Het leven en sterven van de H. Maria Goretti

Martelares van de zuiverheid

P. Xaverius

Wie is Maria Goretti ? (korte beschrijving)

Maria werd in oktober 1890 in een arm gezin te Corinaldo (Italië) geboren. Zij stierf op 6 juli 1902 ten gevolge van zware verwondingen, haar toegebracht door een buurjongen, die haar met onzuivere bedoelingen had benaderd.

Op 27 april 1947 werd zij door Paus Pius XII zalig verklaard. Drie nuchtere feiten, mijlpalen in het wonderbaarlijke leven van een heilig modern meisje.

In een onzegbaar harde leerschool, in de dreigende entourage van ondervoeding en ziekte kneedde de genade haar benijdenswaardige natuurlijke aanleg tot een volmaakt meisjesleven. Een diepe godsdienstigheid en de invloed van het nabij gelegen Anzio, waar de moeder Gods werd vereerd als de „Maria della Grazia", droegen en voedden dit heroïsche kinderleven.

Onverpoosd werkte zij in volledige overgave aan haar naaste omgeving tot zij welbewust haar aardse leven gaf om het eeuwige leven te verwerven. Nu schittert zij aan de gezichtseinder van de moderne wereld als de gids van de miljoenen, die, zoals zij, in materiële of geestelijke nood hun volmaaktheid moeten bewerken. Dat ieder, maar vooral de jonge mens zich zou sterken aan haar voorbeeld, zijn enthousiasme doet heropgloeien in de liefde en de kracht van Maria Goretti, martelares der zuiverheid, de Agnes van onze tijd.

Een krachtige aansporing daartoe gaat er van dit boeiend geschreven boek uit.

P. Xaverius C.P.

Maria Goretti

Imprimatur
P. GABRIËL a Ss SACRAMENTO C.P.
Praep. Prov. l juli 1948

Imprimatur et Evulgetur
L. VAN DE GRIENDT, Censor
Sassenheim, 2 juni 1949

Uitgeverij Foreholte Voorhout 1950

MARIA GORETTI

Inhoud

EERSTE DEEL
Een roos zonder doornen

Voorspel

Waar de laatste uitlopers van de Apenijnen ten noorden van Ancona de kust bereiken, ligt op een van de laatste heuveltoppen het eeuwenoude stadje Corinaldo. Met zijn hoge ringmuur en toren is het al van verre te onderscheiden. Corinaldo heeft zijn geschiedenis. Vele stormen zijn er over heen gegaan, sedert het in de vijfde eeuw door de Romeinen gesticht werd. Het heeft zijn traditie. Het heeft zijn kunstschatten.

Het bergt zelfs binnen haar muren het graf van de grote kunstschilder Claudio Ridolfi. Toch is het maar een klein en onbetekenend stadje aan de oever van de Misa. Er was een tijd, dat het kon wedijveren met Senigallia, op weinige kilometers afstand aan het Adriatische strand. Maar Senigallia had naam gemaakt - de laatste jaren - als badplaats. Het breidde zich steeds meer uit, en sedert een van haar zonen, enige jaren geleden, na een heldhaftig pontificaat, als Paus Pius IX was gestorven, scheen de roem van Corinaldo voorgoed verbleekt te zijn.

Ongetwijfeld zou dit ook gebeurd zijn, ware het niet, dat God in dat kleine bergstadje een parel verloren had, die eenmaal ontdekt, aan zijn stedenkroon de grootste luister zou bijzetten en waarvoor zelfs Pausen in het stof zouden knielen. Deze parel, waarvan wij hier de geschiedenis gaan verhalen, is het, die de roemzuchtige hoop der Corinalders sterker dan ooit heeft doen herleven.

Maria Theresia

We zijn in oktober van het jaar 1890. De naderende winter doet zich al enigszins gevoelen in de stil gevallen straten van het oude stadje aan de Misa. De toeristen, die jaar op jaar in groter

getale van de blauwe luchten en de indrukwekkende bergnatuur komen genieten, zijn langzamerhand verdwenen. Nog een enkele nablijver dwaalt door de straten. Overigens is alles weer zoals het van oudsher geweest is.

Ook op de grote weg, die van Senigallia over Corinaldo naar Sasso-Ferata loopt, zien we geen enkele meer van de vakantiegangers, die hier in de zomermaanden de wegen vulden. Het zijn nog slechts de mensen van de stad zelf, of de boeren, die in de omtrek hun velden hebben, en die er bezig zijn de laatste voorbereidingen te treffen voor de naderende winter. Hoe verder men zich van de stad verwijdert, des te eenzamer wordt het. Een landarbeider staat daar nog in het veld, die onze aandacht trekt: een enigszins gedrongen verschijning, met zonverbrand gelaat, donkere ogen en wilde kroesharen. Hij is geen onbekende voor zijn omgeving. Dag in dag uit heeft hij daar gestaan en gewerkt, heel de zomer door en vele zomers voordien. Toch zouden de mensen uit de buurt vreemd opkijken als men hen zou vragen wie die man eigenlijk is. Schouderophalend over zulk een belangstelling zouden ze u misschien kortaf antwoorden: Luigi Goretti. Veel zouden ze over hem in ieder geval niet weten te vertellen. Luigi Goretti is geen man van aanzien in de streek. Het is een armoedzaaier en daarom weinig bekend.

Luigi Goretti is er overigens ook de man niet naar om belangstelling van buiten nodig te hebben. Zoals hij daar stil voor zich heen de ganse dag aan het werk is, kan men het hem aanzien, dat zijn leven zich binnenskamers afspeelt. Hij heeft zijn werk en zijn gedachten. Daaraan heeft hij genoeg. Toch is Luigi Goretti een gelukkig man. Al gunt zijn schrale akker hem maar een armzalig boerenbestaan. Al heeft God hem ook voor de rest met weinig aardse gaven gezegend. Hij heeft toch de tevredenheid als reispenning op zijn levensweg meegekregen. En hebben de zorgen van het ouderlijk huis hem ook al niet veroorloofd met

alle genoegens en plezieren van het leven kennis te maken, het mooiste is hem toch volop gegeven. Ginds aan de heuvelzoom ligt zijn huisje, daar woont zijn vrouw, daar heeft hij zijn kleine jongen. En sinds vandaag ligt in een wiegje zijn eerste meisje. Daar is hij gelukkig mee. Assunta is een goede vrouw. Zes jaar geleden had hij haar voor het eerst ontmoet aan het Senigallische strand, en het is tussen hen nog altijd als toen hij haar voor het eerst zijn huis binnenleidde.

Ze waren arm allebei, toen ze trouwden, en naar menselijke berekening voorbestemd om altijd arm te blijven. Heel rijk waren ze echter, en dat is veel belangrijker, aan geestelijke goederen. God nam nog werkelijk een plaats in hun leven in. Hij betekende nog iets voor die mensen. In huis werd nog echt gebeden en het kruisbeeld hing niet vergeten aan de wand, maar straalde berusting en tevredenheid uit in een hard en kommervol bestaan. Ze stonden goed met God en dat is alles wat er nodig is om gelukkig te leven.

Nu was hun tweede kindje geboren: een meisje. Assunta ligt thuis te bed. Een buurvrouw is komen helpen. Luigi heeft brood voor heel de dag meegenomen, dan hoeft hij het niemand lastig te maken. De uren gaan maar traag voorbij. Als eindelijk van de torens van Corinaldo het Angelus klept, mompelt hij verstrooid zijn Weesgegroetjes. Haastig zoekt hij zijn gereedschappen bij elkaar en slaat de weg naar huis in. Het doet hem even vreemd aan, dat niemand hem verwelkomt. Maar reeds heeft hij de klink van de deur in de hand en treedt hij de woning binnen. Er is niemand. De buurvrouw is al weg. In het achterkamertje vindt hij Assunta. Een glimlach om haar lippen, zegt hem dat alles goed is. Even buigt hij zich over het wiegje. Dan komt hij bij het bed staan. In het voorhuis heeft de buurvrouw wat eten voor hem klaar gezet. Hij neemt het mee naar achteren. Terwijl hij eet komen de woorden los.

Er is nog veel te bespreken. Een naam is er voor het kindje al gevonden. De vrome moeder wil het van de eerste dag af onder de beschutting van Maria's moedermantel plaatsen. Mariëtta zal ze heten, dat is: Marietje. En het moet zo gauw mogelijk gedoopt worden. „Morgen" heeft Luigi gezegd. Als moeder dan begint over alles wat er voor het kleintje moet gekocht worden, valt er even een schaduw over Luigi's gezicht. Hij wil het niet laten merken. Even later staat hij op en gaat naar buiten. Assunta blijft alleen achter met haar gedachten. Ze weet wel dat het jonge leventje geen last voor Luigi betekent. Maar zelfs dat het een zorg voor hem zou zijn, kan ze maar moeilijk verdragen. Ze is een sterke vrouw. Ze is gehard in de school van het leven. Dagelijkse zware arbeid heeft haar geleerd over moeilijkheden heen te stappen. Heel jong al wees, heeft ze zich zelf door het leven moeten slaan. Een zwaar bestaan voor een alleenstaand meisje en een niet gemakkelijke strijd. Maar haar deugd had er geen schade bij geleden. Ze was vroom. In veelvuldige biecht en Heilige Communie had ze haar kracht en steun gevonden. Na de kennismaking met Luigi kreeg ze spoedig een betrekking in Corinaldo, zodat ze elkander dikwijls konden ontmoeten. Sindsdien was haar leven helemaal veranderd. Bij de Goretti's vond ze een nieuw tehuis, een toevluchtsoord, dat ze sinds haar jonge jaren niet meer gekend had.

Ze was arm en Luigi was arm. Maar was Onze Lieve Heer er niet om te helpen? Ze had wel zwaarder dagen gekend. Neen, met het kindje in haar armen kon ze zich geen zorgen maken. Alles zou wel terecht komen. Hij was soms wat zwaar op de hand, Luigi. De volgende dag werd het kindje gedoopt in de kerk van Sint Petrus. Het ontving de namen Maria Theresia. Na afloop werd ze volgens vrome gewoonte voor het altaar van de Moeder van Smarten aan Maria toegewijd.

Moeder Assunta's devotie

Op het boerenhofje van de Goretti's heeft de geboorte van Maria weinig verandering gebracht. Er kwam nieuw leven, nieuw geluid. Er kwamen nieuwe zorgen. Maar men raakt aan alles gewend, zelfs aan zorgen. Na enkele maanden weet men niet beter of het hoort zo. Het kindje is een vertrouwd wezentje geworden in de omgeving van de huiselijke haard. Het hoort er bij. Het heeft haar plaats ingenomen. En als ze na enkele jaren aandacht krijgt voor de dingen om zich heen, vindt ook zij niets anders, dan wat ze heel haar kinderleventje al gezien en gekend heeft. Ze is er in gegroeid. Al spelende leert ze haar weg tussen de kleine dingen in het huis. Dat is haar wereldje. Daar is moeder, die heel de dag om haar heen is. Daar is het plaatsje voor het huis. Daar is de bank, de put. En iedere avond de stap van vader aan de voordeur, als die van zijn werk thuiskomt. Zo groeit Mariëtta op binnen de veilige beslotenheid van de boerenwoning, kind als alle andere kinderen, met haar vreugde en verdriet, met haar eigen aantrekkelijkheden en fouten. Er valt niets bijzonders aan op te merken. Voor de familie niet, al verzekeren ze de moeder ook honderdmaal, dat het zo’n lief kind is, voor moeder Assunta ook niet, al kan ze zich niet verhelen, dat ze voor het kleine meisje een bijzondere voorliefde heeft, hetgeen ze trouwens later zelf in het proces van zaligverklaring heeft bekend: „Ik nam haar al heel vroeg met me mee als ik 's morgens naar de Heilige Mis ging in de parochiekerk. Toen ze drie jaar was ging ze al naar de kerk." Misschien was het ook wel de herinnering aan alles wat ze in haar eigen moederloze jeugd gemist had, die haar zo deed handelen.

Zo kreeg Mariëtta al heel vroeg deel aan de vrome gewoonten en praktijken van het eenvoudige Italiaanse landvolk, die ook bij de Goretti's hoog in ere stonden, en die al zovele heiligen aan Gods Kerk geschonken hebben. Waar ze ook deel aan krijgt,

dat is aan moeder Assunta's bijzondere devotie. Als de Heilige Mis is afgelopen en moeder zich klaar maakt om naar huis te gaan, knielt ze altijd even neer voor het genadebeeld van de Moeder van Smarten, achter in de kerk. Het is maar een oud houten beeld met barsten erin en waar hier en daar de verf al afschilfert. Maar moeder Assunta ziet dat niet. Ze geniet van de intense rust die er van de Moeder Gods uitgaat. Ze heeft dat nodig, zo'n stil ogenblik, om eens heel rustig te praten over de intiemste aangelegenheden van haar ziel. Nergens kan ze zich zo uitspreken als daar, in de eenzaamheid, als de mensen weg zijn. Iedere dag knielt moeder Assunta voor het genadebeeld en sedert enkele weken knielt de kleine Mariëtta naast haar. Als we de verdere levensgeschiedenis van moeder en dochter even voor onze geest halen, worden we onwillekeurig gepakt door dit tafereel. Hoe treffend zal die afbeelding van de Moeder van Smarten in die twee werkelijkheid worden! Zou er dan een ongeweten verband bestaan tussen die liefdevolle devotie van moeder en dochter en hun verdere levensweg? Zou het iets meer betekenen dan een toevallig samentreffen?

Zeker, wij mensen weten niet veel van die tere aangelegenheden als daar zijn de genadebedeling en Gods beschikking over het mensenlot. Maar evenzeer is het waar, dat God rekening houdt met onze aardse beperktheid — Hij weet immers van welk maaksel wij zijn — en dat Hij tot uitstraling van Zijn Glorie en wijze Voorzienigheid in Zijn uitverkoren zielen reeds heel vroeg doet zichtbaar worden, wat Hij later in haar tot stand wil brengen. Zien wij dat niet treffend bewaarheid in het leven van dat andere passiekind Gemma van Lucca? Was haar vroege liefde tot de lijdende Verlosser niet de eerste voorbereiding tot haar hoge roeping: een levend afbeeldsel te worden van haar gekruiste Bruidegom? Zo staat op de drempel van Mariëtta's zielenleven de Moeder van Smarten met op haar schoot het dode

lichaam van Haar Zoon. Was dit haar voorbereiding? Gods wegen zijn ondoorgrondelijk. Niemand kent de diepte van Zijn raadsbesluiten. Wat we zien is de wonderbare gelijkenis die er eens zal bestaan tussen die twee daar voor het genadebeeld en de afbeelding zelf. Het overige is een vroom vermoeden van Gods liefdespel met de mensen. Toen Mariëtta zes jaar was werd ze gevormd. De grote plechtigheid had plaats in de parochiekerk. De bisschop van Senigallia, Mgr. Giulio Boschi, heeft de heilige zalving toegediend aan de kinderen van Corinaldo en omgeving. Het gebeurt niet dikwijls, dat de mensen de bisschop van zo dichtbij zien. Daarom zijn ze allen naar de kerk gekomen. Moeder Assunta is er ook. Maar zij heeft nog wat anders om naar te kijken dan naar de bisschop. Want tussen de jongens aan de rechterkant ziet ze haar oudste zoon: Angelo, en ginds bij de kleintjes op de eerste bank zit de kleine Mariëtta, die ook het Vormsel ontvangen heeft. Ze gaan weer naar huis. Angelo is al met vriendjes vooruit gegaan. Mariëtta gaat aan moeders hand. Om het voorhoofd draagt ze de mooi geborduurde band, die de heilige zalving heel de dag onbevlekt zal bewaren. Nu sluimert in haar hartje, naast de witte doopgenade, het merkteken en de kracht van de Heilige Geest. Ze heeft er niet veel besef van. De pastoor had wel lang gepreekt, over het soldaat-zijn van Christus en de strijd tegen de boze vijand. Maar Mariëtta heeft er niet veel van begrepen. Het is over haar hoofdje heengegaan. Ondanks dat sluimeren doop- en vormgenade in goede aarde. Met verloop van jaren zullen ze rijpen tot ongekende vrucht.

Een treurige winter

Of Luigi's vader wat al te zuinig was geweest toen hij zijn zoon een stuk land als huwelijksgift cadeau gaf, of dat Luigi er mogelijk zelf schuld aan had, we weten het niet. Zeker is, dat het niet goed ging op de boerderij. De zorgen werden groter,

maar de verdiensten kleiner. Er kwam teveel graan van over de bergen, klaagde Luigi. Heel de streek had er onder te lijden, vooral de kleine boeren. De grote jaarmarkt na Allerheiligen, waarop de vruchten van de zomer verkocht werden, kwam aan.

Het was laat in de avond toen Luigi ervan terugkeerde. Moeder merkte al dadelijk dat het mis was. Ze vroeg niets. Dat zou zichzelf wel uitwijzen. Toch had ze de kleintjes vroeger dan anders naar bed gebracht. Dat maakte de situatie gemakkelijker. Onder vier ogen kun je rustiger praten. Het was een slag voor moeder Assunta toen ze het nieuws eindelijk te horen kreeg. Luigi was met de oogst blijven zitten. Geen cent had hij mee naar huis gebracht. Er was veel aanbod, weinig vraag, en Luigi's waren bleken niet van de beste kwaliteit. Dat was het loon voor een hele zomer hard werken! Het werd een treurige winter. Op alles moest bezuinigd worden en zelfs dan was er niet genoeg voor de noodzakelijkste behoeften. Luigi ging er onder gebukt, en hoe moeder Assunta ook haar best deed, ook zij kon niet ontkomen aan de neerdrukkende invloed die de treurige omstandigheden op het huisgezin hadden. Luigi ging in de stad werk zoeken. Hier en daar slaagde hij er in er wat bij te verdienen. Maar het werk lag hem niet. Hij voelde zich beklemd tussen de stenen muren. Het leek hem een gevangenis. Dat maakte het er niet beter op.

De onbekende toekomst

Als de winter ten einde loopt is de zaak beslist. De Goretti's gaan verhuizen. Ze gaan vertrekken uit de streek, waar ze geboren en getogen zijn, waar hun ouderlijk huis staat en waar de herinneringen liggen uit hun jeugd. In die tijd was dat iets heel bijzonders. Reizen behoorde tot de uitzonderlijke dingen, die slechts een enkele welgestelde beurs voorbehouden bleven. Ook verhuizen gebeurde maar zelden. Het huis van vader ging

over op de oudste zoon, die droeg het weer over op zijn kinderen. Zo bleef de familie bij elkaar en bleven de oude gewoonten en gebruiken in ere. Het was goed zo. Bij de familie Goretti was het niet anders. Want al was Assunta Carlini van Senigallia gekomen, ze was toch op het land opgegroeid en aanstonds was ze, als kind in huis, bij de familie opgenomen. Het is voor vader en moeder Goretti een groot offer. Zijn ze geen kinderen van dit land? Nooit hebben ze iets anders van de wereld gezien dan de Marken, en die zelfs nog maar voor een klein gedeelte. Hun hart hangt aan de grond, aan het stadje en aan de familie die er woont, aan vrienden en bekenden. Maar de nood dwingt. Vader Goretti begrijpt maar al te goed, dat je met goede wil alleen niet klaar komt. Om je kinderen op te voeden en groot te brengen komt er meer kijken. Er moet geld zijn. Godsvertrouwen is goed, maar je moet de handen ook uit de mouwen steken. Als ze de vreemde intrekken, doen ze dat voor het welzijn van hun kinderen, voor wie God hun de zorg en de verantwoordelijkheid gegeven heeft. Maar kan vader Goretti het helpen, dat het hem zwaar valt? Kan Assunta het helpen? Mariëtta is helemaal niet bedroefd over de verhuizing. Het zijn voor haar echte feestdagen. Bedrijvig loopt ze tussen vader en moeder door met de spulletjes, die ze af en aan draagt. Er moet nog heel wat geregeld worden voor ze weg kunnen. Theresia Lungarini is moeders rechterhand. Een oude, trouwe jeugdvriendin. Ze is over de jaren heen en verwacht niet veel meer van het leven. Bij de Goretti's is ze thuis. Daar heeft ze, na Assunta's trouwen, altijd een blij toevluchtsoord gevonden, en sinds ze peettante werd van de jongste, voelt ze zich een beetje van de familie.

Ze heeft zich in het hoofd gezet met de Goretti's mee te trekken. Vader vond het een bedenkelijk plan. Maar toen moeder een goed woordje voor haar deed is hij over de bezwaren heen gestapt. In zijn hart voelt vader mee met de eenzame ziel, die bij hen haar plezier vindt, en voor wie de zorg voor haar petekind

een leven vult. Eindelijk is de grote dag aangebroken. Alles is in gereedheid gebracht. Nu kunnen ze vertrekken. Het wordt een verre reis. Een grote, platte huifkar brengt hen weg naar Senigallia. Vandaar gaan ze met de trein over Perugia en Montefalcone naar Rome, en dan verder naar het zuiden. Mariëtta weet het al: Colle Gianturco. Het klinkt als muziek. Dat is de plaats van bestemming. Daar zullen ze een nieuw leven gaan beginnen. Vader zit naast de voerman op de bok met de kleine Angelo. Achterin bij de schamele bagage zitten moeder Goretti, Theresia Lungarini en de kleine Mariëtta. Door een spleet van het zeildoek zien ze de bergen en velden van de Marken; de akker waarop vader gewerkt heeft, het huis en de plaatsen waar de kinderen speelden. Als de laatste heuveltop achter een draai van de weg verdwijnt en moeder Goretti heimelijk een laatste groet naar de Madonna van Corinaldo heeft toegestuurd, pakt ze haar rozenkrans om de toekomst, de onbekende en zorgvolle toekomst aan God aan te bevelen.

Terugblik

Het schrijven van een heiligenleven eist altijd een bijzondere verantwoording. Het vraagt een indringen in het inwendig leven. Tot nu toe hebben wij ons daar weinig mee bezig gehouden. En niet zonder reden. Al zijn er heiligen geweest, die reeds vanaf hun kinderjaren van een bijzondere begenadiging blijk gaven, die door Gods genade als het ware voorkomen werden en wier jeugd schitterde in de glans van Zijn goddelijke attenties, in Maria Goretti's jeugd valt er van een buitengewoon ingrijpen van Gods genadewerking niets te bespeuren. Toch hebben we de gewone alledaagse feitjes uit Maria Goretti's kinderjaren niet willen voorbijgaan. Niet alleen omdat wij ons van de kleine martelares gaarne een volledig levensbeeld vormen, met alle bijzonderheden, die we daartoe nu eenmaal onmisbaar achten: het milieu van haar eerste levensjaren, de perso-

nen, waarmee ze dagelijks omging, allemaal omstandigheden die veelal een beslissende invloed uitoefenen op de ontwikkeling van dit kind, op de diverse stadia, die het nog moet doorlopen om tot haar hoogste ontwikkeling te komen en ons bovendien aantonen, van welke middelen Jezus zich bediend heeft, om de plannen van Zijn Voorzienigheid in vervulling te doen gaan en dit kind te brengen op de plaats, die Hij voor haar bestemd heeft. Inderdaad kunnen wij dit duidelijk nagaan, als we beschouwen, hoe armoede en gebrek, dikwijls zo'n groot struikelblok in het streven naar de volmaaktheid, voor Mariëtta als het achtste sacrament zou worden, dat haar louterde en in enkele jaren tot geestelijke rijpheid bracht; hoe gestage arbeid en zorgen haar offergeest en liefde tot ongekende hoogte opvoerden, die haar in staat stelden tot de volwaardige overgave van haar kleine zelf aan de macht van de dood, zodat zij zelfs kon zeggen en metterdaad tonen, dat haar liefde tot Jezus sterker was dan de dood.

Maar zover zijn we nog niet in Mariëtta's leven. Voorlopig gaat ze nog blij, onbezorgd en onbewust haar weg. De familie Goretti woont nu in Colle Gianturco, waar Luigi op de ontginningen van Senator Selsi werk gevonden heeft. Het leven der Goretti's verliest zich voor onze naspeuringen in de alledaagse gebeurtenissen van een boerenfamilie. Er is maar weinig van opgetekend. Dit echter is zeker, dat Colle Gianturco niet het geluk gebracht heeft, dat de arme landverhuizersfamilie zich had voorgesteld. Het was een zware dagtaak, ondankbaar werk en schamel loon. Drie jaar hield Luigi het vol. Moeder hielp en steunde hem zo goed zij kon. Toen kwam ook aan deze periode van hun bestaan een einde. Een nieuwe levenskans lag voor het grijpen: Ferriere di Conca. De toekomst scheen verzekerd. Een groot huis, een stuk land dat alle boeren van Corinaldo hem zouden benijden, en daarbij een compagnon, die drie flinke werkkrachten in het veld brengt. Voor negen jaren wordt met de oude Serenelli en zijn twee zonen het contract getekend.

Neen, Luigi mag niet ontevreden zijn. Het zal best gaan. Dat hij samen met de Serenelli's hetzelfde huis moet bewonen is minder plezierig, en ook dat Assunta nu de huishouding voor hen zal moeten waarnemen, want vader Serenelli is weduwnaar. Maar ja, je moet er iets voor over hebben. En als de negen jaar voorbij zijn, kunnen ze verder zien. In Colle Gianturco werd nog een meisje geboren: Ersilia. Van Mariëtta zijn uit deze tijd geen bijzonderheden bewaard gebleven.

Ferriere di Conca

Ferriere di Conca is een plaatsje midden in het gebied van de Pontijnse moerassen, waar sedert enige jaren de ontginningen met kracht zijn aangepakt en waar voor harde werkers een toekomst valt te scheppen. Het zijn de pioniers, die hier aan het werk gaan. Maar, zoals het gewoonlijk gaat, wat zij zaaien, wordt door anderen geoogst, wat zij opbouwen, door anderen in bezit genomen. De Pontijnse moerassen, die zich van Rome tot de golf van Gaeta uitstrekken, zijn berucht om hun ongezond klimaat. Weinigen blijken bestand tegen de verraderlijke moeraskoortsen. Van heinde en ver komen de arbeiders, aangelokt door de prachtige aanbiedingen en voorspiegelingen, maar na maanden van harde arbeid en ondragelijk ploeteren, vallen ze tenslotte één voor één ten prooi aan het taaie, eindeloze moeras. Graaf Mazzoleni weet, dat zijn ontginningen een slechte naam krijgen bij het landvolk. Hij houdt er rekening mee, dat de rijen van zijn pachters aanhoudend gedund worden. Terwijl in zijn schuren de doodkisten gereed staan voor de gevallenen, gaan zijn mensen rond om nieuwe krachten te werven. In Colle Gianturco hebben zij twee families bereid gevonden om samen een ontginning op zich te nemen. Zo onderneemt de familie Goretti in het jaar 1899 voor de tweede maal de verre reis naar een onbekende toekomst. Nu naar het peelland tussen de bergen en de zee, ten Zuiden van Rome. Een heel andere

streek, dan ze tot nu toe gewend waren. De kammen der hoge bergen maken plaats voor verre gezichtseinders achter eindeloos eentonige moeraslanden: de beruchte Paludi Pontine. Mariëtta is intussen negen jaar geworden. Moeder begint zo'n beetje op haar te rekenen. Dat zal ook nodig zijn. Er zijn drie man in huis bijgekomen en moeder Assunta verwacht haar zesde kindje. Trouwens, er is voor een boerenvrouw nog heel wat meer te doen, dan alleen te zorgen voor het huishouden. De boerderij neemt een groot deel van haar tijd in beslag. Assunta kan er niet aan denken haar kinderen in het dorp naar school te zenden. Zo gauw ze wat ouder worden, moeten ze mee aan de slag voor het dagelijks brood. Al is het niet veel wat ze doen, het spaart toch gauw een kracht uit. Het kleine werk moet evengoed gedaan worden. Zo raken ze aan de arbeid gewend. Jong gewend, oud gedaan!

Mariëtta's werk ligt binnenshuis. Daar helpt ze moeder. Ze let op de kinderen. Ze brengt met moeder het eten naar het land en als het vaatwerk gewassen wordt, staat ze met een grote geruite doek klaar om af te drogen. Zo leert Mariëtta al vroeg veel nuttige dingen, die haar in het dagelijks leven te pas zullen komen. In heel veel andere dingen blijft ze echter onontwikkeld. Toen ze op twaalfjarige leeftijd stierf, kon ze lezen noch schrijven, noch iets van al die andere dingen die de meisjes van haar leeftijd op school leren. Ze kende alleen wat moeder haar in het huishouden en de Pastoor haar in de kerk voorhielden. Toen men dan ook bij het proces van zaligverklaring gekomen was aan de behandeling van de geschriften der Dienaresse Gods, kon de commissie van onderzoek een dag vakantie nemen met de simpele vermelding, dat Maria Goretti geen geschriften had nagelaten, aangezien ze lezen noch schrijven kon. Was Maria Goretti echter al weinig ontwikkeld, ze was geen dom kind. Ze had een helder verstand en een klare kijk op de praktische dingen van het leven. Ze beschikte over een aangeboren ernst en bedachtzaamheid, die als de kenmerkende

trek van haar karakter mag genoemd worden, waardoor ze opviel te midden van haar vriendinnetjes. Dat hebben haar familieleden en allen die haar gekend hebben onomwonden getuigd. Allen stemmen hierin overeen, dat Maria Goretti een bezadigdheid bezat, een natuurlijke ingetogenheid, die alle respect afdwong. Mariëtta werkt met vlijt, met zorg. Moeder kon gerust iets aan haar overlaten.

Ondanks deze natuurlijke gaven en de prachtige aanleg voor het hogere, die eruit voortspruit, missen we in Maria Goretti echter nog steeds iets, dat haar leven op een hoger plan zet, dat haar leven opheft boven de gewone middelmaat van kinderlijke braafheid en gehoorzaamheid. Haar ontbreekt nog het hoger motief, de dwingende eis tot heldhaftigheid. Er wordt niets extra's van haar gevraagd en Gods genade treedt niet leidend op de voorgrond. En toch, wil Maria Goretti tot hogere heiligheid geraken, dan zal dat spontane kinderleven moeten uitgroeien tot de klare, welbewuste daad van zelfverzaking om God, ook al zal dit afgestemd moeten blijven op de maat van haar ontwakende krachten. Er moet iets gebeuren, wil er een verandering in Mariëtta's leven komen, waardoor dat leven zal rijpen tot een offerdaad, waardig om gesteld te worden naast het grote Offer van Calvarië. Die dag ligt niet ver meer.

God sluit een rekening

Met het voorjaar begint voor vader Goretti een drukke tijd. Dan is de grond mals en vochtig. Dan is het goed werken onder een opkomend lentezonnetje. Na de lange winter begint het bloed weer vrijer in je aderen te stromen. Dan spannen zich de spieren tot nieuw leven. Nog een paar dagen en alles zit onder de grond. Het moest hem blij maken en tevreden, dat alles zo gauw en voorspoedig was afgedaan dit jaar. Maar Luigi is stil. De schop ligt hem zwaar in de hand. Hij voelt zich moe en zwaarmoedig. Is het wel gezond werken, als de damp van de akker slaat? Luigi weet niets van moeraskoortsen en van de gevaren van de streek. Maar sedert een

paar dagen voelt hij zich niet meer de oude. Hij kan haast niet meer vooruit. Hij voelt, hoe Giovanni Serenelli hem op de vingers kijkt, als hij voor de zoveelste keer de schop in de grond steekt om een ogenblik te rusten. De verdrietige gedachten laten hem vandaag niet los. Vroeger had hij misschien meer armoe, maar hij was gelukkig. Nu is hij ontevreden. Neen, hij had hier nooit moeten komen. Altijd vreemden in huis.

Onuitstaanbare huisgenoten zijn de Serenelli's. Overal bemoeien ze zich mee. Nooit meer eens alleen in je eigen woning! Als ze de kans kregen zouden ze nog graag over hem de baas spelen ook. De oudste jongen is enkele dagen geleden vertrokken. Het was nog de beste van de drie. Het is ook niet te verwonderen: wat had die jongen thuis? Wie keek er naar hem om? En zijn broer Alessandro? Die zit zijn vrije tijd te versuffen achter schunnige romannetjes. Was hij maar weer terug in Corinaldo. Daar was het goed. Het land was goed. De mensen waren goed. Hier deugt het niet. Voor Assunta niet, en voor de kinderen ook niet. Dan mag je nog zoveel geld verdienen, het is te duur gekocht als het geluk van je huisgezin ermee gemoeid is. Ontevreden grijpt hij zijn schop. Mensen van het land hebben dikwijls een zeldzaam zuivere aanvoeling van de dingen die te gebeuren staan. Als met een zesde zintuig voorvoelen zij intuïtief wat de naaste toekomst hen brengen zal. Toen Luigi die middag voor Graaf Mazzoleni een vracht naar het dorp moest rijden, bleek het een partij doodskisten te zijn. Glimlachend sprak hij tot zijn gezel: „Een van die kisten is voor mij. Ik zal de eerste zijn, die erin komt te liggen." Het was een voorspelling!

Enkele dagen later verschijnt Luigi 's morgens niet op het werk. Diepe verslagenheid ligt over de oude woonschuur, waar moeder Goretti met een somber voorgevoel haar zorgen wijdt aan de zieke. Het wordt een ontzettende worsteling van een ijzersterk lichaam tegen de al te vroege dood. Dagen lang duurt de strijd tussen de hevige koortsaanvallen en de weerstand van een man, die niet sterven wil, ijlkoortsen doen hem ver-

dwaasd spreken in verwarde en onverstaanbare woorden. Het enige wat verstaan wordt is de angstige kreet van de stervende: „Weg uit deze streek! Je mag hier niet blijven. Assunta moet terug naar Corinaldo." Dat waren zijn laatste woorden.

Tien dagen duurde de strijd om een leven. Tien dagen worstelde een man met de dood en een vrouw met God. Tien dagen van inspannend waken en rusteloos zorgen, van hartstochtelijk bidden en hopen tegen alle hoop in. Toen de kiemende zaadjes hun eerste lentegroen boven de grond hieven, en een pracht van een zon aan de stralend blauwe hemel een heerlijk voorjaar en een rijke oogst aankondigde, stierf Luigi Goretti de dood der rechtvaardigen. In het dodenregister van de dorpskerk staat zijn naam geboekt in de lange reeks slachtoffers, die het moeras van zijn bestrijders eiste, en zijn grafkruisje rijt zich naast dat van vele voorgangers op het kleine kerkhof. Zijn leven was één barre werkdag. Maar die dag stond in het teken van God. Door alle omstandigheden keerde hij steeds tot God terug. Dat gaf aan zijn leven een bijzondere wijding. Zo kwam hij Hem steeds nader. Nu is hij bij Hem opgenomen. Vertrouwvol en berustend als zijn leven was ook zijn dood. Hij stierf met geen andere bekommernis dan die zijn levensplicht hem oplegde: de zorg voor vrouw en kinderen. „Hij heeft niet veel aan zijn leven gehad," mompelde men aan zijn doodsbaar. Maar God, die alles in *Zijn hand houdt, sloot de rekening* van dat leven af: de balans was gunstig.

TWEEDE DEEL
Morgenbloei

Voorspel

Met vaders dood begint voor Maria Goretti een nieuw leven. Voor de eerste maal is de dood aan haar voorbijgegaan, ziet ze het leven in een ander licht: vanuit de gezichtshoek van de eeuwigheid. Voor een meisje als Mariëtta, met haar bedachtzame aard, was dit een geweldige tijd. Niets ging haar voorbij van de gebeurtenissen dier dagen. In korte tijd rijpten ze het kind in haar tot volwassenheid. Haar ziel schudt klaar wakker tot zelfbesef en tot het inzicht, dat het leven een ernstige zaak is, waarvan in het uur van de dood rekenschap moet worden afgelegd en dat het niet aangaat de tijd in ledigheid door te brengen. Dag aan dag was zij rond het ziekbed. Geen moeite was haar te groot, geen inspanning te lastig om de zieke de nodige verkwikking te bezorgen. Het opende haar een nieuwe wereld. Een wereld van zelfvergetende liefde, van toewijding en offer. Ze wordt zich bewust, dat ook voor haar een taak in dit leven is weggelegd, een taak, die ze met onstuimige liefde aangrijpt.

Tien dagen lag over het kind de bekommernis over vele dingen. Tien dagen droeg haar gezicht de ernst van de dood. Een korte leerschool, maar voor Maria Goretti voldoende. De ernst van de voorbije dagen zal nooit meer van haar wijken, zodat de mensen later verwonderd van haar zullen zeggen: „Proprio una vecchia" „Het lijkt wel een oud vrouwtje!" De zwaarste slag komt neer op moeder Assunta. Met de dood van Luigi is al het mooie uit haar leven weggerukt. Ze is nog een jonge vrouw, vier en dertig jaar oud. De dood maakte een onbarmhartig einde aan haar geluk. Overdag houdt de zorg voor de kinderen moeder Assunta bezig. Die hebben haar toewijding nu dubbel hard nodig. Dat doet ze haar eigen leed vergeten. Maar 's avonds, als ze

na afloop van het werk alleen met Mariëtta achterblijft, valt heel de last en het verdriet in volle zwaarte op haar neer. Waaraan heeft ze dit verdiend? Waaraan hebben de kinderen het verdiend? Kan God zo iets toelaten? Moet een mens zich daaraan onderwerpen? Nog altijd klinken haar de laatste woorden van Luigi in de oren: „Weg uit deze streek! Assunta moet teruggaan naar Corinaldo." Dat is de laatste wilsbeschikking van de dode, een heilig testament. Moet ze dat nakomen? Teruggaan naar Corinaldo, goed; maar waar moet ze ginds van leven? Ze heeft daar niets. Hier heeft ze tenminste nog het land en de pacht. Maar wie zal dan vaders plaats innemen? Zijzelf? Zal Giovanni Serenelli daarmee akkoord gaan? En kan ze de kinderen onbezorgd thuis laten?

Mariëtta raadt moeders strijd en verdriet. Ze begrijpt de taak, die haar wacht. Met hetzelfde onbegrensde vertrouwen op de Goddelijke Voorzienigheid, waarmee ze vroeger, als ze eten ging brengen naar de mannen op het veld, voor moeder uit liep om de slangen uit het gras op te jagen, weet ze moeder ook nu moed in te spreken. Op één van die avonden, dat moeder Assunta zo moedeloos neerzit, komt Mariëtta bij haar staan. Ze grijpt haar hand en met haar hoofd tegen moeders schouder aangedrukt zegt ze zacht: „Moed, moedertje, waarom bang zijn? We worden stilaan groot. Het is voldoende dat Onze Lieve Heer ons gezondheid geeft. Als we groot zijn zullen wij wel voor u werken. De Voorzienigheid zal ons niet in de steek laten." Het is, of voor Assunta een nieuwe toekomst open gaat. Meer dan alle troost van vrienden en bekenden treft haar dit kinderwoord. Het bemoedigt haar en beschaamt haar tegelijk. Ze mag niet bij de pakken neerzitten. Het wordt haar duidelijk, dat ze op haar dochtertje kan rekenen. Is dit geen ingeving van de hemel? Alle twijfels zijn verdwenen. Haar besluit is genomen. Ze gaat niet terug naar Corinaldo. Ze blijft in Fcrriere. Mariëtta zal de zorg voor het huis dragen en zelf zal ze Luigi's taak op het land overnemen. Het is of een zware last van moeder Assunta's schouders glijdt. Neen, God zal haar niet in de steek laten.

Verzegelde bron

Giovanni Serenelli heeft zich bij de stand van zaken neergelegd. Het is hem trouwens om het even, wie op het land helpt en wie de huishouding doet, als er maar gewerkt wordt en hij niets te kort komt. Op de dag, dat moeder Assunta voor het eerst naar het veld gaat, begint Mariëtta's nieuwe leven. De kleine pleziertjes, de kindervreugden, het spel, de wandelingen met vriendinnetjes zijn voorbij. Ze heeft nu haar grote zorgen. Ze staat voor heel de huishouding. Ze heeft de zorg voor vijf broertjes en zusjes, voor moeder, en voor de Serenelli's: vader en zoon. Dat is geen kleine opgave. Dat brengt veel offers mee en veel arbeid. Heel vroeg staat ze op. Alleen doet ze haar morgengebed op haar kamertje, om klaar te zijn als straks de anderen wakker worden. Dan helpt ze de kleintjes met het wassen en aankleden. Onder haar wakend oog bidden ze samen hun morgengebed. Ze haalt water bij de bron en dekt de tafel. Als na het eten moeder de deur uit is, begint pas voorgoed de eigenlijke dagtaak. Het voornaamste werk ligt in de keuken. Ze heeft dat nog nooit eerder gedaan. Het is een hele zorg om bijtijds klaar te zijn, als de anderen van het werk terugkomen, ’s Namiddags wachten andere bezigheden. Ze doet boodschappen. Ze zorgt voor de was. Ze naait en verstelt de kleren, ook van de Serenelli's. Ze stopt kousen. Regelmatig doet ze de afwas van kommen en borden. Ze veegt het huis en schrobt tafel, bank en vloer. Zo werkt ze heel de dag zonder onderbreking.

Mariëtta's grote zorg gaat uit naar de kinderen. Moet ze niet de plaats van vader en moeder bij hen innemen? En wie zal ze alles leren: de dagelijkse gebeden, de Catechismus; wie zal ze vertellen over Jezus en zijn heiligen en al die dingen, die ze zelf zo vaak uit moeders mond gehoord heeft. Is dat nu niet haar taak? Nooit hebben de kinderen die mooie tijd vergeten, dat Mariëtta voor hen zorgde. Onuitwisbaar staan de herinneringen in hun geheugen gegrift. Met liefdevolle piëteit werden ze neergeschreven tot een getuigenis voor het nageslacht. In alle blije en

droevige gebeurtenissen is Mariëtta hun eerste toevlucht. Nooit komen ze tevergeefs om hulp. Voor alle moeilijkheden weet ze een oplossing. Alle tranen weet ze te drogen. Dat wekt vertrouwen bij de kinderen en liefde en aanhankelijkheid; en aan Mariëtta geeft het groot gezag, dat ze met wijze voorzichtigheid weet uit te buiten, om de kleintjes gewillig te leiden. De aanvankelijke onzekerheid, waarmee moeder Goretti Mariëtta's doen had aangezien, maakt spoedig plaats voor een dankbare aanvaarding van deze onvermoede hulp. Ze heeft die ook hard nodig. „De Voorzienigheid zal ons niet in de steek laten" had Mariëtta gezegd. Maar op het eind van het jaar bleven er slechts schulden over.

Heel de oogst van graan en bonen was verkocht en nog was er schuld. Dan is het moeilijk het vertrouwen te bewaren. Moeder Assunta weet waarlijk niet wat ze de kinderen te eten moet geven of waarvan zij ze moet kleden. Het is een tijd van bittere armoe en beproeving. Nooit had haar de toekomst zo hopeloos geschenen. Voor Mariëtta is deze tijd een tijd van genade, een tijd van heiliging en zelfverloochening, haar uit liefde door God geschonken en even bereidwillig uit Zijn hand aanvaard. Steeds minder vraagt ze voor zichzelf. Steeds meer weet ze zich weg te cijferen en te doen vergeten. Ze is de kleine dienstmaagd van het huisgezin, die klaar staat voor allen. Door allen bemind; door allen gebruikt en even snel door allen vergeten. Met iedere kleine offerdaad groeit in het hart van Mariëtta Gods liefde.

God groeit groot in haar ziel. Hij neemt haar steeds meer in beslag. In gelijke mate groeit in haar de kracht tot steeds heldhaftiger offerdaden. De mensen uit de buurt kennen haar goed. Dagelijks komt ze langs met haar boodschappenmandje aan de arm. Haar armoedige kleren, haar gestopte kousen en versleten hoofddoek wekken medelijden. Ze behoort tot de armsten van de streek. Wat echter opvalt en onweerstaanbaar tot haar aantrekt, is de onschuld, die straalt uit haar ogen. Dikwijls wordt ze binnen geroepen, om te komen mee-eten. Maar ze weigert beslist. Ze heeft zich voorgenomen het eten niet aan te

raken, als ze er thuis niet van kan meedelen. Wel wil ze het meenemen naar huis. Eerst de anderen, dan pas denkt ze aan zichzelf. Als allen genoeg hebben, dan is het haar beurt. Niet zelden gebeurt het, dat er voor haar niets over blijft, of dat ze half verzadigd van tafel opstaat. Ze weet dat handig te verbergen. Ze telt dat niet. Ze denkt alleen aan anderen, vooral aan moeder, die iedere dag uit moet gaan om te werken. Moeder wordt altijd het eerst bediend. En als ze bang is, dat moeder niet genoeg zal nemen, spoort ze haar aan: „Toe, moeder, neem maar. Ik ben nog klein. Ik heb niet zoveel nodig." In deze tijd leert ze de onthechting, het offer. Het is de voorbereiding op het grote offer, dat al deze kleine zal voltooien en bekronen: het offer van haar leven. Zeker, deze levenswijze was voor het kind geen vrije verkiezing. De nood legde haar die op. Maar haar heldhaftigheid is er niet minder om. Het is grote heldhaftigheid zulk een bovenmenselijke taak getrouw te vervullen. Zulke kinderen dragen een zwaar kruis op hun schouders, dat eerbied afdwingt. En als dat kruis gedragen wordt achter Jezus, dan wordt die eerbied bewondering, dan wordt die heldhaftigheid heiligheid. Dan kan het gebeuren, dat zulk een ziel in korte tijd naar de hoogste toppen der volmaaktheid opstijgt. Dat is gebeurd bij Maria Goretti. De mensen zeggen van haar: „Het is een kleine engel!" Toch weten ze niet, hoe waar die woorden zijn. Want ze zien alleen maar de buitenkant. Het hart van Mariëtta is een verzegelde bron.

Haar kleine geheim

Vaders dood had Mariëtta veel ontnomen, maar meer nog had hij haar gegeven. Haar leven had gewonnen aan innerlijke diepte. Ze was zich vele dingen bewust geworden, die tot dan toe nooit in haar belangstelling gestaan hadden. De ernst van het leven heeft zich onweerstaanbaar van haar meester gemaakt. En sinds ze de zoetheid van de goede daad geproefd en als een kostbare schat ervaren heeft, is opofferende, zelfvergetende liefde, en plichtsgetrouwe arbeid haar een jaloers bezit. Nog vruchtbaarder winst is echter voor haar weggelegd. Maandenlang na vaders dood wordt er in het huisgezin nog voor

zijn zielenrust gebeden. Meermalen daags wordt de rozenkrans voor de dag gehaald en zijn ziel aan God aanbevolen. Als de eerste maanden voorbij zijn en de droefheid is gesleten, vermindert dat geleidelijk aan. En, — het is de gewone gang van zaken, — toen de oogsttijd naderde en de werkzaamheden op het veld drukker werden, bleef het geheel achterwege. Niemand die erom treurde. Het werd zelfs niet opgemerkt. Een was er, die met de geleidelijke terugkeer naar het oude niet meedeed: Mariëtta.

Toen vader ziek lag, verhalen de ooggetuigen, had de familie Goretti de hemel een heilig geweld aangedaan om de dierbare zieke te behouden. Mariëtta had zich daarbij niet onbetuigd gelaten. Als ze een ogenblik vrij was, zat ze met haar rozenkrans in de hand bij het ziekbed. Bidden is iets, wat men moet leren door het te doen. Men moet er smaak in krijgen en dat gebeurt alleen als men zich er lang en dikwijls mee bezighoudt. In de tijd na vaders dood leerde Mariëtta bidden. Dat was de grootste winst die het droevig verlies haar aanbracht. De rozenkrans werd haar klein geheim.

Telkens als ze 's morgens naar het dorp gaat om boodschappen te doen of ervan terugkeert, knielt Mariëtta neer op de kleine beschaduwde heuvel, waar het kerkhof ligt, om te bidden op het graf van haar vader. Als de poort, vanwege het vroege uur, nog gesloten is, weerhoudt dit haar niet haar kinderplicht te vervullen. Zonder enig menselijk opzicht knielt ze voor het ijzeren hek en van verre stuurt ze haar morgengroet naar de dierbare overledene. Het is slechts het begin, want thuis worden de talrijke bezigheden van de dag met de kralen van de rozenkrans aaneengeregen tot een heerlijke krans van arbeid en gebed voor vader. Mariëtta weet, dat moeder te arm is om Heilige Missen te laten lezen; dat verdubbelt haar ijver. Jezus blijft trouwens niet ten achter, om dit werk van barmhartigheid met Zijn inwendige zoetheid aantrekkelijk te maken. Wacht Hijzelf al niet lang op een gunstige gelegenheid om dit zieltje in Zijn net te vangen? Zo blijft Mariëtta, wat ze om vader begon-

nen is, om Jezus voortzetten. Haar geheim wordt er nog veel inniger door, haar ijver nog vuriger. De rozenkrans wordt haar geliefd gebed en dagelijks gezelschap, dat haar hevig in beslag neemt. De laatste loutering van haar vaders ziel wordt tegelijk voor haar de eerste stap naar de heiligheid.

„In haar vrije uurtjes of tussen het werk door," getuigde later haar moordenaar, „altijd zag ik Mariëtta met de rozenkrans in de hand." Het werd haar intiemste uurtje van de dag, doorgebracht in de hemel van haar ziel. Ze wilde daarin niet gestoord worden, zelfs niet door haar dagelijkse bezigheden. Daarom stond ze 's morgens vroeger op om ongestoord te kunnen bidden. Daarom bleef ze 's avonds, als de anderen na het gemeenschappelijk rozenhoedje naar bed gingen, alleen nabidden. En het was geen zeldzaamheid, dat het avondrozenhoedje uitgroeide tot een hele rozenkrans. Mariëtta wist niets van meditatie en overweging. Van wie zou ze dat geleerd hebben? Ze kent alleen haar Weesgegroetjes, maar in die stille ogenblikken gaat de hemel voor haar open. Haar ziel verliest zich in de ontroerende omhelzing van Gods liefde. Misschien is dit wel de beloning voor het onbaatzuchtig, edelmoedig vervullen van haar dagtaak en voor de talloze edelmoedig gebrachte offertjes, die haar leven als een fonkelende edelsteen doen schitteren, midden in de grauwe kleurloosheid van een zelfzuchtige wereld. Mariëtta kan haar rozenkrans niet meer missen. Als de kinderen de hare zoekgemaakt hebben, leent ze die van moeder. En als ook die niet te vinden is en ze zonder rozenkrans naar bed moet, toont een stroom van tranen hoe gehecht ze al is aan die bron van hemelse vertroostingen. Mariëtta van de Rozenkrans zou ze kunnen heten en ongetwijfeld is het een van de mooiste eretitels van de kleine heilige.

Cascina Antica

Hoe grote troost het ook is voor moeder Assunta, dat haar moederlijke zorgen zo goed door Mariëtta begrepen en verlicht

worden, toch is die vreugde niet onverdeeld. Met al haar zorgen en toewijding is de „kleine heldin van de arbeid" zoals ze bij het proces van Zaligverklaring genoemd werd, voor haar ook een oorzaak van verdriet. Mariëtta kan dat niet helpen. Moeder weet dat goed. Toch gaat het haar aan het hart, dat ze langzaamaan haar moederlijke plaats bij de kinderen aan Mariëtta moet afstaan. Het werk begint 's morgens vroeg op het land. Ze is soms al uit het huis voor de kinderen op zijn, en als ze 's avonds thuis komt, gaan ze gewoonlijk al gauw naar bed.

Bij Mariëtta vinden de kinderen hun toevlucht. Zij wordt hun klein moedertje, bij wie ze in elke nood terecht kunnen. Gebeurt het soms, dat moeder ze moet straffen, dan lopen ze naar Mariëtta om bescherming: „Mariëtta, moeder wil me slaan!" Zo diep is dat vertrouwen in hun kinderharten gedrukt, dat nog lange tijd na haar dood de kleintjes om haar roepen. Mariëtta voelt het pijnlijke van de toestand aan. Ze doet haar best om het te verzachten. In alles wil ze moeder aangenaam zijn. Ze neemt haar het werk uit de handen. Als haar ouder broertje ongehoorzaam is, heeft ze maar één argument: „Hé Angelo, hoe kun je moeder toch zo'n verdriet aandoen! Wat zouden we beginnen als moeder er niet meer was?" Mariëtta begrijpt niet, dat al haar zorgen de oorzaak van moeders verdriet niet wegnemen. Een moeder heeft nu eenmaal niet nodig door haar kinderen verzorgd te worden, ze verlangt slechts zorg te kunnen geven. In de oude woonschuur zijn echter andere moeilijkheden veel pijnlijker te dragen. Die komen van de Serenelli's. Het is geen gemakkelijke taak de vrede in huis te bewaren, waar twee families onder één dak wonen. Het is onmogelijk, als die twee families zo in alle opzichten van elkaar verschillen, dat er geen andere overeenkomst te erkennen is, dan de armoede, die ze bij elkaar bracht.

Toen vader Goretti het pachtcontract sloot, was overeengekomen komen, dat de families Goretti en Serenelli samen de Cascina Antica zouden bewonen. Giovanni bracht een werkkracht meer in, nl. zijn zoon Alessandro. Daarvoor zou moeder Assunta

ook hun huishouden waarnemen. De Cascina Antica is een grote boerenschuur met één verdieping. Beneden, een grote bergruimte bestemd voor het vee, de wagens, de gereedschappen, en voor de oogst als die binnen is. Op de verdieping, van buiten bereikbaar langs een stenen trap tegen de muur, is de woonruimte. Het linkerdeel wordt bewoond door de Serenelli's.

Trap, keuken en woonkamer zijn gemeenschappelijk. Het overige is voor de familie Goretti. Zolang vader nog leefde was het goed gegaan, ofschoon hij heel wat moeite had om de aanmatigende Giovanni in toom te houden. Toch had Luigi toen al begrepen, dat het op de duur voor Assunta niet was uit te houden. De Serenelli's waren onuitstaanbare huisgenoten. In de ijlkoortsen van zijn laatste ziekte was dat zijn enige bekommernis geweest. Zijn voorgevoel had hem niet bedrogen.

Sedert Luigi's dood waren moeder en kinderen geheel aan de willekeur en de grillen van de oude Giovanni overgeleverd. Hardvochtig, ruw en brutaal had de man zich ook doen kennen als een drinker. Dagen was hij niet in staat te werken. Aan zijn zoon liet hij zich niets gelegen liggen. Zolang die hem geen last veroorzaakte, interesseerde het hem geen zier waar hij zich ophield of wat hij uitvoerde. Zo weinig zorg hij echter voor anderen had, des te meer zorg eiste hij voor zichzelf. En hoe minder hijzelf uitvoerde, des te veeleisender was hij ten opzichte van zijn huisgenoten. Alessandro was aanvankelijk tegenover de familie gunstiger gestemd. Vooral van Mariëtta wilde hij niets kwaads horen. Dan kon hij wel eens de verdediging van de arme familie tegen zijn vader op zich nemen. Wanneer de oude Giovanni in de eerste tijd na Luigi's dood soms uitviel tegen Mariëtta, omdat ze het eten niet goed bereid had, riep de jongen zijn vader toe: „Maar vader, als ze er nooit mee begint, kan ze het ook nooit leren!" Later werd dat heel anders. Langzaamaan volgde hij het

voorbeeld van zijn vader. En tenslotte deed hij in brutale manieren en bevelende toon niet voor hem onder. Onophoudelijke conflicten tussen moeder Assunta en de beide Serenelli's waren het onvermijdelijk gevolg.

Mariëtta voelt de situatie wonderlijk zuiver aan. Zij is de vredesengel, die door haar optreden menig conflict weet te voorkomen en menige storm te bedaren. Ze is behulpzaam voor Giovanni. Ze helpt Alessandro. Ze weet ze op hun wenken te bedienen en hun wensen te voorkomen. Ze bewijst hun kleine diensten en attenties, alsof ze zeggen wil: „Ik ben goed voor u, wees nu ook goed voor moeder." Geen ruwheid of ondankbaarheid is in staat haar van dit liefdevol hulpbetoon af te brengen. Nooit zal iemand weten, hoeveel haar dat gekost heeft en hoeveel offers zij in die dagen heeft moeten brengen. De anderen gaan er aan voorbij. Ze zijn er aan gewend. Mariëtta's diensten worden geaccepteerd als de gewoonste zaak van de wereld. Maar 's avonds, als ze alleen op haar kamertje haar rozenkrans bidt, merkt moeder hoe de glimlach van de dag en het heldhaftig zwijgen dikwijls betaald worden met een stroom van tranen. Ook dit wil Mariëtta verborgen houden, maar het moederoog ziet scherp.

Waarlijk heldhaftig is ze in haar zelfverloochening. Na haar dood zal de moeder dit heerlijk getuigenis van haar dochter kunnen afleggen: „Nooit is mijn dochter ook maar aan één van mijn bevelen ongehoorzaam geweest. Nooit heeft ze mij vrijwillig reden tot ontevredenheid gegeven. Geen verontschuldiging kwam over haar lippen. Nooit zag ik haar ontevreden of met een lang gezicht omdat ze iets te kort kwam." Hoever Mariëtta het al in de onthechting had gebracht, openbaarde duidelijk een gebeurtenis, kort voor haar dood. Het was een drukke dag geweest voor Mariëtta. Het werk wilde maar niet vlotten. De kinderen waren lastig. Toen het uur naderde, dat moeder en de anderen van het land zouden thuis komen, was het eten nog niet klaar. Op zich zou dat nog zo

vreselijk niet geweest zijn, was het niet, dat moeder die dag in een ontevreden en zenuwachtige stemming naar huis terugkeerde. Er was al onenigheid geweest met Serenelli. En nu weer het eten niet klaar. Dat zou de ruzie natuurlijk weer opnieuw doen oplaaien. Met zuidelijke heiligheid breekt over Mariëtta de bui los: een stroom van verwijten daalt op het arme kind neer, die eindigt met een driftige draai om haar oren. Na een dag van uitputtend werken was dit Marietta's beloning. Maar geen spoor van ongeduld is op haar gelaat ie lezen. Ze doet niet onder voor haar hemelse Bruidegom, als ze met volmaakte zachtmoedigheid antwoordt: „Och moeder, maakt u zich niet boos. Voortaan zal ik eerst voor het eten zorgen en dan pas het andere werk af maken." Zo rijpten de vele offers van de lange dag haar ziel tot heldhaftigheid tot in de avond. Een rij van vele offerdagen zullen haar gereed maken voor de offerdood.

Feestdagen

Gelijk de meeste mensen in die intieme aangelegenheden van de ziel, had ook moeder Assunta haar eigen, heel persoonlijke voorkeuren. Zoals ze vroeger haar weg ging naar de Moeder van Smarten, achter in de kerk van Corinaldo, zo vond ze nu slechts voldoening voor haar devotie in de oude bedevaartskerk van de Passionisten, op het strand van Nettuno, waar een eeuwenoud genadebeeld van Maria in hoge ere staat. Eertijds na de schipbreuk van een Engels koopvaardijschip, dat aan het strand - was aangespoeld, had de nieuwe Sterre der Zee, uit dankbaarheid voor de verleende gastvrijheid, zulke stromen van genade over het stadje uitgestort, dat het al spoedig de titel van „Onze Lieve Vrouw van Genaden, Madonna delle Grazie, kreeg en in wijde omtrek bekend en vereerd werd.

De weg was voor moeder Assunta een paar maal zo lang geworden: twintig kilometer heen en terug. Toch kon noch de lange weg, noch de brandende zon in de zomer, noch de gure

tramontana in de winter, de vrome vrouw terughouden van die bezoeken. Dikwijls ging ze er op zon- en feestdagen heen om de Heilige Mis bij te wonen of om te biechten bij één van de paters. En evenals vroeger, werd ze ook nu op die tochten trouw vergezeld door haar dochtertje. Zo gauw Mariëtta merkte, dat moeder voorbereidingen maakte voor de reis naar de stad, was het kind niet meer te houden. Ze rustte niet voor ze alles zo geregeld had, dat ze met moeder mee kon. Dan riep ze Theresia Lungarini om zolang op het huis en de kinderen te passen. Dan werd er 's avonds doorgewerkt om de volgende dag vroeg bij de hand te kunnen zijn; en ze wist het zo te schikken, dat nooit iemand over haar afwezigheid te klagen had. Moeder liet haar begaan. Ze kende Mariëtta's verlangens en wist, dat dit de enige manier was, waarop ze het kind voor de trouwe zorg, dag in dag uit, aan het huishouden besteed, kon belonen.

Onderweg werd er gepraat over huiselijke zaken. Mariëtta was van alles op de hoogte. Moeder hoefde voor haar niets te verzwijgen. Dikwijls verwonderde zij er zich over, hoe wijs het kind daarbij oordeelde. Mariëtta leefde mee met moeders zorgen. Ze begreep de zware taak, die op moeders schouders rustte. Daarbij had ze een levendig besef van de ontoereikendheid van haar hulp. Met haar fijngevoelig geweten verweet ze zich die ongeschiktheid.

Maar er was meer, waarmee ze haar hart bezwaard wist. De kleine tekortkomingen van de dag wogen zwaar op haar ziel. Ze maakte geen onderscheid tussen ongewilde en vrijwillige fouten, en zonder angstvallig te zijn leefde in haar een diep bewustzijn van eigen onvolmaaktheid. Ze zou dan ook nooit nalaten met moeder mee te gaan om te biechten. Ook in de tijd, dat haar Eerste Communie nog ver af lag, volgde ze trouw moeders voorbeeld en, hoe zuiverder ze iedere keer de biechtstoel verliet, des te gevoeliger drukte haar naderhand de minste tekortkoming. Die fijngevoeligheid van geweten kon minder

vrome zielen wel ergeren. Het is het voorrecht van de heiligen. Die ochtenden met moeder naar Nettuno waren Mariëtta's stralendste feesten, de enige vakantie in haar overvolle dagen. Dan werd haar ziel overstelpt van geestelijke vreugde. Dan leefde ze geheel opgenomen in de bedwelming van Gods genade. De rijk versierde basiliek, de indrukwekkende plechtigheden met veel priesters aan het altaar, met licht en kaarsen en bloemen en rijke paramenten; het ruisen van de gezangen op het ritme van de nabije zee, dat alles maakte diepe indruk op haar gemoed. Nooit voelde ze Jezus zo dichtbij. Midden in die heerlijkste ogenblikken echter, kwam telkens een pijnlijk moment haar schone dromen verstoren.

Als na het driemaal herhaalde „Domine non sum dignus" daalde de priester met de ciborie de trappen van het altaar af en stond met de andere mensen ook moeder Assunta op om zich naar de communiebank te begeven... O! Wat zou Mariëtta graag gevolgd zijn. Ze hield ook zoveel van Jezus! Ze wist zo goed Wie moeder daar ging ontvangen. Maar neen, voor haar was dat geluk nog niet weggelegd. Met wijd open ogen volgde zij moeders gang naar de communiebank. Ze ziet de priester de Heilige Hostie op haar tong leggen en hoe moeder stil terugkeert met neergeslagen blik. Nu draagt moeder Jezus in haar hart. Niets kan in die ogenblikken de pijn verzachten, die Mariëtta in haar binnenste voelt, om het geluk, dat zo dichtbij en tegelijk zo veraf is. Dan klaagt ze dikwijls, bij het naar huis gaan: „Moeder, wanneer mag ik nu de Heilige Communie ontvangen?"

Maar moeder Assunta is een vrouw van de oude stempel, de vreze voor het heilige lag haar dieper ingeprent dan de vertrouwvolle liefde. Ze leefde in een tijd, dat Jezus' woord: „Laat de kleinen tot Mij komen" vergeten was, en er was nog geen Paus Pius X om het de wereld weer in herinnering te brengen. Mariëtta zou echter geen kind van moeder Assunta geweest zijn, als ze het daar bij gelaten had. Geduld overwint alles. Mariëtta had geduld. En ze had nog iets heel veel beters.

Ze had een onstuimig verlangen naar de Eucharistische Jezus. Al maanden doet ze haar best om de catechismus bij stukjes en brokjes van buiten te leren. Het is een moeilijke taak voor een kind, dat lezen noch schrijven kan. Ze heeft er iemand bij nodig, die haar de vragen kan leren en uitleggen, en die de tijd heeft zich met haar bezig te houden. Ze heeft het al geprobeerd bij moeder, maar dat gaat haar veel te langzaam. Moeder heeft zo weinig tijd. Als ze ook daar tenslotte een oplossing voor gevonden heeft, probeert Mariëtta opnieuw haar geluk. De moeder zelf heeft ons het tweegesprek bewaard, dat zich op de terugweg van Nettuno naar Ferriere tussen moeder en dochter ontwikkelde. Reeds verscheidene minuten loopt Mariëtta in diep zwijgen en nadenken naast moeder voort. Soms maakt ze plotseling een beweging, of ze iets zal gaan zeggen. Maar dan komt er niets. Moeder, die wel merkt, dat er iets op haar hart ligt, zwijgt ook en wacht. Eindelijk waagt Mariëtta het eerste woord.

„Moeder."

„Wat is er kind?"

„Moeder, mag ik nu mijn eerste Heilige Communie doen. Ik wil Jezus zo graag in mijn hart ontvangen." Het is precies wat moeder Assunta verwacht heeft. Ze weet het wel. Binnenkort begint Don Alfredo uit Cisterna met de voorbereiding. Als het nu niet gebeurt is het weer een heel jaar wachten. Och, ze zou het haar kind zo graag gunnen. Maar wie zal de uitzet betalen?

„Mariëtta, je kent toch nog niets van je catechismus. Hoe kun je nu je eerste Heilige Communie doen, als je je catechismus niet kent. Wie zal je die leren? Je kunt ook niet lezen. Er is trouwens geen tijd om die te leren, je hebt zoveel te doen." Even blijft het stil.

„Och, moeder als het zo gaat, zal ik nooit mijn eerste Heilige Communie kunnen doen." Ik kan toch niet altijd zonder Jezus blijven?"

„Wat kan ik eraan doen kind. Je moeder is arm. Wie zal je communiekleren kopen en nieuwe kousen en schoenen. Moet ik je dan zo de eerste Heilige Communie laten doen?" De liefde is

vindingrijk. Mariëtta heeft haar plannetje klaar en wat ze zelf niet kan, dat moet de Hemel maar opknappen.

„Och moeder, maakt u zich maar niet ongerust. Onze lieve Heer zal wel helpen. De catechismus, die zal ik leren bij juffrouw Elvira, die kan lezen en wil me helpen. Ik beloof eerst het huiswerk af te maken. En als dan over een tijdje Don Alfredo van Cisterna komt, dan kan ik met de andere kinderen de voorbereiding beginnen."

Moeder Assunta spreekt er niet meer over. Ook Mariëtta zwijgt. Ze heeft nu alles gezegd wat ze te zeggen had. De rest laat ze aan moeders zorgen over.

Het is een zware opgave voor moeder Assunta. Ze verlangt niets liever, dan dat Mariëtta zo spoedig mogelijk haar eerste Heilige Communie doet. Maar er zijn zoveel moeilijkheden aan verbonden. Als ze Mariëtta laat gaan, kan ze Angelo, die een jaar ouder is, niet thuis houden. En twee kinderen voor het grootste deel in nieuwe kleren steken is een opgave, die ze met geen mogelijkheid weet te verwezenlijken. Toch is ze vast van plan de zaak nu door te zetten. Het zal een gelukkige beschikking blijken. Niemand immers kon vermoeden hoe waar Mariëtta's woorden waren: „Als ik nu mijn eerste Heilige Communie niet doe, zal ik die nooit kunnen doen."

Eerste Heilige Communie

Mariëtta gaat iedere Zondag naar de voorbereiding bij Don Alfredo. Ze is een trouwe en vlijtige leerlinge geweest van juffrouw Elvira Schiassi, de naaister van Graaf Mazzoleni. Aanstonds werd ze dan ook door Don Alfredo aangenomen. Elf maanden duurt de voorbereiding. Ze zijn voor Mariëtta een hele bekommernis. Van de eerste dag af neemt het haar helemaal in beslag. Haar kinderlijke ijver om nu heel braaf te zijn is in alles merkbaar. Zelfs haar broertje Angelo, die meegaat, wordt er tegen

wil en dank in betrokken. „Maar Angelo," zegt ze dan, „moet je moeder nu nog verdriet aandoen? Weet je dan niet wie je in je hart gaat ontvangen?" Mariëtta denkt daar de hele dag aan. Ze leeft ervan. Iedereen valt het op, hoe ze ingetogener wordt, vriendelijker en voorkomender. Hoe ze zich uitput in kleine diensten aan moeder en de grotere huisgenoten en in de zorg voor de kinderen. Heel haar doen en laten wordt overstraald door een glans van serene blijdschap, die opbloeit uit de zekere verwachting van het naderend groot geluk. Een Passionistenpater uit Nettuno, Pater Hieronymus, komt de voorbereidingsretraite preken. Eindelijk is de grote dag aangebroken. Alles is klaar.

Alleen Mariëtte zelf vindt, dat ze nog lang niet klaar is. Zoals ze daar rond gaat die feestelijke morgen, om naar Italiaanse gewoonte, vóór de grote plechtigheid aan alle huisgenoten vergiffenis te vragen voor haar fouten en tekortkomingen, lijkt het een kleine Magdalena, zo groot straalt het berouw uit haar onschuldige ogen. Voor eenieder knielt ze neer, ook voor hem, die over enkele maanden zijn schennende hand naar deze parel van reinheid zal uitsteken. Mariëtta ziet er uit als een prinsesje. Moeders barnstenen halssnoer en oorhangers, die jarenlang in de kast lagen opgeborgen, zijn er bij te pas gekomen. In haar lange witte jurkje, waarop de kralensnoer van lichtgele stenen voordelig afsteekt, met de witte gazen sluier over haar donkere haren, omkranst met rozen, is Mariëtta een mooi Communicantje. Ze wordt door allen bewonderd. Het brengt haar echter niet van streek. Lag ook bij deze koningsdochter de grootste schoonheid niet van binnen? Wat er op het hemels ogenblik van die eerste Heilige Communie in Mariëtta is omgegaan, zal ons altijd verborgen blijven. Nooit heeft ze erover gesproken. Meer dan uit woorden kennen we echter haar gevoelens uit een klein voorval, dat door de omstanders bewaard werd voor het nageslacht. Toen viel het op, maar men dacht er niet verder over na. Maar nu, na

alles wat we weten over haar edelmoedig leven en over de kostbare dood, die ze stierf, nu spreekt dat simpele feit een veelzeggende taal. De plechtigheden lopen ten einde. Met diepe ingetogenheid is Mariëtta van de communiebank teruggekeerd. Na afloop van de gemeenschappelijke dankgebeden, blijft ze nog lang, met de handen voor de ogen, nabidden. Reeds zijn de communicantjes opgestaan om, volgens plaatselijk gebruik, de priester in de sacristie te gaan bedanken voor de heilige Eucharistische Gave, die ze voor het eerst uit zijn hand mochten ontvangen. Mariëtta echter zit nog altijd rustig op haar plaats, afwezig, weg van de wereld. Jezus is in haar hart en voor Hem verdwijnt alles om haar heen. Het duurt maar enkele ogenblikken. Dan voegt ze zich weer haastig bij de groep. Er is weinig aandacht aan geschonken. Toch geeft het veel te denken. Tot welk een zielsvereniging met God is Mariëtta opgestegen, met welk een kracht wordt ze door Jezus in beslag genomen, dat ze zo van de wereld weg is?

Mariëtta kan niet schrijven. Al had ze het gekund, ze zou nooit gelegenheid gevonden hebben haar gevoelens op schrift te stellen. Maar hoe haar zielservaringen op dat moment geweest moeten zijn, leren we uit de aantekeningen van twee andere bevoorrechte kinderen, die op dezelfde leeftijd als Mariëtta hun eerste Heilige Communie ontvingen en nu beide met haar de kroon der glorie delen. „O, wat was Hij zoet," schrijft de kleine heilige Theresia, „die eerste kus van Jezus aan mijn ziel! Reeds lang hebben Hij en ik elkander beschouwd en begrepen. Dit echter was geen beschouwing meer, het was een samensmelting! Theresia was verdwenen als een waterdruppel in de zee. Jezus alleen was nog over."

En de heilige Gemma schrijft over die eerste ontmoeting van haar ziel met de Beminde: „Wat er op dat ogenblik tussen mij en Jezus voorviel, kan ik niet weergeven. Ik begreep, dat de genoegens van de Hemel niet zijn zoals die van de aarde. Ik

was los van de wereld en voelde mij geheel opgenomen in God." Toen Mariëtta met moeder naar huis ging, zei de godsdienstige vrouw tot haar: „Mariëtta, je hebt nu Jezus ontvangen, nu moet je ook altijd braver worden." Rustig en zeker was haar antwoord: „Ja moeder, ik zal altijd braver worden." Alles bij elkaar zal Mariëtta nog een keer of vijf de Heilige Communie ontvangen: Twee keer in de dorpskerk, twee keer in de basiliek van Nettuno aan de voeten van de Madonna delle Grazie, zoals ze het 't liefst deed en voor het laatst als Teerspijze op haar sterfbed. Weinig in aantal, maar allen van de soort waarvan de heilige Magdalena de Pazzi zegt, dat één ervan voldoende is om van iemand een heilige te maken.

Gods welbehagen

Er is niets in het leven van Mariëtta Goretti, waarom wij zouden kunnen veronderstellen, dat God bijzondere genadewegen met haar gegaan is. Al het buitengewone en opvallende is in het leven van deze heilige volstrekt afwezig. Niets wonderbaars is erin aan te wijzen. Geen visioen van de „Heilige God", als waardoor de kleine, zesjarige Catharina Benincasa overrompeld werd, toen zij door de smalle straten van Siëna, van de kerk naar huis terugkeerde. Geen heimelijke influisteringen en vertrouwelijkheden, waarmee Jezus, Gemma Galgani, op haar zevende jaar, inleidde in het mystiek verkeer niet de bovennatuurlijke wereld. Zelfs niet de wekroep van de Heilige Geest, die, op een stralende lentemorgen, het kind Mechtild wegdreef van haar familie en het huis van haar vader, naar het onbekende avontuur met God.

Dit is teleurstellend misschien voor sommigen, die zich graag laten meeslepen in het hemels spel van Jezus met de mensenziel en die de bovennatuurlijke onzichtbaarheden niet waarderen, zolang ze zich niet openbaren in tastbare en liever nog wonderbare werkelijkheden. Maar voor veel meer zielen — hoop ik, — zal dit een grote troost zijn. Bedenken wij immers, dat al die mystieke begenadigingen een heilige toch eigenlijk

heel ver van ons af doet staan. En dat het dan juist zo moeilijk wordt om in zulk een bevoorrechte niet alleen een machtig voorspreker, maar ook een navolgbaar voorbeeld te zien. Dat is juist het eigen-aantrekkelijke in Mariëtta, dat we, zonder aan haar heiligheid te kort te doen, van haar mogen zeggen: dat ze slechts een „braaf kind" was, dat ze geen bijzondere eisen aan ons leven stelt, dat ze ons niet beproeft boven onze krachten, dat ze niets anders vraagt dan wat we altijd van onszelf gevraagd hebben: een braaf leven. „Braaf!" echter niet met die zoetelijke bijsmaak, die dat woord langzamerhand gekregen heeft, maar in de oorspronkelijke zin van „dapper" in de kinderlijk-eenvoudige beoefening van alle deugden. Daar ligt Mariëtta's grote glorie! Daarin ligt ook het antwoord aan degenen, die door die allersimpelste levenswijs misleid, menen dat Maria Goretti haar glorietitels van Zalige, Maagd en Martelares al te gemakkelijk gekregen heeft. „Wat voor bijzonders heeft ze eigenlijk gedaan?" vragen zulke mensen zich af. „Wie zou niet zijn zorgen wijden aan een vaderloos gezin?" „Wie zou zijn eer niet verdedigen ten koste van zijn leven?"

Mariëtta's glorie ligt juist hierin: dat ze voor haar zielenreinheid zó geleefd heeft, dat ze verdiend heeft ervoor te mogen sterven. Wat zij door haar dood gekocht heeft, zullen wij moeten winnen door de navolging van haar deugdenleven. Mogelijk, dat wij dan ook nog eens in de gelegenheid gesteld zullen worden, iets meer dan het alledaagse te presteren. Welk een heldhaftige getrouwheid en harmonische deugd ook dit alledaagse reeds van een mens eist, blijkt allerduidelijkst uit het getuigenis door de moordenaar Alessandro Serenelli, die drie jaar huiselijk met haar omging, over zijn slachtoffer afgelegd heeft: „Ik heb Mariëtta altijd gekend als een door en door goed en gehoorzaam kind. Ze was godvruchtig, ernstig, niet lichtzinnig of grillig als andere kinderen van haar leeftijd. Als ze zich op straat bevond, was ze altijd even ingetogen en bescheiden, bezorgd om haar boodschappen vlug af te handelen. Ze hield zich niet op met lichtzinnige vriendinnen. Ze gehoorzaamde altijd blij en zonder aarzelen. Ook was ze niet veeleisend wat betreft haar kleren. Wat

moeder haar gaf was goed, meer verlangde ze niet. Ik kan me niet herinneren, dat ik haar ooit op een fout betrapt heb of dat ik haar ooit een leugen, of iets van die aard heb horen zeggen." Deze kinderlijk-getrouwe deugd werd gedragen door een even kinderlijke godsvrucht.

Ze gaat haar weg in huis onder de ogen en de bescherming van de Madonna. Iedere dag opnieuw wordt Haar beeltenis liefdevol versierd met veldbloemen, die ze met de nog veel kostbaarder bloemen van haar ontelbare Weesgegroetjes samenbindt tot een heerlijke ruiker, Maria ter ere. Graag gaat ze met moeder mee naar Nettuno, om te bidden bij de Madonna delle Grazie. Daar, in de kerk van de Paters van het Lijden, leert ze ook de liefde tot de gekruisigde Jezus. Tegen de wand van de armoedige huiskamer, haar heiligdom, hangt een groot kruisbeeld.

Daar heeft ze dikwijls voor gestaan, in de vasten, in biddend beschouwen. Dan dacht ze terug aan hetgeen de pater, de zondag te voren, over het bitter lijden verteld had. Want iedere week ging ze getrouw de lange weg naar Nettuno, om er de lijdensmeditaties bij te wonen. Ze was er diep van onder de indruk. Op de terugweg had ze gewoonlijk niet veel te zeggen. Het enige wat haar moeder soms van haar te horen kreeg was: „Och, moedertje, wat heeft de pater toch mooi gepreekt!" Maar een week lang hield zij er zich mee bezig voor het kruisbeeld in de keuken. Met de eerste Heilige Communie, op Sacramentsdag, na de vasten, bloeide een nieuw geluk in haar open, nog veel inniger dan het eerste: het onverzadigbaar verlangen naar de Heilige Communie. Het huis wordt het kind te klein omwille van die ene hartstocht, waardoor ze zelfs familie en buren naar haar hand weet te zetten. Haar leven is van hemelse dingen vervuld, die het een hogere wijding geven. Zodat de mensen met recht van haar zeiden: „Het is een engel!" Wat het hart van God vooral bekoord moet hebben is: de heldhaftige, nooit aflatende getrouwheid, waarmee ze de grote en kleine plichten van haar zware dagtaak, uit liefde tot Jezus, vervult.

Maria Goretti was maar een arm, onaanzienlijk kind. Voor haar eerste Heilige Communie werd ze door de buurt gekleed. Daags daarna loopt ze weer in een armoedig jurkje, met gestopte kousen en versleten hoofddoek. Stilte en eenzaamheid verkiest ze boven mensendrukte. Het liefst is ze thuis, waar ze zich veilig voelt en ongestoord. Maar in de stille eenzaamheid schept dat arme kind haar rijke dag. Ze verliest geen minuut en zeldzame zielenadel vult overvloedig aan, wat aan wereldse opvoeding en beschaving ontbreekt. Zo vormen vele rijke dagen een rijk leven, waarvan een Schriftwoord de samenvatting geeft en waarin tegelijk de verklaring van haar vroege dood ligt opgesloten:

„In weinige jaren opgeteerd,
heeft ze vele uren vol gemaakt;
haar ziel stond in welbehagen bij God;
daarom heeft Hij zich gehaast,
haar weg te nemen uit deze wereld vol
ongerechtigheden." (Sapientia 4:13)

Liever sterven… !

Kind van de Rozenkrans en kind van de Heilige Communie, kan het ons niet verwonderen, dat de kuisheid Mariëtta's mooiste en aantrekkelijkste deugd is en dat door haar levensbeschrijving juist die deugd boven alle andere in haar geroemd wordt. We hebben reeds kunnen opmerken, dat Maria op bijzondere wijze door God werd begenadigd.

Toch zou het van een tekort aan inzicht getuigen — en tegelijk een al te goedkope verontschuldiging zijn van eigen minderwaardigheid — in de groei en ontwikkeling van deze kinderziel, slechts een loutere genadekwestie te willen erkennen. Laten wij ons in Mariëtta niet vergissen. Ook de kuisheid is haar niet zonder strijd en inspanning, als het ware zo maar uit de hemel, ten deel gevallen. Ook deze

deugd heeft ze ten koste van vele offers moeten kopen. Haar zuiverheid beschouwde ze als haar grootste schat en ze waakte er over met heilige jaloersheid. In de nijpende armoe van het gezin was er voor Mariëtta aan haar kleding niet veel eer te behalen. Nooit vond ze daar echter een aanleiding in om er slordig of minder zedig bij te lopen. De Italiaanse zomers kunnen brandend heet zijn. Ook daarin vond zij geen verontschuldiging om zich wat meer vrijheid te veroorloven; haar kleren bleven altijd tot over haar knieën reiken en waren tot aan de hals gesloten. Als ze uitging droeg ze lange kousen en een doek om het hoofd.

Zeer zeker werd haar zedigheid ook door haar moeder voorgehouden. Dat het echter ook haar eigen keus was, bleek duidelijk uit haar gehele manier van optreden. Want meer nog dan over haar kleding, was Mariëtta waakzaam over haar gedrag. Haar staan, haar zitten, haar lopen, haar gesprekken met de mensen, haar oogslagen, alles ademde eenzelfde geest van ingetogenheid en reserve. In het dorp kende men Mariëtta goed. Dikwijls komt ze, alleen of met een broertje of zusje aan de hand, daarheen om boodschappen te doen, of voor een wandelingetje naar de kerk. In het proces van zaligverklaring zijn vele herinneringen van de dorpsbewoners daarover vastgelegd. Eenstemmig getuigen allen van Mariëtta's zedigheid en ingetogenheid. „Als Maria op straat kwam," zegt een van hen, „ging ze altijd rustig en bedachtzaam haar weg, zonder zich ergens op te houden, zonder zich met iemand in te laten of een gesprek aan te knopen.

Met korte woorden handelde ze haar boodschappen af. Ze hief nauwelijks haar ogen op om iemand aan te zien." Het was juist de reinheid en zedigheid die de mensen tot haar aantrok en die hen ertoe dwong haar bij zich binnen te roepen. Wie met haar in aanraking kwam, voelde zich een beter mens. Het is dan ook geen wonder, dat we Mariëtta's moordenaar later, in het strafproces, horen verklaren: „Maria Goretti was een engel-

achtig kind, zuiver als water en een voorbeeld van vroomheid, goedheid en hulpvaardigheid in het huisgezin. Nooit heeft ze mij de minste aanleiding tot iets verkeerds gegeven." Hoe groter offers Mariëtta moest brengen om die schat van reinheid te verwerven, des te onwrikbaarder stond ze klaar om ze tegen alle aanvallen te verdedigen. Ze heeft haar Bruidegom leren kennen als een jaloerse minnaar, die slechts met Mariëtta helemaal tevreden is. Mariëtta helemaal! Dat is meer dan een onafgebroken reeks van offers en verstervingen. Dat is meer dan een dagelijkse krans van rozenhoedjes. Dat is het offer van haar leven. Mariëtta realiseert zich dat zo niet; maar dat ze er dubbel en dwars bereid toe is, zal ze door haar daden tonen, iedere morgen gaat ze op stap, om aan de bron water te putten. Ze gaat met waggelende passen onder de last van de zware kruik die ze met zich meedraagt. Vanaf de buitentrap van het huis kijkt moeder haar dikwijls na. „Net een jong eendje!" denkt ze dan bij zichzelf. Slechts weinige maanden voor Mariëtta's dood, zou de moeder ervaren hoe dat zachtmoedige eendje in vuur en vlam kon raken, als haar reinheid belaagd werd.

Op een morgen, dat ze weer met de kruik bij de bron komt, zijn daar een jongen en een meisje bezig. Terwijl de kruik langzaam volloopt, hoort ze wat die twee onder veel gelach, elkaar te vertellen hebben. Een dieprode blos van schaamte en verontwaardiging kleurt haar wangen. Zonder een woord te spreken grijpt ze haar kruik en loopt haastig heen. Haar ziel is gekwetst door de onbetamelijke woorden, die ze daar moest horen. Maar wat haar nog het meeste pijn doet is, dat het meisje aan de bron een van degenen was, die dit jaar met haar de eerste Heilige Communie deden.

Nog trillend van verontwaardiging en verdriet komt ze de deur binnen. „O moeder, wat hebben die twee daar aan de bron lelijke dingen gezegd! En nog wel een meisje, dat met mij de eerste Heilige Communie heeft gedaan!" Haar zuivere ziel is in opstand tegen zulk een heiligschennis. En als moeder in dit voorval een aanleiding vindt om haar dochter te verma-

nen, toch nooit met zulke praatjes mee te doen, vlamt het vuur in haar op, en met al de onstuimigheid van haar Italiaans temperament roept ze moeder toe: „O neen, moeder! Ik zou nog liever sterven!" Heel de grote, vurige ziel van Mariëtta staat te pralen in dit antwoord. Er ligt iets in van die zielengrootheid, die grootmoedigheid waarvan Sint Thomas zegt, dat het een deugd is om jaloers op te zijn, de vurigste onder alle vuurrode deugden. Het is de edelmoedigheid van een ziel, die niet zoekt het zo goed mogelijk te hebben hier beneden, maar die er naar streeft een hoog ideaal te bereiken, die er niet op uit is zo lang en aangenaam mogelijk te leven, maar die één daad van heldenmoed stelt boven jaren van burgerlijke alledaagsheid; die geringschatting heeft voor het prutserig kleine, maar betoverd wordt door grote daden, machtige offers en de hoogste eer.

Daar ligt iets van de Italiaanse zon te fonkelen in de onstuimigheid van Mariëtta's antwoord. Ook Mariëtta is zo'n fel kind. Ze kiest nooit half. Ze geeft zich helemaal. Dat is het wat God verrukt en waarom Hij voor haar ziel zo kwistig is met zijn genaden. Daarom neemt God haar ziel gevangen in Zijn Liefde. Dan verdraagt Zijn heilige jaloersheid niet, dat dat hart nog voor iemand anders openstaat. Met het hoogste en het laatste is Hij tenslotte alleen tevreden, en dat wordt Hem hier zo juichend edelmoedig aangeboden. „O neen, moeder, ik zou liever sterven!' Dat is Mariëtta's antwoord. Moeder vergeet het woord. Pas na Mariëtta's dood zal ze het zich weer herinneren. Wie het echter niet vergeet, dat is Jezus, de hartenrover.

DERDE DEEL
Verborgen Wonder

Voorspel

Over iedere zielenweg die hoger klimt, dan de gewone middelmaat, valt onherroepelijk eenmaal de schaduw van het kruis. Ieder heiligenleven in het bijzonder heeft iets van de kruisweg van Onze Heer Jezus Christus. Het kan ook niet anders: „Wie volmaakt wil worden," zegt Jezus, „hij neme zijn kruis op en volge Mij." Sommigen kiezen zelf hun kruis. Anderen wordt het, ongevraagd, door God toegezonden. Maar ieder kruis, dat uit liefde tot Jezus gedragen wordt, — of het dan vrij gekozen is, of door God opgelegd, — is een middel ter heiliging; en wel het kortste en zekerste middel.

Ook Maria Goretti was geroepen tot een hogere heiligheid dan de brede weg van Gods geboden. Jezus wilde haar volmaakt. Meer nog: Hij wilde haar maken tot een klein afbeeldsel van Zichzelf. Daartoe moest ook zij de weg op van veel lijden. Was de dood van haar vader een welkome gelegenheid om haar in te leiden in de lijdensschool, haar levensernst en bewuste deugd bij te brengen: nu is de tijd gekomen de steile weg van het lijden te betreden tot het bittere einde. En dat, niet gedwongen, maar vrij en blij, uit spontane liefde tot Jezus, die het eerst die weg gegaan is. Mariëtta is bestemd een kleine kruisdraagster te worden in de lange stoet van heiligen in Gods Kerk. En welk een wonderbare gelijkenis zal haar kruisweg hebben met die van haar Bruidegom! Haar Goede Week begint, als die van Jezus, met Gethsemani: de angst voor de dood en de walging voor de zonde. Beide zullen weken lang haar deel zijn. Het is het begin van haar passie.

Met Jezus zal ze doorwond worden van hoofd tot voeten. Zoals Zijn Hart, zal ook het hare doorboord worden en na Hem de kruiswoorden te hebben nagebeden, zal ze, evenals Hij, als slachtoffer voor de zonden der wereld sterven.

Alessandro

Het zielenproces, dat Alessandro voerde tot het vreselijk drama van Mariëtta's marteldood, begon niet pas in de laatste dagen of weken die dat feit onmiddellijk voorafgingen. Het was het resultaat van een jarenlange ontwikkeling, die juist in tegenovergestelde richting verliep als bij Mariëtta. Dat Mariëtta zich steeds zuiverder naar God keerde, hebben we in de loop van haar levensgeschiedenis duidelijk kunnen constateren. Hoe haar tegenspeler Alessandro, de zoon van Giovanni Serenelli, in de loop der jaren steeds verder van God afdwaalde, is een ander proces, dat niet belicht werd, maar dat toch belangrijk is voor het juiste begrip van dit levensverhaal en van de gebeurtenissen, die gaan plaats hebben. Zelden werd de beslissende invloed van een goede of slechte opvoeding treffender gedemonstreerd dan in deze twee figuren: Maria Goretti en haar moordenaar Alessandro Serenelli. Hemel en hel, engel en duivel, staan hier tegenover elkander en voeren de eeuwenoude strijd, waarin de duisternis altijd de overwinning schijnt te behalen. Tot het uiteindelijk blijkt, dat het maar een schijnoverwinning was en dat de triomf van de overwinnaar juist zijn grootste nederlaag betekent. Alles bij elkaar is het drama van Maria Goretti's marteldood een heerlijke oplossing van de dikwijls kwellende vraag: „Hoe kan God de zonde toelaten?" Het antwoord: „Omdat God uit het kwade het goede weet te trekken", dat we in onze jeugd er op leerden geven, wordt hier in stralende aanschouwelijkheid voor ogen gesteld.

Zo gezien mogen we de onmenselijke daad van de jonge Alessandro een „felix culpa" noemen; een gelukkige schuld, omdat ze hem de bekering, haar de kroon der martelaren, en ons een machtige voorspreekster en een heerlijk voorbeeld in de hemel geschonken heeft. Alessandro had het, menselijker wijze gesproken, niet gelukkig getroffen in het leven. Met zijn moeder verloor hij praktisch alles, wat hem in dit leven leiding en vorming geven kon. Zijn vader, Giovanni Serenelli, heeft zich nooit bij het verlies van zijn vrouw kunnen neerleggen. Hij ging eronder gebukt en ging eraan ten gronde. In plaats van kracht te zoeken in het gebed om de hulp van God, keerde hij zich helemaal af van het geloof zijner kinderjaren. Hij zocht vergetelheid in de drank. Hij werd onverschillig. Hij verwaarloosde zijn godsdienstplichten en bekommerde zich om niets meer.

Verbitterd weduwnaar, zelfzuchtig en in zichzelf gekeerd, werd zijn enig vertier de dagelijkse lectuur van ongods-dienstige en anti-godsdienstige dag- en weekbladen, die zijn ziel langzamerhand vergiftigden. Kerk en godsdienst: bijgelovige praat voor kinderen. Hij ging er groot op daarmee afgerekend te hebben. Drankzucht en lediggang brachten hem tot armoede, zodat hij tenslotte om dezelfde reden als de Goretti's, zijn geboortegrond had geruild voor de moerasstreek van Ferriere. Met zijn twee zoons had hij zich daar bij de Goretti's aangesloten. Van zulk een vader was voor de opvoeding van Alessandro en zijn broer niet veel te verwachten. De oudste had er al gauw genoeg van. Hij was het huis uitgegaan om zichzelf een toekomst te scheppen.

Alessandro had dezelfde aard als zijn vader. Even stil en teruggetrokken, geneigd tot dromen en van nature traag en lui. In Ancona was hij een tijdlang als scheepsjongen werkzaam.

Daar, op de „Torrette" had hij voor het eerst de invloed van slechte vrienden ondervonden. Niet zo flink van aard als zijn broer, had hij er zich niet tegen kunnen verzetten. Zijn eigen bekentenis is hier veelzeggend: „Reeds van mijn jeugd af ging ik om met slechte makkers en sedert die tijd ben ik langzaamaan bedorven." Toen hij in Ferriere kwam, was hij al gemelijk, vervelend en onhandelbaar. Dat maakte hem weinig populair. In het dorp hoefde hij niet te komen. Daar hadden ze niets met hem op. Zijn omgang werd vermeden. De jongens en meisjes lieten hem links liggen. Zo ging hij, evenals zijn vader, zwijgzaam en gesloten, onverschillig zijn weg. Geen mens, die zich om hem bekommerde.

Geen wakend oog dat hem waarschuwde voor gevaren. Geen hart, dat zich bezorgd over hem maakte, hem wees op het kwaad van de omgang met slechte kameraden of het zich bezig houden met slechte lectuur. Geen liefdevol meegevoel, dat bij intuïtie wist, waar en wanneer het onrustig jongenshart leiding en voorlichting nodig had. Hij was geheel op zichzelf aangewezen. Zonder kracht om iets aan te pakken, zocht hij zijn eigen plezier. Hij gaf zich helemaal over aan de lectuur van de boeken en tijdschriften die zijn vader, na ze zelf gelezen te hebben, aan hem over liet. Uren bracht hij daarmee zoek. Dan sloot hij zich op in zijn kamertje en verdiepte zich in de zinnelijke en bloedige verhalen van zijn romannetjes, of verlustigde zich in de prikkelende afbeeldingen van de „Tribuna illustrata" en de „Messaggero".

Het kan niet anders, of met dit dagelijks voedsel, moest zich in de geest van Alessandro een geweldige verandering voltrekken. Hij is juist in de pubertijd. Zijn ontwakende hartstochten worden door niets gebreideld. Integendeel, alles werkt mee, om ze steeds heviger op te jagen. Zijn fantasie wordt een haard van de meest

verleidelijke en bloeddorstige verbeeldingen. Achter die donkere ogen groeit een wereld van hartstocht. Zo tekent dit leven zich af op de duistere achtergrond van iedere misdaad en ontaarding; slechte opvoeding, slechte lectuur, slechte kameraden. Meer dan kwade wil hebben deze omstandigheden van de moederloze jongen een booswicht gemaakt.

Ervaren psychiaters getuigden later van Alessandro, dat hij zachtmoedig van inborst was en zich vanaf zijn eerste intrede in het sociale leven, rustig en ernstig, hoewel enigszins droefgeestig van aard toonde. Volgens het getuigenis van zijn huisgenoten, bad hij iedere avond, met allen gezamenlijk het rozenhoedje. Iedere Zondag kwam hij regelmatig naar de Heilige Mis. Zelfs ging hij meermalen te biechten. Maar hij was een zwakkeling. Hij wist zich niet tegen zichzelf te verzetten. Zodoende moest hij een enorm gevaar betekenen voor wie, onervaren in het kwaad, met hem omging. Hoewel Alessandro’s gesloten en ondoorgrondelijke natuur er toe meewerkte om deze toestand lang verborgen te houden, toch moest dat op de een of andere dag aan het licht komen. Eens toen moeder Goretti de was terugbracht op Alessandro's kamertje ontdekte zij, tussen de platen aan de wand, afbeeldingen, uitknipsels uit illustraties, die haar met beschaming en verontwaardiging vervulden. Toen ze de moederloze jongen er later over aansprak, antwoordde hij cynisch, zonder enige schaamte of verlegenheid: „Als het je niet aanstaat, kijk er dan niet naar!"

Het was voorjaar. De arbeid op het veld eiste alle aandacht en zorg. Moeder Assunta was het voorval na enige weken weer vergeten. Ze mengde zich trouwens liever niet in Alessandro's zaken. Zo ging de eerste waarschuwing verloren.

Stille strijd

Vier jaren al wonen de familie Goretti en Serenelli te samen in de oude woonschuur. In die tijd heeft Mariëtta zich ontwikkeld tot een flink en knap meisje. De gestage arbeid heeft haar geen kwaad gedaan. De meisjes in het zuidelijke Italië zijn vroeg rijp. Al is Mariëtta nog geen twaalf, een kind nog, toch begint het kinderlijke in haar reeds vrouwelijke vormen aan te nemen. Opvoeding, lectuur en vrienden hebben in die vier jaar ook in Alessandro hun werk gedaan.

Aanvankelijk had hij zich slechts bezig gehouden met zijn boeken en platen, maar na verloop van tijd kon hem dat niet meer bevredigen. Er kwam een ogenblik, dat hij voor zijn hartstochten voedsel zocht in de levende werkelijkheid. De pin-upgirls van zijn illustraties, die hij in zijn dagdromen verfilmde, verschenen nooit in het gehucht. Bij de meisjes in het dorp hoefde hij niet aan te komen. Wat was er eigenlijk begrijpelijker, dan dat zijn bedorven ziel haar vuurtongen uitsloeg naar Mariëtta? Zij was hem vreemd en eigen tegelijk. Het engelachtige in het kind, dat hem op een afstand had moeten houden, zag hij niet of dacht het weg, totdat er niets meer overbleef, dan wat zijn hartstocht aanzoog, het meisje in Mariëtta.

De omstandigheid van het wonen onder één dak, de voortdurende vertrouwelijke omgang met elkaar, het samen werken in huis, op het erf en het land, alsmede het feit, dat Mariëtta, omwille van haar huiselijke bezigheden dikwijls alleen thuis was, dat alles droeg ertoe bij om Alessandro's begeerlijkheid op te wekken. Met gehuichelde vriendelijkheid zoekt hij het kind voor zich te winnen; met kleine attenties en vertrouwelijkheden haar gunstig te stemmen. Hij probeert haar te strelen en te liefkozen. Met banale voorwendsels stuurt hij ze nu eens hier, dan

weer daar heen en is dan, als bij toeval, ook zelf ter plaatse. Mariëtta vermoedt niets van wat er in Alessandro omgaat. Ze begrijpt de zinspelingen en insinuaties niet, die hij haar toefluistert. Toch vermijdt ze hem. Ze gaat hem uit de weg. Ze is niets gesteld op de opdringerige vriendelijkheden en liefkozingen van de achttienjarige jongen. Hoe meer Mariëtta zich echter van hem verwijderd houdt, des te meer wordt Alessandro tot haar aangetrokken. Hij ziet in, dat hij het met liefdoen en vriendelijkheid alleen bij haar niet zal winnen. Geleidelijk laat hij zijn gereserveerde houding varen. Hij verbergt niet meer zo zorgvuldig zijn bedoelingen, tot hij op een keer openlijk met zijn gemene aanzoeken voor de dag komt. Op zekere dag, dat Mariëtta alleen thuis is, probeert hij zijn kans te wagen. Als het met vriendelijkheid niet gaat, zal het met geweld wel lukken. Onverhoeds komt hij bij haar de keuken binnen. „Mariëtta, kom eens mee naar mijn kamer!" Mariëtta ziet hem wantrouwig aan. „Neen, Alessandro, ik heb geen tijd." Zonder op te zien gaat ze voort met haar werk. Maar de hartstocht heeft Alessandro te pakken. Met een sprong is hij bij haar. „Kom mee, zeg ik je!" en hij grijpt haar bij de arm. Mariëtta schrikt van de felle blik in zijn ogen. Een mateloze angst maakt zich van haar meester.

Wat wil Alessandro van haar? Wat maakt haar zo bang? Ze begrijpt het niet, maar ze voelt, dat het iets slechts is, wat niemand mag weten. Heftig slaat ze van zich af. „Alessandro, laat me los!" Met een ruk weet ze zich uit zijn greep te bevrijden. Als een opgejaagd hert ontsnapt ze, door de nog openstaande deur, naar buiten. Met bovenmenselijke zelfbeheersing weet ze zich tot kalmte te brengen en, alsof er niets gebeurd is, gaat ze tussen de spelende kinderen voor het huis zitten.

Het hart klopt haar in de keel van opwinding. Wat wilde Alessandro van haar? Een geweldige angst grijpt haar aan, als in haar het vermoeden rijst van de gemene bedoeling, die Alessandro met haar had. Een intense walging vervult haar ziel. „Neen, dat nooit; dat nooit!" Dagen duurt het voor ze enigszins van de schok bekomen is. De trillende verontwaardiging waarmee ze Alessandro's voorstellen heeft afgewezen, verstilt tot een onuitsprekelijke droefheid Bij alle offers, welke de zware dagtaak voor haar meebrengt voegt zich nu nog het zwaarste van alle, de donkere dreiging van de zonde. Ze voelt, hoe deze om haar heen waart, hoe die, in Alessandro, op de loer ligt om haar te overrompelen, wachtend op een gunstige gelegenheid om toe te slaan. Ze had het wel kunnen uitschreeuwen: „Moeder, Alessandro wil kwaad met mij doen!" maar ze durft niet. Een fijngevoelige schaamte belet haar te spreken.

De angst voor Alessandro laat haar echter geen ogenblik los. Voor geen geld ter wereld waagt ze het nog alleen in huis te blijven. Als moeder uitgaat, zorgt ze het werk in huis zo gauw mogelijk af te maken. Dan gaat ze aan de voorkant, boven aan de trap zitten, waar ze door iedereen gehoord en gezien kan worden. Daar alleen voelt ze zich veilig. Daar zit ze met haar naaiwerk, of met de kousen, die gestopt moeten worden. Dicht naast haar spreidt ze, op wat stro, het bedje voor haar kleine zusje Theresina. Zo weet ze van het onschuldig kind haar onbewuste beschermster te maken.

Alessandro begrijpt, dat het uit is tussen hem en Mariëtta. Alle kans op inwilliging van zijn plannen is verkeken. Mariëtta laat hem links liggen. Zij luistert zelfs niet meer naar hem, als hij haar iets wil bevelen. Dat koppige kind kan hem woedend maken. Maar hij zal ze wel klein krijgen. De vriendelijkheid van voorheen maakt plaats voor grofheid en brutaliteit. Het wordt een

openlijke vijandschap. Mariëtta kan niets goeds meer bij hem doen. Met geweld dwingt hij haar allerlei karweitjes voor hem op te knappen. Zo wil hij haar intimideren en bang maken: een ander middel om hetzelfde doel te bereiken. De onbegrijpelijke verandering van Alessandro blijft voor moeder Assunta niet verborgen. Ze kan de manier, waarop haar dochtertje door de opgeschoten jongen behandeld wordt, maar moeilijk begrijpen. Maar ze hoopt op de toekomst. „Heb maar geduld," zegt ze tegen Mariëtta, „binnenkort moet hij onder dienst, dan hebben we geen last meer van hem."

De prooi zo dichtbij en toch zo onbereikbaar, dat prikkelt Alessandro's hartstocht tot het uiterste. Mariëtta biologeert hem. In zijn vrije uren, als hij lui op bed uitgestrekt zijn romannetjes aan het lezen is, verschijnt hem tussen de regels van het boek de gestalte van het meisje voor ogen. De zedeloze afbeeldingen aan de wand, nemen voor zijn verhitte verbeelding haar trekken aan. Maar altijd is het weer dat koppige hoofd, dat zich onwillig van hem afkeert. Hij voelt zich de verstoten en verongelijkte minnaar. Zijn bedorven fantasie speelt het spel ten einde: gewelddadige overval; het slachtoffer dwingen op zijn voorstellen in te gaan; haar dreigen met de dood. Desnoods… een dolkstoot in haar lichaam… Een duivelse grijns speelt op zijn gelaat. Ah, je zou eens zien, hoe tam dat vogeltje zou worden! Maar, waar heeft hij een dolk?

Weinige dagen later ging Alessandro naar de dorpssmid Venanzio da Marlupo. „Zeg, Venanzio, kun je hier een mes van smeden?" Venanzio bekijkt de gebroken ploegschaar eens en vraagt: „Waar moet het voor dienen?" „O, om bezems te snijden," komt het onverschillig antwoord. Venanzio gaat aan het werk. Een uurtje later verlaat Alessandro de smidse met een aan twee kanten scherp geslepen dolk. Nu nog het handvat

eraan en het is een prachtstuk. Met voldoening laat hij zijn duim langs de scherpe snede glijden. Aan Venanzio is zoiets toevertrouwd, denkt hij bij zichzelf.

Morgen zal hij komen

Wekenlang duurt de stille strijd tussen Mariëtta en Alessandro. Niemand begrijpt de oorzaak van Mariëtta's verdriet. Als moeder haar opdraagt met de Serenelli's op het land of in de schuur te gaan werken, komen er tranen. „Het is de leeftijd," denkt moeder, „misschien ook wel de ruwe manieren van Alessandro. Als die weg is, zal het wel overgaan." De eigenlijke reden bleef voor haar verborgen. Ze zou die nooit te weten komen, zolang Mariëtta leefde. Pas na haar dood zullen haar ogen opengaan, en zal ze begrijpen, wat zich onder haar ogen heeft afgespeeld. God heeft het zo toegelaten, om de plannen van Zijn Voorzienigheid in twee mensenzielen te verwezenlijken.

Nu ze moeder geen deelgenote van haar geheim kan maken, blijft er voor Mariëtta maar één toevlucht over: de Madonna. Meer dan ooit wordt de rozenkrans haar grote steun. Is er een ogenblik verpozing onder het werk, aanstonds ligt de rozenkrans in haar hand. In het gebed vindt ze rust en kracht, en in de liefdekus van Jezus. Twintig kilometer naar Nettuno zijn haar niet te veel om een Heilige Mis te kunnen bijwonen en te communiceren. Vooral, nu ze in deze moeilijke strijd het Brood der Engelen zo hoog nodig heeft, is ze er op uit, zo dikwijls mogelijk daarheen te gaan. Daar vindt ze Jezus en de Madonna en dat is in deze omstandigheden alles wat ze nodig heeft. De eerste gelegenheid, — weet Mariëtta — zal Alessandro aangrijpen, om haar weer lastig te vallen. Ze waakt en bidt. Nauwelijks is er een week verlopen sedert de eerste poging, of Alessandro weet Mariëtta opnieuw alleen thuis te treffen. Snel heeft hij zijn besluit genomen. Hij steekt zijn dolk bij zich. „Nu of nooit!"

Met die gedachte sluipt hij de buitentrap op. Het is Mariëtta of ze verstijft van schrik, als ze plotseling Alessandro de keuken ziet binnenkomen. Breed staat hij in de deuropening. Ze kan niet meer ontsnappen. Met een boosaardige grijns ziet hij haar aan. „Je hoeft niet bang voor mij te zijn, Mariëtta." Hij vleit, hij smeekt. Mariëtta wil weglopen.

Hij grijpt haar vast. „O, Madonna mia, help me!" hijgt Mariëtta. „Alessandro, raak me niet aan!" In een wanhopige worsteling probeert ze zich los te wringen uit de ijzeren greep van de sterke jongen. Weer is de hemel haar gunstig. Gezwind als een vogel, die ontsnapt uit zijn kooi, is ze naar buiten. Ze hoort een vloek haar naklinken van de woedende Alessandro en een vreselijke bedreiging: „Kom hier, of ik vermoord je!" Luid snikkend en roepend loopt ze het erf op. Daar zijn de kinderen, die haar horen en die ook beginnen te huilen, omdat ze Mariëtta beangst en bedroefd zien. Alessandro is naar zijn kamer gegaan. Driftig smakt hij de deur in het slot. Ontevreden over zichzelf, dat hij haar nog weer eens heeft laten ontsnappen. Hij bergt zijn dolk weg. „Maar, als ze nu spreekt? Als ze alles aan haar moeder overbrieft?" Dan is het gedaan met zijn plannen. Hij staat op en loopt naar buiten, de stenen trap af. Buiten, op het erf zit Mariëtta bij de kinderen. Hij loopt langs haar heen. Fluisterend sist hij haar in de oren: „Als je iets ervan aan je moeder durft te vertellen vermoord ik je."

Mariëtta is nog niet tot bezinning gekomen. Duizend angsten en gedachten warrelen haar door het hoofd. Naast de walging voor de zonde nu ook nog deze bedreiging. Nu pas is haar Gethsemani volkomen. Er blijft slechts één keuze over: ofwel de zonde, ofwel de dood. Wat moet ze doen? Moet ze spreken? Moet ze alles aan moeder vertellen? Maar wat zal ze dan zeggen? En wat zal er dan gebeuren? Alessandro is tot alles in staat.

Langzaamaan keert haar kalmte terug. En ze kiest met volle helderheid van geest, klaar en duidelijk: de dood. De dood boven de zonde. Als moeder terugkomt van het veld is alles weer bij het oude. Alessandro is naar het dorp. Mariëtta is bezig in de keuken. Stil en in zichzelf gekeerd, met roodgloeiende ogen, doet ze haar werk. En ze zwijgt. Geen woord komt over haar lippen. Al haar levensbeschrijvers hebben zich afgevraagd, wat het kind er wel toe gebracht heeft, in de smartelijke aanvallen van die dagen, te zwijgen en het kruis van de doodsangst alléén te dragen. Was het overdreven schroomvalligheid, die haar belette over zulke tere dingen te spreken? Was het haar kordaat karakter, het vertrouwen op eigen kracht, die vreemde hulp kon ontberen? Was het angst voor de dood? Was het afschuw voor Alessandro's moordplannen? Was het vooral, misschien, de fijngevoelige zorg om alle moeilijkheden en onenigheden met de Serenelli's te vermijden, die toch ongetwijfeld voor moeder Assunta zouden volgen als reactie op de bekentenissen van Mariëtta? Als het misliep en Giovanni Serenelli wilde niet meer met hen samenwerken, waar zouden ze dan levensonderhoud vinden? Waren ze dan niet aan de uiterste armoede overgeleverd?

Weer gaan de dagen voorbij, dagen van pijnlijke loutering. Hoe hoger de nood stijgt, des te vuriger en aanhoudender wordt Mariëtta's gebed. Maar Mariëtta laat het niet aan de hemel alleen over. Ze doet wat ze kan, om Alessandro iedere gelegenheid voor zijn duivelswerk te ontnemen. Een week voor haar dood gaat ze naar Conca om er bij de naaister Laurina Achilli een keurslijfje te bestellen. Ze legt precies uit hoe ze het hebben wil. „En zondag aanstaande," zegt ze tegen Laurina, „moet het klaar zijn." De naaister belooft het haar. Als ze weg is kijken de twee vrouwen, die achter blijven, elkaar verwonderd aan. „Heb je ook opgemerkt," zegt Laurina, „hoe bedroefd dat kind

is? Het keurslijfje kwam op tijd klaar. Maar Mariëtta zou het niet meer dragen. Op de afgesproken dag stierf zij de dood der martelaren. Een ander gewaad werd haar gegeven: het blanke kleed van de maagden, die het Lam volgen waar het gaat.

Het leek wel, of het branden van de Italiaanse zon in deze hete zomer van 1902, Alessandro's hartstocht in feller gloed deed laaien. Mariëtta ziet die gloed branden in zijn donkere ogen. Met verdubbelde waakzaamheid regelt ze haar dagorde. Ze ontvlucht het huis zoveel ze kan. Meestentijds zit ze buiten op het erf, of boven aan de buitentrap, met de kinderen om zich heen. Maar sedert enkele dagen voelt Mariëtta zich ook daar niet meer veilig. Wat moet ze beginnen, nu het dorsen van de oogst een aanvang heeft genomen. Nu moeder en alle kinderen op de dorsvloer bezig zijn? Wie zal beschrijven wat er in die dagen in dat reine kinderhart is omgegaan?

Daags voor de marteling komt Mariëtta stil bij moeder. Met betraande ogen vleit ze haar hoofdje tegen haar aan en schreiend fluistert ze haar toe: „Och moedertje, laat me toch niet alleen hier in huis!" Heel haar leven lang zal de moeder zich verwijten, dat ze de tranen van haar dochtertje zo weinig heeft begrepen, dat ze haar kinderlijk smeken, toen zo achteloos is voorbij gegaan. Ze beschouwt het als een meisjesgril. Met haar arm duwt ze het hoofdje opzij: „Kom Mariëtta, niet zo kinderachtig!" Mariëtta's laatste hoop is vervlogen. De strijd is onvermijdelijk. Maar strijden zal ze, tot de dood toe.

Ze heeft nog slechts één verlangen: de Heilige Communie. Bij Jezus zal ze kracht en steun vinden in de moeilijkheden, die haar te wachten staan. Heeft Jezus niet gezegd: „Komt allen tot Mij, die belast en beladen zijt, en Ik zal u verkwikken"? Hoe graag was ze gisteren naar de kerk gegaan. Het was de eerste

Vrijdag van Juli. Maar gisteren was er geen tijd. Vandaag ook niet. Alles is druk met de oogst. Doch Zondag zal ze naar Nettuno gaan of naar Campo Morte om te biechten en de heilige Communie te ontvangen. „Hé," zegt ze tegen tante Theresia, „ik kan haast niet wachten op morgen." De mens wikt en God beschikt. Het uur, dat Hij Mariëtta aan haar heldhaftige belofte: „Ik zou liever sterven... ." zal houden is aangebroken. Ja, morgen zal Hij komen. Maar het zal zijn als haar Reisgezel op de weg naar de eeuwigheid.

Het offer voltrokken

5 Juli 1902. Hoogzomer in Zuid-Italië. Heel de morgen reeds zet een blakerende zon de velden in felle gloed. Een benauwende hitte ligt over de Palude Pontine. De dorstijd is in volle gang. Het is twaalf uur. Vermoeid en bezweet komen de arbeiders terug van de dorsvloer. Thuis heeft Mariëtta gezorgd voor het eten, en spoedig zijn allen vergaderd voor de maaltijd. Het zal niet lang rusten zijn deze middag. Er moet vlug weer begonnen worden. Nauwelijks is Alessandro klaar met eten, of hij loopt naar zijn kamer. Enige ogenblikken later is hij weer terug. „Zeg, Mariëtta, kun je niet een hemd voor me verstellen?" Mariëtta zwijgt en geeft geen antwoord. Ze heeft sinds enkele weken, tegen haar natuur in, de gewoonte aangenomen hem vlakweg te negeren. Ze kijkt zelfs niet op van haar afwas. Moeder hoort het gesprek aan. Het zwijgen van Mariëtta bevalt haar niet. „Mariëtta, hoor je niet wat Alessandro zegt? Hij vraagt of je een hemd van hem wilt verstellen." „Waar is dat hemd, moeder?" Alessandro is er bij: „Het ligt op mijn bed, met de stukken ernaast."

Mariëtta antwoordt er verder niet op. Ze gaat voort met haar afwas en ruimt de keuken op. Maar als allen weer vertrokken zijn naar de dorsvloer, loopt ze gauw naar Alessandro's kamer. In

een oogwenk is ze terug. De dorsers zijn nu weer volop aan het werk. De felle zon brandt onbarmhartig op hun zwetende lichamen. De wijde verten staan trillend tegen de horizon. Scherp en fel tekenen de kalkwitte huizen zich af tegen de strak blauwe hemel. Opzij van de boerderij, op een afstand van veertig meter, ligt de dorsvloer, waar de familie Goretti en Serenelli hun gezamenlijke oogst bewerken. Het gaat er primitief aan toe. De bussels bonen liggen uitgespreid.

Ze hebben twee „baroccio's", elk met twee ossen bespannen. Met deze typische karren van de Campagna Romana rijden ze over de bussels. Op de eerste wagen zit Alessandro. Op de andere Angelo, het één jaar oudere broertje van Mariëtta. Moeder Assunta schuift telkens de bussels aan, onder de wielen. Ook de kleintjes zijn er bij. Ze zitten op de wagens en genieten, onder luid gejuich en gejoel van het heen en weer rijden.

Van verre zit Mariëtta, op de buitentrap, de bedrijvigheid aan te zien. Op haar schoot heeft ze het naaiwerk en naast haar ligt, op een bundel stro haar tweejarig zusje Theresina te slapen. Het is drie uur in de namiddag, het heetste uur van de dag en van Alessandro's hartstocht. Even fel als de zon boven zijn hoofd, brandt de begeerte in zijn bloed. Heel de dag heeft hij naar een gelegenheid uitgezien om Mariëtta te benaderen. De morgen is voorbijgegaan zonder dat het hem mocht lukken. Maar nu zal het gebeuren. Dat staat vast. O, hij had het zo geraffineerd uitgedacht! Mariëtta zou vanmiddag het huis niet verlaten. Daar had hij al voor gezorgd. Die is nu bezig met zijn hemd te verstellen. Hij ziet ze buiten zitten, boven aan de trap. Alleen maar jammer, dat ze niet binnen gebleven is. Maar opgezweepte hartstocht kent geen aarzeling.

Terwijl het werk volop aan de gang is, springt Alessandro van de wagen. Hij geeft de leidsels over aan moeder Assunta. Met het voorwendsel: „Ik moet even weg", gaat hij heen. Niemand vermoedt zijn hete bedoeling. Het dorsen gaat voort. De karrenwielen knarsen en piepen bij het hotsen over de ongelijke bussels. Er wordt geroepen naar de luie ossen, die niet voort willen onder de brandende zon. En de jeugd stoeit en lawaait maar door onder de stralend blauwe hemel. Alessandro klimt de buitentrap op. Zonder een woord te zeggen loopt hij Mariëtta voorbij. In het achterkamertje zoekt hij zijn dolk. Nu nog een schone zakdoek. Daarmee meent hij voldoende voorbereidingen getroffen te hebben. Vandaag zal ze niet ontsnappen, zoals de andere keren. Zacht opent hij de keukendeur: „Mariëtta, kom eens hier!" Mariëtta schrikt op: „Waarom? Wat moet je?" „Ik zeg, kom eens hier!"

„Eerst zeggen wat je moet hebben, anders kom ik niet."

Met een sprong is Alessandro bij haar en voor het kind nog tijd heeft om hulp te roepen, heeft hij haar vastgegrepen en weggesleurd van de trapleuning, waaraan ze zich tracht vast te klemmen. Met een smak gooit hij de keukendeur in het slot. Nu is hij met Mariëtta alleen in de kamer. Onmiddellijk begrijpt ze Alessandro's bedoelingen. Dit is het, wat ze al zo lang gevreesd heeft, wat ze al zoveel weken heeft zien aankomen. „Mariëtta," fluistert Alessandro hees.

„Neen, neen!" gilt ze.

Ze kan niet loskomen uit die sterke armen, die haar omklemmen. Maar de felle angst om haar reinheid geeft haar bovenmenselijke krachten. Ze verdedigt een schat, die haar kostbaarder is dan haar leven.

„Alessandro, wat doe je? Raak me niet aan! Neen, God wil dat niet. Dat is zonde… je gaat naar de hel!"

Ze roept zo hard ze kan, maar de aanrander stopt haar de zakdoek in de mond. Hij wil haar dwingen met geweld. Zijn krachten reiken echter niet toe, om dit felle kind te overmeesteren. Het zijn weinige, maar verschrikkelijke ogenblikken. Woedend om die koppige weerstand; razend van onbevredigde hartstocht, grijpt Alessandro naar zijn dolk en dreigt Mariëtta met de dood, als ze niet toestemt. En als Mariëtta, met van doodsangst beklemde stem toch nog uitbrengt: „Neen, neen… nooit!", kent zijn razernij geen grenzen meer. In blinde drift doorsteekt en doorkerft Alessandro zijn slachtoffer. Het kind trekt in haar pijn nog de kleren goed, die de dolk doorboord heeft. Ze weert de slagen niet af. Ze is slechts bezorgd voor haar reinheid.

Als het kleine lichaam machteloos neerzinkt op de grond, vlucht de moordenaar weg.

De strijd is gestreden: het offer is volbracht. Een vreemde stilte hangt in het juist nog zo rumoerige vertrek. Buiten huilt het kleine zusje, dat wakker werd door het lawaai binnenshuis. Van verre klinkt het drukke leven van de dorsvloer. Niemand vermoedt iets van hetgeen heeft plaats gehad. Het lijkt wel, of er niets gebeurd is. Maar de engelen dalen neer in het armzalig woonvertrek en dragen martelkroon en maagdenpalmen aan voor de jongste bloedgetuige van Christus in een nieuwe eeuw.

“Ik wilde niet…”

Mariëtta …. Mariëtta ....!

Luid klinkt de stem van Moeder Assunta over het erf in de stilte van de plotseling onderbroken arbeid. Er komt geen antwoord. Alleen het huilen van de kleine wordt gehoord.

„Mariano, loop eens gauw naar boven en kijk eens waar Mariëtta is." „Dat kind toch ....!" mompelt ze binnensmonds, „dat denkt ook nergens aan, Theresina zal nog van de trap vallen." Ontevreden stuurt moeder het ossenspan weer voort over de bussels. Ze is er niet bij met haar gedachten. De ossen raken uit het spoor. „Madonna mia...!" schrikt ze op, en tracht het span weer in het gareel te krijgen, „dat kind toch...!" Ja, dat kind. Hoe weinig vermoedt moeder Assunta, dat dat kind zo juist een schouwspel werd voor engelen en mensen, voor hemel en aarde, en dat datzelfde kind eens de glorie zal zijn van haar oude dag. Weer gaat de arbeid voort. Intussen is Mariëtta bij bewustzijn gekomen. Veertien wonden schrijnen in haar lichaam. Nog klopt de angst in haar keel. Met de uiterste inspanning sleept ze zich voort naar de deur. Ze maakt hem open. Aan de voet van, de trap ziet ze de oude Giovanni liggen, in de schaduw van het huis, uitrustend van de arbeid. „Help, Giovanni..." klinkt het steunend uit Mariëtta's mond. „Help .... Alessandro heeft me vermoord! Opnieuw begeven haar de krachten en bewusteloos zakt ze voor de deur ineen.

Haastig snelt Giovanni de stenen trap op. In één oogopslag overschouwt hij de situatie. Hij staat als door de bliksem getroffen. Bebloed, stoffig en vuil ligt Mariëtta voorover op de grond, levenloos, onbeweeglijk. Ze schijnt al dood. De vader van de moordenaar is de eerste getuige van de daad van zijn zoon. „Alessandro heeft me vermoord." Nog klinken hem die woorden vlijmscherp in de oren. Alessandro. Zijn zoon? Met geweld verzet hij zich tegen een zekerheid, die zich onweerstaanbaar aan hem opdringt. Alessandro, neen, die kan het niet gedaan hebben, die mag het niet gedaan hebben. Wat moet hij doen? Stil, niemand iets laten merken. Hij moet hulp halen. Met de hand aan de mond roept hij naar de buren, die opzij van het huis bezig zijn: „Mario... Domenico... kom eens

boven…!” Maar Mariano, door moeder gestuurd, is intussen al de trap naar boven opgeklauterd. Nauwelijks heeft de kleine jongen het tafereel aanschouwd of hij slaakt een luide kreet. Schreiend neemt hij zijn kleine zusje in de arm en snelt er mee de trap af naar beneden het erf op.

Weer schrikt moeder Assunta op. De huilende Mariano, de oude Giovanni boven aan de trap, de Cimarelli's, die haastig toesnellen. „O God, wat is er gebeurd?" Een dodelijke angst grijpt de moeder aan. Ze springt van de wagen en haast zich naar huis. Ze wil de trap op. Men probeert haar tegen te houden. „Kom, wees niet ongerust, het is niets, Mariëtta is niet goed geworden." Maar de beangstigde moeder laat zich niet weerhouden. En dan staat ze daar boven aan de trap in de deuropening. Eén blik is haar genoeg om te zien en te vermoeden wat er is voorgevallen. Het is de moeder te machtig. In bezwijming zakt ze ineen op de grond. Het verhoogt de ellende. Nog meer buren komen aangelopen. Men brengt de moeder naar buiten. Intussen draagt Mario Cimarelli Mariëtta naar haar kamertje en legt haar op bed neer. Ze is nog altijd buiten kennis.

De oude Giovanni staat erbij toe te zien, wezenloos en werkeloos. „Alessandro" mompelen zijn lippen. En dan ineens, luid roepend en wijzend naar het zesjarig broertje van Mariëtta: „Hier Alessandro. Alessandro heeft het gedaan. Ze heeft het zelf gezegd!" Maar niemand luistert naar hem. In Mariëtta’s kamertje tracht tante Theresia Lungarini het kind weer tot bewustzijn te brengen. Langzaam komt ze bij. Ze begint te bewegen. Ze rukt aan haar kleren. „O moeder, keer me om, was me af," kreunt ze. Theresia wil haar kleren losmaken. Maar ineens is Mariëtta weer volop bij kennis. Nog eenmaal die dag komt haar gevoel van zedigheid in opstand.

„Neen, niet hier, breng me weg. Ik wil alleen zijn met u." Theresia beduidt de mensen die in het vertrek zijn heen te gaan. Dan begint ze haar werk van barmhartigheid. De kleren zijn doorweekt van bloed. In rug en buik is het meisje getroffen.

Terwijl ze zo bezig is, vindt ze gelegenheid het kind enkele vertrouwelijke vragen toe te fluisteren. „Maria, wie heeft het gedaan?" Met nauw hoorbare stem antwoord Mariëtta: „Alessandro! Ziet u wat hij gedaan heeft?" „Waarom deed hij het?" „Hij wilde me een lelijke zonde laten doen, maar ik wilde niet. Ik riep: neen, neen, neen… en toen heeft hij me gedood."

Als moeder Assunta enige ogenblikken later weer binnenkomt, herhaalt ze dezelfde woorden. Meer zegt ze er niet van. Geduldig ondergaat ze de pijnlijke behandeling. De arme moeder kan het niet aanzien. Opnieuw moet ze zich verwijderen. Geen klacht, geen kreet komt over Mariëtta's lippen. Slechts nu en dan verzucht ze: „O Alessandro, wat ben je slecht. Je gaat naar de hel. O, laat Alessandro niet hier komen."

Voor Alessandro hoeft Mariëtta niet meer bang te zijn. Na het bloedig wapen achter de keukenkast geworpen te hebben is hij naar zijn kamertje gevlucht. Daar ligt hij, met gegrendelde deur, de komende gebeurtenissen af te wachten. Vlucht kan hem niet baten, dat weet hij. Hier is het op het ogenblik voor hem nog het beste. Hij hoort geroezemoes van stemmen. Hij hoort de stem van zijn vader. Dan wordt er op de deur geklopt. Hij maakt niet open. Hij is bang voor de woede van de buurtbewoners. Beter in de handen van de politie, denkt hij.

Moeder Assunta's fiat

Een uur na het misdrijf vertrekt een sombere groep van Fcrriere naar Nettuno. Het zijn de Caribinieri van Cisterna,

die de ongelukkige Alessandro geboeid in hun midden wegvoeren. Korte tijd later komt een ziekenwagen het slachtoffer afhalen. Ze gaan dezelfde weg op. Twee jonge levens, in weinige minuten gebroken; de een wacht de gevangenis, de ander een al te vroege dood. Voor de mensen een tragisch einde: voor God een glorieus begin. Op een ziekenbaar, bedekt met enkele dekens, ligt Mariëtta uitgestrekt. Tegenover haar zien twee vrouwen beangstigd toe. Het zijn moeder Assunta en tante Theresia Lungarini. In galop gaat het vooruit. Er is haast bij en de weg is nog lang. Het primitieve voertuig botst en hotst er over heen. Bij elke schok krimpt Mariëtta ineen van de pijn. Dan buigt moeder zich bezorgd naar haar over en vraagt: „Mariëtta, hoe gaat het?" Onveranderlijk klinkt het antwoord: „Goed, moeder." Onbarmhartig blakert de felle julizon de veldweg naar Nettuno: in de ziekenwagen is het benauwend heet. Het schijnt wel, dat er aan de tocht geen einde zal komen. Mariëtta lijdt verschrikkelijk. Maar de gedachte aan de gekruisigde Meester geeft haar moed en troost. Met liefde en volledige overgave aan Zijn Heilige Wil kijkt ze naar het kruisje van de rozenkrans, die moeder haar in de handen heeft gegeven. Ze ondervindt nu ten volle, hoeveel gemakkelijker het is Jezus' lijden in het hart, dan in het lichaam te dragen. De hoogste gelijkenis met haar Bruidegom heeft ze nu bereikt. Veertien wonden schrijnen in haar lichaam. Met Christus is ze aan het kruis gehecht. Maar geen klacht komt van haar lippen. Slechts nu en dan vraagt ze gelaten: „Moeder, zijn we er nog niet?" Als ze het ziekenhuis bereiken, wordt Mariëtta onmiddellijk naar de operatiezaal vervoerd. Na een vluchtig onderzoek blijkt al aanstonds, dat menselijke hulp hier niet meer baten kan. „Bedient u ze maar eerst," fluistert de dokter de aanwezige rector toe, „U vindt hier een engel; wij zullen misschien een lijkje op de operatietafel achterlaten." Heerlijke taak voor een

priester, de laatste biecht te horen van een kind, wier leven één offer van arbeid en gebed is geweest, en dat de kroon der martelaren reeds om de slapen draagt!

Twee uren duurde het chirurgisch onderzoek. Mariëtta ondergaat de nieuwe kwelling met hemels geduld. Alleen de namen van Jezus en Maria kan dokter Bartoli verstaan uit het geprevel van haar lippen. Terwijl Mariëtta, verzorgd en verbonden, naar de ziekenkamer wordt gebracht, neemt de Rector moeder Assunta terzijde. Hem wacht de zware taak de moeder op de hoogte te brengen van de ernstige toestand. Tranen wellen op uit de ogen der zwaarbeproefde vrouw, als ze het onheil gaat beseffen dat op komst is. Gebroken gaat ze heen. Wat lijkt God soms wreed in de hoogste bewijzen van Zijn liefde. Aan het bed van Mariëtta gezeten, vecht de moeder de strijd met haar opstandig hart ten einde. „Misschien nog één dag," had de rector gezegd. Nog één dag en dan is Mariëtta, haar kind, dood.

In het ziekenkamertje wordt het langzaamaan donker. Er wordt niet gesproken. Ieder woord is teveel in de heilige stilte van dit sterven. Moeder Assunta luistert naar de hijgende ademhaling van haar kind. Nog één dag… en niets kan ze doen om te helpen, niets om Mariëtta's lijden wat te verzachten. De zuster zorgt voor alles. Ze mag alleen bij het bed zitten en toezien. „Moeder," fluistert Mariëtta, „geef me een beetje water, ik heb zo'n dorst." Het is al de vierde maal die avond. Maar telkens schudt de zuster het hoofd: neen, het mag niet! Trouwens, moeder Assunta weet wat de dokter gezegd heeft: het zou Mariëtta's lijden nog verzwaren. „Zuster," klinkt het een poosje later, „geef me toch een beetje te drinken, ik heb zo'n dorst." Maar weer wordt haar bede afgewezen: „Neen kind, dat kan niet. Je kunt het niet verdragen."

„Och, hoe is het toch mogelijk, dat niemand me een slokje water wil geven," zucht Mariëtta en gelaten valt haar hoofd weer terug in de kussens. Ze vroeg niets meer, maar ze moet wel gedacht hebben aan de lijdende Jezus, wie men in Zijn stervensuur ook een slok water geweigerd heeft. Ook hierin moest zij haar aandeel mede lijden. Maar een nog zwaardere beproeving staat het dappere kind te wachten in deze lijdensnacht. Tegen 23.00 uur 's nachts komt de dokter van de avondronde de ziekenkamer binnen. Enige ogenblikken staat hij bij het bed van Mariëtta. Dan gaat hij naar moeder Assunta. Er worden een paar woorden gewisseld. Daarna staat deze op van haar stoel. Mariëtta heeft maar half verstaan wat er gezegd werd, maar nu richt zij zich verschrikt omhoog. „Moeder, u gaat toch niet weg? U blijft toch vannacht bij me?" Moeder Assunta kijkt de dokter aan, doch deze schudt beslist van neen. „Neen kind, ze willen niet dat ik hier blijf; de dokter wil dat ik ga slapen. Maar Theresia zal straks komen, die zal bij je waken." Mariëtta slaakt een zucht: het is zo moeilijk om ook dat offer te brengen. „Geduld dan maar," fluistert zij, terwijl ze moeder met betraande ogen nastaart. Na zoveel offers weet God zijn kleine martelares ook op hemelse wijze te troosten. Diezelfde nacht komt de rector en neemt Mariëtta op onder de „Kinderen van Maria", de populaire Mariacongregatie van Nettuno. Hij zegent haar en hangt haar de medaille om de hals. Als hij weer is heengegaan neemt Mariëtta de medaille en kijkt er lange tijd naar. Dan drukt ze deze aan haar lippen en fluistert: „O Maria, zonder zonden ontvangen, bid voor ons, die onze toevlucht tot u nemen." Het is de eerste Zaterdag van Juli. Vanaf haar eerste levensdag aan Maria toegewijd, heeft ze altijd onder Haar bescherming als kind van Maria geleefd. Als kind van Maria en onder Haar veilige schutse zal ze nu mogen sterven. Het

geeft haar grote rust en kalmte. Als Theresia Lungarini korte tijd later binnentreedt, vindt ze Mariëtta in lichte sluimer.

Bij de Madonna

Met het schemeren van het eerste morgenlicht, komt er nieuwe bedrijvigheid op Mariëtta's ziekenkamertje. Na een zware nacht van vele pijnlijke en slapeloze uren, wacht ze op de komst van haar Goddelijke Reisgezel. „Ik kan haast niet wachten tot morgen," had ze gisteren tegen Theresia gezegd. Nu is het morgen. Nu zal Hij komen, nog eerder dan zij gedacht had. Hij komt haar tegemoet. Het is zondag, 6 juli 1902, feest van het Kostbaar Bloed des Heren. De priester Signori komt haar voorbereiden op het grote ogenblik. Hij spreekt haar van Jezus' liefde en van de heerlijke beloning, die is weggelegd voor allen, die Hem navolgen. Aan het eind van zijn korte toespraak herinnert hij Mariëtta aan de dood van Jezus op het kruis, die alle lijden en sterven zoet maakt; hoe Hij bad voor Zijn vijanden en zelfs de moordenaar vergiffenis schonk. Mariëtta begrijpt. „Vader," zegt ze vol eenvoud, „ook ik vergeef aan mijn moordenaar uit liefde tot Jezus. Ik wil hem bij me in de hemel. Vader, ik heb hem al vergiffenis geschonken. Moge ook God hem vergeven."

Stralend van vreugde ontving ze de kleine Hostie: Jezus, die haar komt vergezellen op de tocht naar het hemels vaderland. „En straks," zegt ze, „zal ik Hem zien van aanschijn tot Aanschijn!" Als Mariëtta's moeder, die in het sanatorium een onderkomen gevonden heeft, weer terug komt in de ziekenkamer, vindt ze haar dochtertje zichtbaar verzwakt en uitgeput. Met fluisterende stem zegt ze haar moeder goedendag. Op de vraag hoe het haar gaat, geeft ze nog steeds hetzelfde antwoord: „Goed, moedertje."

Weer zijn moeder en dochter samen in geduldig zwijgen. Assunta kan het zich nog maar niet indenken, dat Mariëtta haar laatste uren doormaakt. Ze begrijpt het niet. Hoe is het allemaal zo gekomen? Heeft ze zichzelf iets te verwijten? Nog eenmaal brengt ze het gesprek op de gebeurtenissen van de afgelopen dag: „Mariëtta, heeft Alessandro je nog meer keren lastig gevallen, behalve gisteren?" „Ja, moeder," fluistert Mariëtta aarzelend, „nog twee keren." Moeder Assunta kan een zacht verwijt niet weerhouden: „Maar kind, waarom heb je dat niet aan je moeder gezegd? Dan zou dit niet gebeurd zijn." „Och moeder," zegt Mariëtta met heilige berusting, „ik schaamde mij ervoor. Ik wist niet hoe ik het u zou zeggen. En Alessandro had me gedreigd, dat hij me zou vermoorden als ik er u over zou spreken. En nu heeft hij me toch vermoord." „Heb je dan niet geroepen, toen hij je mishandelde?" „Ja moeder, maar hij hield niet op met steken, tot ik niet meer kon roepen en toen liet hij me liggen." Geen „woord van verwijt, geen beschuldiging, geen aanklacht tegen de moordenaar; slechts zachtmoedig en vergevend zwijgen. Steeds meer vallen de gedachten van Mariëtta af van het aardse. In haar geest leeft ze reeds hierboven, in het hemelse vaderland, waarvan de poorten zich spoedig voor haar zullen openen. Voortdurend gaan haar blikken naar het beeld van Maria aan de wand van het ziekenkamertje. „De Madonna wacht op mij," zegt ze met een hemelse glimlach. Het einde nadert. Tegen de middag nemen de koortsaanvallen in hevigheid toe. Ze verliest het bewustzijn. Ze begint te ijlen. Opnieuw doorleeft ze de hachelijke strijd om haar reinheid. Heel het gebeuren van de laatste dagen gaat opnieuw haar geest voorbij, als een film, die zich voor haar ogen afrolt. De hevige emotie is van haar gezicht af te lezen. Af en toe klinkt een angstige kreet: „Neen, nooit!.... Alessandro, wat doe je?... je gaat naar de hel!..." Hartstochtelijk drukt ze de medaille aan haar borst. Het is de laatste grote inspanning; dan

valt ze machteloos terug in de kussens en fluistert: „Draag me weg, ik wil bij de Madonna zijn." Ze drukt zich in de armen van de trouwe Theresia, die haar ondersteunt. Als iemand, die zich veilig voelt, blijft ze nu heel stil. Een kort ogenblik.... een zucht.... en haar schone ziel wordt door de Engelen omhoog gedragen voor Gods troon. Het was 15.45 uur in de namiddag. Ze was elf jaar en negen maanden oud. Twee dagen ligt Mariëtta opgebaard in de kapel van het sanatorium, het hoofd een weinig opzij gevallen, de bruine haarlokken over het hoofdkussen en de eerste glans der eeuwige verheerlijking op haar gelaat. Ze doet ons denken aan de roemrijke martelaressen der eerste eeuwen.

Onafgebroken trekt een stoet van ingetogen mensen langs haar baar. Het kind, dat nooit door iemand opgemerkt werd, is plotseling het voorwerp van algemene belangstelling en bewondering. Met Christus gestorven, wacht haar reeds hier op aarde de verheerlijking. Vanaf haar sterfbed in het ziekenhuis te Nettuno breidt haar roem zich uit over de gehele wereld. En terwijl hierbeneden de mensen wenen om deze bloem in knop gebroken, plukt de Bruidegom der maagden de schoonste lelie uit Zijn lusthof en de koren der engelen aan de hemelpoort zingen het welkomstlied: „Veni Sponsa Christi." „Kom o bruid van Christus en ontvang de kroon, die de Heer u bereid heeft, voor wie gij uw bloed hebt vergoten. Kom uitverkorene Gods, want de Koning verlangt naar uw schoonheid."

VIERDE DEEL
Avondbloei

Voorspel

Het is vroeg in de morgen van 27 april 1947. Langzaam ontwaakt Rome uit zijn slaap. Reeds komen de eerste kerkgangers uit hun huizen. Ze spoeden zich naar de vele kerken, die als parels over de wijken der Eeuwige Stad verspreid liggen. Over de Piazza Vaticana trippelen de eerste mensen langs en onder de Colonnadegangen naar de brede trappen van het Sint Pietersbordes. Vrolijk beieren de klokken, want het is zondag vandaag en het is feest. Vandaag is de grote dag aangebroken, dat het kind van Ferriere, de kleine martelares van Nettuno, zal staan, hoog in het priesterkoor van de hoofdkerk der Christenheid, te midden van licht en bloemen en de lofzangen en liederen der gelovigen. Vandaag zal ze voor het aanschijn van heel de wereld de beloning ontvangen, die haar heldenmoed en hoogste liefdedaad haar verdiend hebben en door de mond van Gods Plaatsbekleder zal ze de wereld doen weten, hoe een kind, dat God eert, door God geëerd wordt.

„Maria Goretti beata!" Het vaart als een geheimzinnige muziek over Rome. Het klinkt uit de klank der klokken. Het klinkt uit de vrolijke groet der kerkgangers. Het klinkt uit de kleurige stoeten van pelgrims, die onder luide liederen zich voortbewegen naar het graf van de Prins der Apostelen, om de jonge navolgster van de Heer te begroeten. De ene groep na de andere komt het Sint Pietersplein op. Ze komen van verre. Van Corinaldo aan gene zijde van de Apennijnen, het stadje waar de zalige geboren werd; van heel het bisdom Senigallia, onder leiding van hun

bisschop Mgr. Umberto; van Tivoli, Salisano, Pitigliano; van Sora, Bergamo en Vicenza; van Nettuno en al de dorpjes en steden in het rond: Albano, Conca, Cisterna en niet het minst van Ferriere, waar ze gemarteld werd. De ene groep sluit zich bij de andere aan, brede scharen van gelovigen, allen op hun zondags, kleurig en bont in de Italiaanse morgenzon.

En daar tussenin de meisjes van de A.C.F., de Italiaanse Vrouwelijke Katholieke Actie, die Maria Goretti tot haar patrones gekozen hebben en haar nu op de dag van haar glorie komen huldigen. In wijde boog draaien ze heen om de hoge obelisk midden op het Sint Pietersplein en verdwijnen in de donkere deuropening van het massale gebouw. Monseigneur Respighi, kanunnik van Sint Pieter, wie de zorg voor het goed verloop van de plechtigheden van het gezicht is af te lezen, kijkt eens op zijn horloge. Acht uur. Om tien uur beginnen de plechtigheden en de kerk is al half vol. Het zal druk worden. Hij loopt de sacristie binnen en grijpt de telefoon van de haak: „Ja, graag een afdeling paleiswacht om de orde te handhaven!" Men moet op alles voorbereid zijn, denkt hij met een tevreden glimlach. Rustig ziet hij het aan, hoe nu pas de grote stroom van Rome's bevolking zich beweegt om nog bijtijds een plaatsje in de Sint Pieter te veroveren. Als een machtige bijenkorf gonst door de ruimte het geroezemoes van duizenden stemmen en nog steeds groeit de menigte aan in de reeds bijna totaal gevulde kerkhal. Van achter dringt de stuwing naar voren. Het volk is niet meer te houden. Het dringt tegen de houten afsluithekken, het klimt op de marmeren trappen van het baldakijnaltaar, op de voetstukken der talloze heiligenbeelden en nestelt zich in lege en gevulde nissen langs wanden en zuilen. Monseigneur Respighi's zelfverzekerdheid maakt plaats voor verbazing en onrust. Opnieuw verdwijnt hij in de sacristie en wederom gaat er een boodschap naar het Vaticaan om nog een

afdeling van de pauselijke paleiswacht. Maar de stroom van pelgrims is niet te stuiten. Om half negen vallen — uiterst redmiddel in een hopeloze situatie — de deuren van de basiliek dicht. Nog anderhalf uur… en de basiliek is reeds vol. Zoiets heeft Mgr. Respighi in zijn lange kanunnikleven nog niet meegemaakt.

Terwijl binnen veertigduizend mensen geduldig het uur van de grote plechtigheid afwachten, blij om het plaatsje, dat ze juist bijtijds hebben kunnen bemachtigen, groeit voor de bronzen deuren een teleurgestelde menigte aan tot duizenden, levend in de hoop, tenminste door de grote luidsprekers nog iets van de grootse plechtigheden te kunnen opvangen. Zo begon de morgen van de onvergetelijke dag, waarop Maria Goretti werd zalig verklaard.

God heeft de tijd

Op de dag van haar dood werd Maria Goretti geboren voor de Hemel. Het was Gods beschikking, dat ze op de dag van haar zaligverklaring zou geboren worden voor de wereld. De dag van Maria Goretti's zaligverklaring is daarom voor haar levensverhaal van bijzondere betekenis. God heeft de tijd. Veertig jaar wilde Hij wachten om de kleine heilige aan de wereld bekend te maken, veertig jaar hield Hij ze verborgen. Maar één dag was voor Hem voldoende om ze te doen leven in aller harten. Op die dag stond de wereld verbaasd op te zien naar het onbekende boerenkind van Ferriere, dat plotseling als martelares verheven stond op het hoofdaltaar in het centrum der Christenheid. Op 6 Juli 1902 stierf Maria Goretti in het ziekenkamertje der Fatebenefratelli van het sanatorium te Nettuno. Enthousiast had het volk haar bij de begrafenis uitgeroepen als martelares en heilige. Maar de geestdrift was spoedig gedoofd

en ongetwijfeld zou Maria Goretti in vergetelheid geraakt zijn, had God zelf geen zorg gedragen voor haar gedachtenis. Maria Goretti wordt niet vergeten. Ze leeft in vele harten. Stille bezoekers bij haar graf, zieken, bedroefden, lijdenden, die haar hulp komen afsmeken; arme lieden uit Ferriere, die haar gekend hebben, rijken uit wijde omtrek, die komen neerknielen bij haar laatste rustplaats op het eenvoudige kerkhof.

De bloemen op haar graf reizen mee naar verre landen als dierbaar relikwie. Vele gebedsverhoringen worden gemeld. „La Vera Roma" opent een inschrijving en enkele jaren later verrijst in de Madonna delle Grazie een heerlijk monument tot blijvende herinnering aan Maria Goretti's marteldood. De jaren gaan voorbij. Onmerkbaar breidt de devotie tot de Dienares Gods zich uit. Laag begonnen, bij de armste volksklassen van de Agro Romana, nadert het de hoogste top der hiërarchie, als twintig jaar later een eenvoudig gekleed Romeins prelaat aan het graf van de kleine martelares komt neerknielen. Het is Mgr. Achilles Ratti. Over enkele dagen zal hij als Nuntius naar Polen vertrekken. Hier komt hij afscheid nemen van zijn land en kracht verzamelen voor de toekomst. Nog drie jaar en hij zal als Paus Pius XI zijn stille devotie omzetten in een wereldactiviteit. Dan zal één woord uit zijn mond Maria Goretti's zaak in het middelpunt van de belangstelling plaatsen en het een voorwerp van aandacht maken voor vele kardinalen.

Dat woord werd gesproken op 27 juli 1929, toen de A.C.F., de organisatie der Vrouwelijke Katholieke Actie van Italië door de Paus in audiëntie werd ontvangen. Maria Goretti wordt hun patrones. En terwijl de A.C.F, de zaak met jeugdige onstuimigheid aanpakt en doorzet, begint in zijn kloostercel te Nettuno Pater Aurelio het moeizame werk Maria Goretti's leven opnieuw, maar dan zonder enige bijmengsels van volksfantasie en

romantiek, voor ons te doen leven, en voor het nageslacht te bewaren al het wonderbare, dat God in deze uitverkoren ziel tot stand bracht. Intussen wordt het gebeente van de martelares van het stadskerkhof overgebracht naar het heiligdom van de Madonna delle Grazie. De stille bezoeken worden bedevaarten. De eenvoudige gebedsverhoringen echte wonderen. En wanneer in 1939, in het laatste stadium van het zaligverklaringsproces, de tweede wereldoorlog uitbreekt en de voltooiing ervan wordt onderbroken, is het slechts om de juiste tijd af te wachten, die God voor de openbaarmaking van deze lelie van zuiverheid bestemd heeft. Na een reeks van bloedige gevechten, die tot de moorddadigste behoren van heel de laatste wereldoorlog, werd door de Amerikaanse landingsdivisies een bruggenhoofd tot stand gebracht op het strand van Nettuno. Vrij en onbeschermd stond daar het heiligdom van de Moeder Gods, te midden van het oorlogsgeweld.

Toen enige dagen later de vijand definitief was teruggeslagen bleek Maria's wonderbare bescherming. Het heiligdom stond er nog ongerept en onbeschadigd zoals het de strijd was ingegaan. Alles vonden de bevrijders nog intact. Wat de nieuwsgierige blikken der Amerikaanse mariniers echter niet konden ontdekken, dat was het genadebeeld van Onze Lieve Vrouw en de relieken van de martelares der zuiverheid Maria Goretti. Op hun vlucht voor de strijd, hadden de Nettuners deze kostbare panden meegenomen, de weg op van de ballingschap. Over de Via Appia, eens de heerbaan der Romeinse triomfators trok Maria Goretti Rome binnen. Ook voor haar zou het een tocht naar de verheerlijking blijken, want ze zou Rome niet meer verlaten voor heel de wereld haar zou aanschouwd hebben in de Glorie van Bernini, op de ereplaats der heiligen. Drie jaar rustte haar gebeente verborgen en onopgemerkt in de kloosterkerk van Ss. Giovanni e Paolo te Rome. Maar toen het oorlogsru-

moer was verstomd en de zege bevochten, was ook haar triomf nabij.

In de Glorie van Bernini

Het is tien uur. De kanunniken van de Sint Pieter beëindigen het koorgebed. Met de oratie van de derde zondag na Pasen en een luid „Salve Regina" zetten de plechtigheden der zaligverklaring in. In processie begeeft zich het Eerbiedwaardig Vaticaans Kapittel van uit de koorkapel, door het middenschip, naar het priesterkoor achter de „Confessie". Brede zetels, in lange rijen langs de muren opgesteld, staan hen op te wachten. De koorheren nemen aan de rechterzijde plaats, terwijl aan de evangeliekant plaatsen gereserveerd zijn voor de Promotor Fidei Mgr. Salvatore Natucci en de kardinalen van de Congregatie van de Riten. Als allen hebben plaats genomen is het pas goed mogelijk te overzien welk een illuster gezelschap achter de afsluithekken bijeen gekomen is. Heel de elite van het kerkelijk en burgerlijk Rome is aanwezig. Daar zitten 73 bisschoppen en 13 kardinalen; daar zitten de ambassadeurs van de katholieke naties en vertegenwoordigers van alle landen van geheel de wereld, vanaf de grote mogendheden tot het dwergrepubliekje San Marino in de Apennijnen.

Daar zitten de generaals en hoge bestuurders van alle orden en congregaties. Daar zit ook, als voornaamste en kostbaarste getuige, de oude moeder van de zalige: de vrouw, die ons eens dit kind geschonken heeft, die het aan haar hand geleid heeft naar God en de dwaze liefdedood voor Hem. Gebogen onder de last van haar twee en tachtig jaren schijnt het moeder Assunta nog maar zo kort geleden, dat alles gebeurde. Nooit had ze kunnen denken, dat dit het einde zou zijn, en dat het kind van zoveel tranen haar in haar ouderdom zulk een onvermoede troost zou schenken. Na een kort gebed in stilte, staat

Mgr. Anichini op. Het grote moment is aangebroken. De Moederkerk gaat uitspraak doen over het leven en sterven van de kleine martelares. Met luide stem leest de vertegenwoordiger van de Paus het decreet van zaligverklaring: de besliste pauselijke uitspraak, dat Maria Goretti werkelijk als martelares is gestorven en dat zij aldus de deugd op heldhaftige wijze beoefend heeft. Nauwelijks is de voorlezing ten einde of het Giuliakoor van de Sixtijnse kapel zet het „Te Deum" in. Terwijl de forse mannenstemmen langs de gewelven galmen, staat heel de verzamelde menigte in ademloze spanning omhoog te staren naar het hemelse schouwspel, dat voor hun ogen opengaat. In één ogenblik flitsen op luchters, toortsen en kroonlampen duizenden lichtjes aan, die heel de wijde basilicaruimte in gloed zetten. In de gouden omlijsting van de „glorie" van Bernini zakt langzaam de sluier weg. Een luide kreet van bewondering en geestdrift klinkt op uit duizenden kelen. Hoog in de absis van het priesterkoor, in een nimbus van licht, als omgeven door de glans der eeuwigheid, verschijnt de kleine martelares.

In schitterend wit gekleed, de tekenen van haar triomf — lelie en palmtak — aan haar borst gedrukt, het hoofd met een krans van rozen gekroond, omstuwd door een stoet van engeltjes, schouwt de zalige neer op het volk, dat haar geestdriftig toejuicht. Het is een loeiende orkaan. Het plechtig „Te Deum", meesterwerk van Refice, komt moeizaam aan zijn einde. Pas als Mgr. Migone de Pontificale Hoogmis begint en het koor de zo toepasselijke introïtus van een maagd-martelares: „Me expecta verunt", „Mij wachtten de zondaars af, om mij te verderven", inzet, slaat de geestdrift om in een beschouwende stilte, geaccentueerd door het nu en dan hoog-opjubelen van Boëzzi's Missa Solemnis.

Langzaam stroomt de basiliek leeg. De dag van Maria Goretti is voorbij. Het is een ongelofelijk succes geworden. Nooit was bij een zaligverklaring zulk een mensenmenigte en zo'n enthousiasme gezien. Hier was meer dan menselijke invloed in het spel. De Promotor Fidei vatte dan ook aller gedachte samen, toen hij verklaarde: „Maria Goretti heeft Rome betoverd." Inderdaad, het kind, dat tot nu toe bijna onbekend was gebleven — zelfs in Rome, waar toch al sedert vijf jaren haar gebeente rustte in een der voornaamste kerken — had in één ogenblik aller hart gewonnen. Dat is het grote wonder van die dag. Maria Goretti heeft Rome betoverd en na Rome, heel Italië, heel Europa, ja, heel de wereld. Het kind, dat voor God stierf, werd door God tot nieuw leven opgewekt. Van nu af zal het leven in de harten der mensen, in hun liefde en in hun gebeden.

Het woord van de Paus

Lezer, in de voorgaande bladzijden heb ik het leven, de dood en de verheerlijking verhaald van Maria Goretti, de martelares van Ferriere. Wil ik u echter ten volle de betekenis van dit kinderleven doen begrijpen, dan zou ik u nog moeten spreken over de waarde ervan voor onze tijd: wat God namelijk voorhad met dit meisje, toen Hij haar riep tot de marteldood, nu veertig jaar (in 1902) geleden. Hiervoor is echter meer nodig dan dat men het leven van Maria Goretti kent. Het is noodzakelijk, dat men een diep begrip heeft van de eigen speciale noden en behoeften van deze tijd en een bovennatuurlijk inzicht in de werkingen van Gods Voorzienigheid in Zijn Kerk. Dat is een zware opgave.

Kan ik hierover niemand beter het woord geven dan de Vader der Christenheid, Gods Plaatsbekleder op aarde? Paus Pius XII heeft zelf de kleine heilige op de troon verheven en tot voorbeeld gesteld voor onze tijd. Moge hij ons doen begrijpen, dat Maria Goretti werkelijk een zending te vervullen heeft; een

belangrijke zending voor heel de wereld; voor de katholieke wereld in het bijzonder, voor het huisgezin, voor de jeugd en voor iedere mensenziel afzonderlijk.

Paus Pius XII:

„Dierbare zonen en dochters, die u verenigd voelt met de nieuwe zalige in geloof en liefde en misschien ook door gelijke levensomstandigheden, waarlijk, de verheffing van Maria Goretti is een feest voor heel het katholieke volk. Het is een feest voor de jeugd, die uitbundig blij is met de verheffing van een der hunnen, een, die een voorbeeld gaf van vroomheid en sterkte en een allerkrachtigste aansporing om haar na te volgen. Het is het feest voor alle vrome en edelmoedige zielen, voor wie het katholiek geloof nog levende werkelijkheid is, een kostbare schat, het hoogste goed. Een wonderbare bloem van dit werkzaam geloof is immers Maria Goretti.

Het is het feest van de zachtmoedigen en vreedzamen dezer aarde, die in rustige, maar gestadige arbeid hun dagelijks brood verdienen. Die, uit liefde tot God en vol vertrouwen op Zijn Goddelijke Voorzienigheid, het kruis dragen van deze aardse ballingschap, tot de Heer het van hun schouders afneemt op de dag van de eeuwige vergelding. De wereld denkt weinig aan die zielen, zij spreekt er nog minder over, maar die zielen zijn het, die volk en vaderland redden uit de noden dezer tijden.

Het is het feest van het huisgezin. Want Maria Goretti, die op zo jeugdige leeftijd — nog geen twaalf jaar oud — deze aarde moest verlaten, is een rijpe vrucht van de huiselijke haard, waar wordt gebeden, waar de kinderen worden opgevoed in de vreze Gods, in gehoorzaamheid aan hun ouders, in liefde tot de waarheid, in eerbaarheid en reinheid; waar van kindsbeen

af geleerd wordt zich met weinig tevreden te stellen, hulpvaardig te zijn in huis en bij het werk en waar natuurlijke levensomstandigheden en de godsdienstige geest die er heerst, machtig meewerken om allen in eenheid met Christus te verbinden en te doen groeien in genade. O, die oude en eenvoudige opvoedingsmethode, die door niets kan vervangen worden en bij wier verdwijnen het geluk en het welzijn der huisgezinnen te gronde gaan. Zalige Maria Goretti, verkrijg voor ons van God, dat dit verheven goed bewaard moge blijven voor onze jeugd en heel ons volk.

De figuur en de geschiedenis van Maria Goretti roepen aanstonds een andere figuur en een andere geschiedenis in ieders geheugen: de heilige Agnes. Het gelaat van beide martelaressen schittert van eenzelfde licht, beide ademen dezelfde geur van reinheid. Toch het gevaar bestaat, dat de zuivere gratie en tedere liefelijkheid van deze kinderen, die het artistiek en dichterlijk gevoel al te oppervlakkig en natuurlijk beroeren, hun meest karakteristieke deugd al te zeer in de schaduw houdt. Die deugd is de deugd van sterkte. De sterkte der maagden, de sterkte der martelaren, die hun jeugd in een nieuw en stralender licht stelt: de sterkte, die tegelijkertijd bescherming en vrucht is van de maagdelijkheid. Hoe groot is de dwaling van hen, die de maagdelijkheid beschouwen als de vrucht van onwetendheid of domheid in kleine zielen zonder hartstocht, zonder vuur, zonder hoop waaraan men met een glimlach van medelijden voorbijgaat.

Hoe kan iemand die altijd zonder strijd toegeeft, weten, welk een kracht er gevorderd wordt om vele jaren lang, ja heel het leven, zonder een ogenblik van zwakheid, heer en meester te blijven over de geheime neigingen en prikkelingen der zinnen en van het hart, die sedert de erfzonde de menselijke natuur, van jongs af aan, kwellen; wat het kost, zonder ook maar een enkele

keer te wijken, weerstand te bieden aan de duizenden kleine nieuwsgierigheden van te zien, te horen, te proeven, te voelen, die de lippen brengen tot aan de rand van de bedwelmende beker en de verderfelijke geur doen inademen van de bloemen der zonde; om te leven te midden van het bederf dezer wereld met een nooit verflauwende zielensterkte, die boven alle bekoringen, bedreigingen, boven alle verleidende en spottende blikken verheven is? Neen! Agnes in de maalstroom van de heidense wereld, Aloysius van Gonzaga aan de verfijnd zedeloze hoven van de Renaissance, Maria Goretti in het dagelijks verkeer met door hartstocht gedreven personen, zonder schaamtegevoel; zij waren noch onwetend, noch ongevoelig: zij waren sterk. Sterk in die bovennatuurlijke kracht, waarvan in iedere Christen de kiem gelegd wordt bij het heilig Doopsel en die, dank zij een zorgvuldige en altijd waakzame opvoeding in liefdevolle samenwerking van ouders en kinderen, veelvoudige vruchten voortbrengt van deugd en welvaart. Zo was Maria Goretti. Onze zalige was sterk. Zij wist en begreep. En juist daarom verkoos zij te sterven. Ze telde nog geen twaalf jaren, toen ze als martelares stierf. Maar van welk een helder inzicht, van welk een voorzichtigheid, van welk een energie gaf dit meisje blijk, toen zij, bewust van het gevaar, dat haar dreigde, dag en nacht waakte ter verdediging van haar reinheid, met alle ijver er naar streefde nooit alleen te blijven en in ononderbroken gebed de lelie van haar zuiverheid aan de Maagd der Maagden aanbeval. Neen, dat is geen kleine, geen zwakke ziel. Dat is een heldin, die onder de dolksteken van haar moordenaar geen aandacht had voor eigen pijn, maar alleen voor de boosheid der zonde, die ze beslist van zich afwierp.

Goddank zijn er nog vele van zulke jongens en meisjes — misschien meer dan men denkt of vermoedt, omdat ze met hun deugd niet te koop lopen, zoals de anderen met hun lichtzinnigheid en ongebondenheid — van die jongens en meisjes,

die men, opgewekt, blij en bescheiden tegelijk, door de straten van de stad ziet gaan, of over de wegen van het land, naar de plaats waar hun huiselijke plichten, beroep, school of naastenliefde hen roepen; die zich door een glimlachende bevalligheid weten bemind te maken en tegelijkertijd eerbied afdwingen door hun ongekunstelde ernst. Tegenover de beklagens-waardige zwakheid en de droeve val van zovelen, bewonderen wij hier de kracht van de zuiveren van harte. Een geheimzinnige kracht, die de grenzen der menselijke natuur en niet zelden zelfs die van de gewone christelijke deugd te boven gaat. Het is de kracht van de liefde tot de Bruidegom der zielen, die alles wat haar trouw zou willen belagen, of de zuiverheid van haar gevoelens zou durven bedreigen, beslist afwijst. Zo toont zich Maria Goretti aan ons in haar leven, zowel als in haar marteldood.

Is dan — kunnen wij ons afvragen — haar deugd te vergelijken met die van een Agnes, een Cecilia, van een Geertruid, van een Catharina van Siëna, van een Theresia van het Kindje Jezus, of van zoveel anderen, die veelal met heldhaftige zelfverloochening en buitengewone daden — vrucht van hun maagdelijkheid — dikwijls tot hoge leeftijd voor de zaak van Christus en Zijn Kerk de bruidsring droegen, die hen voor het leven verenigde met hun Bruidegom Christus? Maria Goretti was nog een jong meisje en niets veroorlooft ons met zekerheid te beweren, dat zij zich later, door de belofte van maagdelijkheid aan de Heer zou gewijd hebben. Niets geeft ons de zekerheid, dat zij, met het groeien in jaren, niet de weg zou gegaan zijn van zoveel andere meisjes, die de bloem van hun maagdelijkheid neerleggen voor het altaar, om in een heilig huwelijk aan God oprechte aanbidders te schenken; aan de mensenfamilie nieuwe leden, aan de Kerk toegewijde kinderen en toekomstige heiligen aan de hemel. Maar Jezus wist goed, dat Hij haar voor zichzelf had uitverkoren

en voorbehouden. En zij van haar kant had zich, zonder voorbehoud en zonder aan de toekomst te denken, geheel aan Hem gegeven. Zij wilde maar één ding: voor niets ter wereld Gods wet overtreden, maar ten koste van iedere prijs, zelfs van haar leven, haar getrouwheid aan Christus bewaren. Is zij dan misschien een argeloos, onschuldig zieltje, dat door de loutere dreiging van de zonde, „als bij het zien van een serpent" (Eccles.21:2) reeds wordt afgeschrikt; een hermelijntje, dat, volgens een oude legende, zich liever laat doden dan haar witte pootjes te bevuilen aan het slijk van de weg? Werd ze alleen gedreven door een natuurlijk schaamtegevoel? Neen! Hoewel ze nog klein was, is toch reeds duidelijk in haar de kracht en de diepte van haar liefde voor de Verlosser te erkennen. Ze kan nog niet lezen. Armoede en verre afstand verhinderen haar naar school te gaan. Maar haar liefde voor Christus kent afstand noch bezwaren. IJveriger dan ooit legt ze zich toe op haar huiselijke bezigheden en het leren van de catechismus. Om Jezus in de Heilige Communie te kunnen ontvangen aarzelt ze niet in volle zomer, onder de brandende zon, een urenlange, stoffige weg naar Nettuno af te leggen. „Ik kan haast niet wachten tot morgen, om de Heilige Communie te ontvangen," zei ze eens. Die morgen kwam en ook de Heilige Communie. Welk een dag en welk een Heilige Communie! In de namiddag van dezelfde dag waarop ze die woorden sprak, vergoot ze haar bloed uit getrouwheid aan haar maagdelijke Bruidegom.

Het slachtoffer van die barbaarse aanslag van 5 juli 1902 werd tot de eer der altaren verheven. Hoe kunnen wij er nog aan twijfelen, dat de Goddelijke Voorzienigheid de nieuwe zalige als voorbeeld, als voorspreekster en beschermster heeft willen schenken aan onze jonge meisjes; bijzonder aan de meisjes van de Katholieke Actie; aan al de „Kinderen van Maria" en aan allen die zich hebben toegewijd aan de Onbevlekte Moeder-

maagd? De bijna vijftig jaren, die na de dood van Maria Goretti vergingen, hebben radicale wijzigingen gebracht in de levensgewoonten en zeden van vrouwen en meisjes. Van een bescheiden arbeid binnenshuis zijn ze in het volle leven geworpen. In de kortst mogelijke tijd zijn alle gebieden van het sociale en maatschappelijke leven voor haar werkzaamheid geopend. Willen wij niet de ernstige gevolgen ondervinden van deze overhaaste radicale veranderingen, dan is het vóór alles nodig, dat onze vrouwen en meisjes in gelijke mate en snelheid groeien in de bovennatuurlijke deugden, die wij terugvinden in onze zalige: geest van geloof en geest van eerbaarheid. Eerbaarheid, niet als een gevoel van natuurlijke, als het ware onberedeneerde schroomvalligheid, maar als bewuste en zorgvuldig aangekweekte christelijke deugd. In geen enkel tijdperk is men zo tekort gekomen aan de verplichtingen, die men heeft tegenover het vrouwelijk geslacht. Daarom klinkt luid over onze tijd de klacht van de Zaligmaker: „Vae mundo a scandalis", wee de wereld om de ergernissen (Matth.18:7). Wee aan die moedwillige en gewetenloze verleiders, die door boeken, kranten en tijdschriften; in toneel en film en zedeloze mode de dodelijke infectie van het kwaad invoeren in een reine ziel. Zwaar zal Gods gerechtigheid op hen neerkomen. Maar, „waar de zonde overvloedig is, is de genade van God nog overvloediger", zegt Sint Paulus. Beschouw de Kerk. Zie, met de dag groeien en verbreden zich, ook onder de jeugd, de gelederen van hen die geloven, die bidden, die aan veel genoegens verzaken, die resoluut van zich afwerpen wat in strijd is met Gods Wil, die altijd een heilig „Ja!" zeggen op alles wat God van hen vraagt en die geen rust kennen voor ze al diegenen uit hun omgeving — kameraden en vrienden in het beroep of bedrijf — die van Hem zijn afgedwaald tot Christus en Zijn wet hebben teruggevoerd. Zij zijn het, die onze trots en vreugde uitmaken.

Richten we daarom vol vertrouwen onze blikken ten hemel en beschouwen we die stralende stoet van hen die, geleid door de Maagd der maagden en de Toevlucht der zondaren, hun klederen hebben gewassen in het Bloed van het Lam. Hun voorspraak willen we afroepen en onze schamele gebeden verenigen met de hunne, opdat op deze aarde de overvloedige dauw moge neerdalen van die hemelse genade, die kuis maakt en sterk."

Epiloog

Boven alle autoriteit van de mensen staan de woorden van Christus' Plaatsbekleder op aarde, de Vader der Christenheid. Ze zijn krachtig, vurig, overtuigend en afdoende. Maria Goretti heeft voorgoed haar plaats gekregen in de devotie der Kerk en in de harten van de gelovigen. Zij is Gods gave aan de mensen van onze tijd. Haar lichaam rust in de schaduw van de Madonna in de bedevaartskerk aan het Nettunese strand. Haar ziel leeft verheerlijkt in de zalige aanschouwing Gods. Maar het charisma van haar heilig leven en haar voorbeeld is ons gebleven tot ons heil en zaligheid, opdat wij, volgens het woord van Sint Paulus: „onberispelijk zouden zijn, oprecht en ongerept, vlekkeloze kinderen van God, te midden van een krom en verdraaid geslacht, waaronder ge schittert als sterren in het heelal" (Philip. 2,14)

VIJFDE DEEL
Aanhangsel

Martelares der zuiverheid

Het kan niet anders, of het verhaal van Maria Goretti's dood roept ons voor de geest het beeld van de glorierijke schare van maagden en martelaren uit de eerste eeuwen der Kerk: die roemrijke menigte van christenhelden, naar wie alle eeuwen met bewondering en verering blijven opzien. Met welk een dapperheid stonden ze voor hun heidense rechters, die jeugdige martelaressen: Lucia, Caecilia, Agnes — onvervaard en onverschrokken in de kracht van Christus' woord: „Wees niet bezorgd hoe of wat ge zult spreken, want in dat uur zal u worden ingegeven wat ge moet zeggen." Welk een heilig vuur doorgloeide de eerste geloofsgetuigen: een heilige Hermes, soldaat van de keizerlijke legioenen, die brandend van geloofsijver, midden onder de heidense schouwspelen, in de arena springt om te getuigen van Christus; een heilige Apollonia, die aan de handen van haar beul ontglipt en zich juichend in de vlammen werpt, heviger verteerd door het vuur in haar binnenste dan door de gloed van buiten. De martelaar Petrus van Verona. Stervend schreef hij met zijn bloed het Credo in het zand, als laatste getuigenis van het onverwoestbare geloof van zijn vaderen. Een paar eeuwen later, Thomas More. Toen hij het schavot besteeg om te sterven voor zijn geloof, deed hij het met zulk een bravoure, dat zelfs zijn vaderlandse humor hem niet in de steek liet. In onze dagen steekt de vuurdood der Oeganda-martelaren de heldhaftigheid van de grootste geloofsgetuigen der eerste eeuwen naar de kroon. De martelaren nemen een eigen plaats in in Gods Kerk. Ze werden altijd beschouwd als de meest ideale navolgers

van Christus; de kampvechters in de arena, die hun overwinning schreven met hun bloed, zoals hun Goddelijke Meester. God Zelf toonde Zijn bijzondere voorliefde voor hun heldhaftige edelmoedigheid en wereldverzaking, als Hij de overwinning van hun zielengrootheid op bruut geweld vierde met talloze wondertekenen, soms ontstellend, soms bekoorlijk: maar altijd even goddelijk indrukwekkend. Als de dood in overwinning verkeerde, schudde de aarde op zijn grondvesten, afgodsbeelden vielen van hun voetstukken in gruzelementen, rechters bleven dood op hun zetels en de roofvogels vergaten hun natuur, om met hun klauwen de achtergebleven lijken der martelaren een ongeschonden rustplaats te verzekeren. De martelaren! Brandende fakkels van liefde voor God, wier felle gloed ons verblindt, wier vuur ons verwarmt, maar wier onmenselijk einde ons afschrikt.

Hoe geheel anders is de geschiedenis van Maria Goretti. Hier geen heidense rechters, geen verhoren, geen pijnbank, geen brandstapel, geen offertafels en geen afgoden. Geen aardbeving, geen Godsspraak, geen enkel teken.

Hier slechts een kind op een arme boerderij; een door hartstocht opgezweepte buurjongen; een korte, ongeweten strijd van enkele minuten en dan, als einde van dit alledaags drama, de dood van het slachtoffer en de veroordeling van de schuldige. Is hier dan werkelijk sprake van een marteldood? Is Maria Goretti werkelijk te vergelijken met die voorbeelden uit de eerste eeuwen der Christenheid? Velen die met het leven van Maria Goretti kennis maakten hebben zich deze vraag gesteld. En al heeft de zaligverklaring op 27 april 1947 aan alle discussies omtrent dit punt een einde gemaakt, daarmee is de reden en uitleg van deze beslissing nog niet gegeven. Op welke gronden werd Maria Goretti zalig verklaard? Is hier werkelijk sprake van martelaarschap in de traditionele zin van de Kerk? Is de vrijwillige dood voor de verdediging van de kuisheid vol-

doende grond voor een zaligverklaring, of zijn er nog andere motieven bij Maria Goretti aanwezig? Op al deze vragen moet een antwoord gegeven worden. In 1929 begon het proces over Maria Goretti's martelaarschap; zestien jaren later werd het beëindigd. In vier foliodelen liggen de beschouwingen en conclusies vervat, die alle moeilijkheden oplosten en de uiteindelijke beslissing voorbereidden. Is het nodig, werd de vraag gesteld, dat de dood wordt veroorzaakt door een heiden of ketter, om marteldood te kunnen heten, of is er ook sprake van als dit geschiedt door de hand van een geloofsgenoot, een katholiek, zoals bij Maria Goretti het geval was?

De praktijk van de Kerk geeft op deze eerste vraag al een zeer eenvoudige oplossing. Vele heiligen, die in dergelijke omstandigheden stierven, werden immers in de loop der eeuwen tot de eer der altaren verheven. De heilige Jeanne d'Arc, werd door de katholieke bisschop Cauchon tot de brandstapel veroordeeld. De heilige Thomas van Kantelberg werd, op de trappen van het altaar vermoord, op bevel van de katholieke koning van Engeland, om zijn trouw aan en de verdediging van de rechten der Kerk. De heilige Stanislaus werd gedood op bevel van de zedeloze katholieke koning van Polen, Boleslaus, om zijn heldhaftige verdediging der christelijke zeden. De heilige Johannes Nepomuk stierf op bevel van de katholieke koning Wenceslaus, slachtoffer van het biechtgeheim. Doch ook de leer der Kerk is er geheel en al mee in overeenstemming. „Causa facit martyrium" is de leer der Kerkvaders. Wie de dood veroorzaakt is van minder belang: de vraag is „waarom" de dood werd aangedaan. De martelaren uit de jonge Kerk, zowel als de martelaren die in de laatste eeuwen werden zalig verklaard, stierven allen om de verdediging of de belijdenis van het geloof. Een andere vraag is bijgevolg: is Maria Goretti, die stierf omwille van haar zuiverheid, ook martelares? Is de dood omwille van een

christelijke deugd voldoende om iemand „martelaar" te noemen?

Paus Benedictus XIV gaf hierover in zijn groot werk over de 'Heiligverklaring der Dienaren Gods' de volgende uitspraak: „Het staat tegenwoordig vast, dat ook de getrouwheid aan de christelijke zeden als waarachtige oorzaak van het martelaarschap moet gelden. Immers, als iemand sterft omwille van een deugd, die ons door God is geboden, dan is dat als het ware een geloofsbelijdenis-met-de-daad. Zo iemand is zeer zeker martelaar."

Tot bevestiging van die uitspraak haalt hij het getuigenis aan van Sint Thomas: „Bijgevolg zijn de werken van alle deugden, inzoverre zij op God teruggebracht worden, in zekere zin getuigenissen van het geloof. Door het geloof immers weten we, dat God die werken van ons vordert en ons voor de beoefening ervan beloont" (2. 2. q. 124, a. 5). Op een andere plaats spreekt dezelfde heilige er nog duidelijker over, waar hij zegt: „Niet alleen de belijdenis van het geloof, maar iedere andere deugd, die Christus tot einddoel heeft, is voldoende grond voor het martelaarschap" (IV. Sent. d. 49, q. 5, a. 3).

Bood de leer over het martelaarschap al niet veel moeilijkheden voor de zaligverklaring van Maria Goretti, anders was het, toen het er op aan kwam aan te tonen, dat in haar alle vereisten voor het martelaarschap vervuld waren. Het is immers, krachtens de uiteengezette leer, niet voldoende, dat de dood veroorzaakt wordt, of aanvaard, uit een of ander natuurlijk motief, bijvoorbeeld in een vlaag van hartstocht of waanzin, of uit een fysieke machteloosheid van het slachtoffer. De vraag is: „kan men hier werkelijk spreken van een aandoen of aanvaarden van de dood omwille van een christelijke deugd. „Niet de dood maakt immers iemand tot martelaar," zegt Sint

Augustinus, „maar de reden waarom de dood werd aangedaan en aanvaard." Doch ook in dit punt hebben de processtukken een afdoend antwoord gegeven. Alessandro Serenelli vermoordde zijn slachtoffer uit haat tegen de christelijke deugd van zuiverheid. Maria Goretti immers, die met zoveel heldhaftigheid haar maagdelijkheid verdedigde, hield niet op haar belager die deugd onder het oog te brengen: „God wil het niet… Dat mag je niet doen, het is zonde… Je gaat naar de hel!" riep ze hem toe. En zelf getuigde hij voor zijn rechters: „Ik wist op dat ogenblik heel goed, dat ik een daad wilde stellen tegen Gods wet en dat ik Maria tot zonde wilde verleiden. Ik doodde haar juist, omdat ze niet wilde toegeven." Dat Maria Goretti de dood aanvaardde omwille van de kuisheid, is aan geen twijfel onderhevig. Heel haar handelswijze tijdens de aanslag en haar getuigenissen later, aan moeder en tante, zijn even zoveel bewijzen voor deze uitspraak. Ze verkoos liever te sterven, dan het gebod der kuisheid te overtreden: „Ik wilde niet," zei ze, „en daarom heeft hij mij gedood."

De zaligverklaring van Maria Goretti is iets nieuws in de praktijk van de Moederkerk en men kan zich afvragen: moeten wij nu verwachten, dat al degenen, die om een christelijke deugd sterven, ook tot de eer der altaren verheven worden? Iemand die uit Hongarije terugkeerde met verhalen over de toestanden onder Russische bezetting, schreef naar aanleiding van de zaligverklaring van Maria Goretti dat er in Hongarije duizenden Maria Goretti's zijn. Zullen nu die slachtoffers eveneens zalig verklaard worden? Naar menselijke berekening moet het antwoord luiden: „Neen." Zijn zij dan geen martelaren? Zeer zeker. Moeten wij dan veronderstellen, dat Maria Goretti op buitengewone wijze en met bijzondere heldhaftigheid het martelaarschap heeft ondergaan? Het is mogelijk. Er

zijn geen twee heiligen in de hemel, geheel aan elkander gelijk. We kunnen niet beoordelen, met welk een graad van edelmoedigheid ieder hunner de dood aanvaardde. We kunnen evenmin afmeten, tot welk een graad van deugd en heiligheid de bloedgetuigen gelouterd werden in hun laatste uur. Hier past slechts één antwoord: Gods uitverkiezing!

God heeft Maria Goretti op het altaar verheven, maar in haar werden tevens allen geëerd en gekroond, die uit waarachtige christelijke heldenmoed de deugd hoger achtten dan hun leven; de ziel hoger dan het lichaam en de hemel hoger dan de aarde. Zo staat Maria Goretti, en met haar alle andere martelaressen van deze twintigste eeuw, voor ons. Zonder enscenering van verhoren, wierookoffers, pijnbank of schavot, zonder rechters, tempels en afgoden, maar daarom toch niet minder dan de broeders en zusters uit de arena. Want het voornaamste, de heldhaftigheid van leven, is hier zowel als daar altijd en in gelijke mate aanwezig: de reinheid van een heilige Agnes, de standvastigheid van een heilige Laurentius, de onverschrokken moed van een heilige Catharina, de vergevingsgezindheid van een heilige Stephanus. Daarom aarzelde Paus Pius XII niet Maria Goretti tot de eer der altaren te verheffen. Op 25 maart 1945 tekende hij het decreet voor de zaligverklaring met de beslissende uitspraak: „De Dienaresse Gods Maria Goretti is waarlijk als martelares gestorven voor het behoud van haar zuiverheid."

De goede moordenaar

Zuid-Italië. In de trein naar Napels. Een Pater Kapucijn treedt de coupé binnen. Hij herkent me aanstonds aan mijn habijt als Passionist. Na enige ogenblikken komt ons gesprek op Maria Goretti en de geweldige belangstelling en godsvrucht van heel de katholieke wereld bij haar zaligverklaring. De pater is ook bij de

plechtigheden tegenwoordig geweest. Sinds jaren heeft hij een bijzondere devotie tot de kleine martelares. „En het is typisch," zegt hij, „hoe dat zo gegroeid is." „U moet weten, we hebben sedert enkele jaren een lekenbroeder-tertiaris in onze communiteit, die een speciale godsvrucht tot de Dienaresse Gods meebracht naar het klooster. Niet dat hij er mee te koop loopt. Integendeel, het is een zwijgzame natuur. Hij bemoeit zich met niemand. Maar als je zo eens terloops een gesprek met hem aanknoopt en er zijn niet te veel luisteraars bij tegenwoordig, en het gesprek komt op Maria Goretti, dan verandert er iets in hem. Ik zou het niet weten aan te duiden, maar die stille, teruggetrokken broeder wordt dan plotseling bezield met een geheel ongewone welsprekendheid. Hij is een voorbeeldig kloosterling in alle opzichten. IJverig in het werk, gehoorzaam en ontvangt dagelijks de Heilige Communie. Maar vooral nederig, nederig in de hoogste mate. Van hem heb ik in de gesprekken van haast iedere dag de godsvrucht geleerd tot Maria Goretti. Hij kan ze niet hoog genoeg roemen. De vurige overtuiging, die uit al zijn woorden, uit zijn gelaat en houding spreekt, laten niet na op zijn hoorders diepe indruk te maken."

Even kijkt de pater peinzend uit het coupéraampje. „Samen zouden wij," vervolgt hij, „de plechtigheden van de zaligverklaring van onze heilige gaan bijwonen. Maar het is niet doorgegaan. Daags voor het vertrek werd, door een noodlottig ongeval, een der paters van ons klooster dodelijk getroffen door een geweerschot. Diezelfde avond nog overleed hij. Er heerste grote verslagenheid in huis. De Gardiaan had vele handen nodig om alles voor de uitvaart in gereedheid te brengen. Nog voor het grote silentium die avond, kwam de broeder bij me op mijn cel. „Pater," zegt hij, „ik ga morgen niet met u mee. Ik voel dat het Gods wil niet is. Ik ben het niet waardig. Ik heb er Pater Gardiaan al over gesproken en hij vindt goed, dat ik thuis blijf.

Er is trouwens ook nog veel te doen voor morgen." Ik keek hem aan. Heel zijn houding legde getuigenis af voor de oprechtheid van zijn nederige gevoelens. In die mens was geen bedrog, geen pose. Ik drong niet verder aan. Maar daags daarna, toen ik in de Glorie van Bernini in de Sint Pieter de beeltenis van Maria Goretti aanschouwde, moest ik weer aan hem denken en aan zijn woorden: ik ben het niet waardig. Het leek me toen, dat de heilige daarboven niemand liever daar gezien zou hebben, dan juist hem. „Weet u, pater," vroeg hij fluisterend, zich plotseling naar mij buigend, „weet u hoe die broeder heet?" „Zijn kloosternaam ken ik niet," antwoordde ik, „maar ik vermoed, dat ik zijn wereldse naam wél ken: Alessandro Serenelli." De trein stopte aan het tussenstationnetje van Minturno. De pater was op de plaats van zijn bestemming. En terwijl hij opstond om afscheid te nemen, fluisterde hij mij in het oor: „Zo is de wraak der heiligen." Behalve een heilige in Gods Kerk, bracht het drama van 5 juli 1902 ons ook nog een van de troostrijkste bladzijden uit het boek van Gods barmhartigheden.

Naast Maria Goretti staat Alessandro Serenelli voor ons als een blijvend getuigenis van Gods ontferming en als een troost en een les voor velen opdat zij, die Maria Goretti niet op de weg der onschuld gevolgd zijn, Alessandro Serenelli tenminste zouden volgen op de weg der boetvaardigheid. Niemand had, menselijkerwijze gesproken, kunnen voorzien, dat de zaligverklaring van Maria Goretti het glorieus einde zou zijn van het verschrikkelijk drama. Allerminst Alessandro Serenelli want die had zich na het plegen van de misdaad, opgesloten in zijn kamertje, bang voor de woede van zijn huisgenoten. Gekleed en al was hij op bed gaan liggen. Duizend gedachten flitsten door zijn geest, maar geen enkele van medelijden voor het kind, dat hij gedood had. Hij dacht slechts aan de gevolgen, die zijn daad voor hemzelf zou hebben, aan de komende gebeurtenissen: gevangen-

neming, veroordeling, vonnis. Misschien wel de doodstraf. Niet het minste gevoel van wroeging kwam op in zijn gemoed. Hij hoorde het lawaai voor zijn gesloten deur; het liet hem koud. Hij bleef liggen. Tot ze ten laatste de deur intrapten. Zijn vader kwam het eerst binnen, op de voet gevolgd door twee carabinieri van Cisterna. „Hij is ziek," zegt de oude Giovanni Serenelli in een wanhopige poging om zijn zoon te redden. Hij voelt de jongen de pols: „Ja zeker, hij heeft koorts." Maar deze schudt onverschillig de hand van zijn vader van zich af. De politiemannen hebben hem al de boeien aangelegd en voeren hem weg, begeleid door de kreten, bedreigingen en verwensingen van de dorpsbewoners. Het bebloede mes, teruggevonden achter de lage kast in de keukenkamer, wordt meegenomen als bewijsstuk. Na enkele dagen opgesloten te zijn geweest in de gevangenis van Nettuno, gaat het naar Orvieto, waar het proces zal worden gevoerd. Met sluwe leugens poogt Alessandro zich vrij te pleiten. Maar de feiten spreken te duidelijk, de getuigen zijn te talrijk, dan dat hier ook maar de minste schaduw van twijfel zou kunnen overblijven.

Niet zijn leugens, maar wel het trieste verhaal van zijn voorgaand leven was in staat zijn schuld wat te verlichten. Het is de voorgeschiedenis van de misdaad, waarin alle factoren van ontaarding en bederf aanwezig zijn. „Mijn moeder," verklaarde Alessandro voor de rechters, „stierf toen ik nog klein was. Ik heb haar nooit gekend. Van mijn vader hoorde ik, dat ze in het krankzinnigengesticht van Ancona gestorven is. Ze moet veel teleurstelling gehad hebben in haar huwelijk. Toen mijn oudste broer, die voor priester studeerde, door een hevige schrik plotseling krankzinnig werd, heeft dit mijn moeder zo aangegrepen, dat ook zij het in haar hoofd kreeg. Niet lang nadien zijn beiden overleden in genoemd gesticht te Ancona.

Mijn vader trok zich sindsdien van het huisgezin niets meer aan. Hij werd zwaarmoedig en een drinker. Toen we naar Torrette di Ancona verhuisden werd het iets beter. Toen kregen we hulp van de vrouw van mijn getrouwde broer. Die zorgde voor mij als een moeder. Dikwijls maande ze mij aan naar de H.Mis te gaan en te biechten. Maar het was te laat. Toen ik scheepsjongen werd in de haven van Ancona, ging ik om met slechte kameraden, die mij het kwaad leerden. Langzaamaan is mijn hart bedorven. Ik ging nooit meer te Communie; en naar de kerk ging ik alleen wanneer ik tijd had.

Toen verhuisden wij naar Ferriere, waar we samen werkten met de familie Goretti. We woonden ver van het dorp. Hier had ik geen vrienden. Ik werd steeds meer teruggetrokken en gesloten. In die tijd hield ik me vooral bezig met lezen. In mijn vrije uren sloot ik mij op in mijn kamertje en daar las ik de tijdschriften, die vader uit Nettuno meebracht, voornamelijk de geïllustreerde. Sommige plaatjes knipte ik uit en hing ze op aan de muur. De „Tribuna Illustrata" en de „Messaggero" met hun opwindende en brutale beschrijvingen van moorden en misdaden, inbraken en liefdesdrama's, brachten mijn geest in verwarring. Zonder moeder, zonder steun van vader, moest ik door het leven. En ik dwaalde steeds verder af van het goede pad. Totdat ik eindelijk in de gevangenis ben terecht gekomen." De psychiaters, die de jeugdige Alessandro onderzochten, gaven een gunstig getuigenis van de jongen en verklaarden, dat hij zachtmoedig van karakter was, rustig, en van aard werkzaam en ernstig. Op zijn trieste levensgeschiedenis konden de woorden worden toegepast van een jeugdige Belgische misdadiger: „Had ik in mijn jeugd een priester ontmoet, in plaats van slechte kameraden, dan zou ik nu misschien een groot missionaris zijn in plaats van een gemeen misdadiger; en was mij dit

onterend lot niet beschoren geweest." Alessandro kwam er niet toe, dergelijke woorden te spreken. Daarvoor was hij te ver afgedwaald, te zeer bedorven. Hij was koud, onverschillig, cynisch. En terwijl Maria Goretti, in de hemel reeds de triomf vierde van haar heldhaftig offer, werd in de rechtszaal van Orvieto het vonnis uitgesproken over haar jonge moordenaar. Slechts zijn jeugdige leeftijd deed hem de doodstraf ontgaan. Hij werd veroordeeld tot dertig jaar gevangenis en dwangarbeid. Het leven van Alessandro was een evolutie geweest naar de misdaad. Maar hij had vele medeschuldigen. Hier gelden de woorden, die een Frans advocaat, in gelijke omstandigheden, de rechters naar het hoofd slingerde: „Heren Rechters, de beklaagde heeft bekend. Hier hoeft niet meer geaarzeld te worden. Hij is schuldig en zal zijn straf ondergaan. Maar bedenkt, dat veel meer dan over deze schuldige een veroordeling moet uitgesproken worden over hen, die God en Zijn geboden uit dit hart hebben weggerukt en die nog steeds doorgaan met die uit de harten onzer jeugd weg te rukken. Dat zijn de moordenaars! Zij dragen de verantwoording!"

Noch de indrukwekkende rechtszittingen, noch het strenge vonnis hadden ook maar iets kunnen veranderen aan de cynische onverschilligheid van Alessandro. De tijd zou hem breken en de wonderbare tussenkomst van Maria Goretti. Zeven jaren reeds vertoefde Alessandro Serenelli in de strafgevangenis van Noto, op Sicilië. Uit de spaarzame berichten, die tot hem doordrongen, was hij bekend met Mariëtta's verheerlijking; met de glorie die haar omstraalde wegens haar martelaarschap; met de lof, die haar langs alle wegen werd toegezwaaid. De eentonige, zware gang der dagen, had van de cynicus van weleer maar weinig overgelaten. Vanuit de eenzaamheid van zijn gevangeniscel kreeg het verleden een heel ander aanzien. Nieuwe gedachten en overpeinzingen hielden zijn geest bezig. Lang-

zaamaan rijpte zijn ziel voor Gods genade. Maria Goretti zou de laatste hinderpaal ervoor wegnemen. „In een nacht," vertelt Alessandro, „zag ik in een droom Mariëtta, gekleed in het wit, wandelend in een bloeiende tuin waar ze heerlijke leliën plukte. Ze kwam naar me toe en bood me de bloemen aan. Ik wist niet wat te zeggen of te doen. Maar ze drong aan met vriendelijke glimlach: „Toe, neem ze, neem ze!" Ik nam ze aan, en terwijl ik ze in mijn hand hield veranderden de lelies een voor een in wapperende vlammetjes." Toen enige tijd later een priester de gevangenis bezocht, mocht hij een rouwmoedige zondaar wederom in Gods genade opnemen.

Zo ging de wens van de kleine heilige in vervulling, die ze op haar sterfbed had uitgesproken: „Ik vergeef hem en ik wens hem bij me in de hemel. Moge de goede God hem vergiffenis schenken." Openlijk legde Alessandro een schuldbekentenis af: „Ik heb het leven ontnomen aan een onschuldig meisje, dat liever stierf, dan toe te geven aan de zondige begeerten van haar moordenaar. Openlijk verfoei ik het begane kwaad. Moge God mij vergiffenis schenken." In de hemel juichte, met de engelen, Maria Goretti om de terugkeer van de verloren zoon, voor wie, door Gods barmhartigheid, de misdaad van weleer zou verkeren in een bron van zegeningen.

In het jaar 1929 zag men, in een dorpje van Piceno, een eenvoudige *opperman* (nvdr arbeider in de bouwsector) van 40 tot 45 jaar aan de arbeid. Hij scheen een bedaard en rustig mens. Stil ging hij zijn weg, altijd vriendelijk, maar zonder zich met iemand in te laten. Zijn houding wekte de nieuwsgierigheid op van zijn medearbeiders en trok hun aandacht. Zodat tenslotte een van hen hem eens vroeg waar hij vandaan kwam en waar hij vroeger gewerkt had. Over het gelaat van de arbeider, die zo weinig sprak, viel een schaduw van droefheid. Hij weigerde

te spreken over zijn voorgaand leven. Het enige, dat hij losliet, was de bekentenis, dat hij in zijn jeugd een grote misdaad bedreven had, die hem bitter berouwde en waarvoor hij nu boete deed. Het was Alessandro Serenelli. Sedert zijn ontslag uit de gevangenis, bracht deze goede moordenaar zijn dagen door in harde arbeid, tot uitboeting van zijn schuld. Van de strafgevangenis van Noto, had men hem naar die van Augusta gestuurd, en vandaar naar Mamone en Alghero. Overal had hij de beste indruk achter gelaten. Na zijn bekering: vurig in het gebed, getrouw in het ontvangen van de heilige sacramenten, ijverig en gewetensvol in zijn dagelijkse arbeid, beminnelijk in de omgang, verdiende Serenelli in korte tijd de speciale uitzonderingen die aan voorbeeldige gevangenen werden toegestaan. Spoedig kreeg hij lichter arbeid; hij werd verplaatst naar minder strenge en gezondere gevangenissen en boven de gewone verdiensten voor zijn werk, kreeg hij extra beloningen toegewezen. Zodoende kon hij gemakkelijk rond komen, toen hij uit de gevangenis werd ontslagen. Vier jaar werd zijn tijd verkort. Was die jarenlange dwangarbeid voor Alessandro Serenelli een zware boete geweest, voor de rouwmoedige moordenaar was dit niet voldoende. Nauwelijks uit de gevangenis vrijgelaten, schreef hij naar Corinaldo, waar de moeder van zijn slachtoffer, Assunta Goretti, nog leefde en vroeg haar nederig om vergiffenis. Daarmee niet tevreden, reisde hij met Kerstmis 1937 naar Corinaldo om de kroon op zijn vernedering te zetten. Zodra hij moeder Assunta zag, viel hij op zijn knieën en stamelde opnieuw een bede om vergiffenis. In de oude moeder leefde geen spoor van wrok meer tegen de veroorzaker van zoveel leed in haar huisgezin. „Als zij u vergeven heeft," was het antwoord, „zou ik u dan niet vergeven?" In die Kerstnacht zag men in de parochiekerk van Corinaldo Assunta Goretti en Alessandro Serenelli samen neerknielen aan de communiebank. Triomf der christelijke liefde! Zijn laatste daad van eer-

herstel aan Maria Goretti was, toen hij optrad als getuige in het proces van zaligverklaring. „Het is mijn plicht," verklaarde hij. „Sommige misdaden kunnen nooit genoeg worden uitgeboet." Toen hij ook dit volbracht had, achtte hij zijn taak in de wereld beëindigd.

Hij trad als lekenbroeder in bij de Kapucijnen ergens in Sicilië. Van het tegenwoordig leven verlangt hij niets meer. Zijn enige hoop ligt hierboven. „Soms, in slapeloze nachten," zegt hij, „zie ik Maria Goretti voor me, en ik denk bij mezelf, als er in de hemel martelaren zijn, dan is zij voorzeker niet de geringste. Op haar rust heel mijn hoop en vertrouwen voor mijn eeuwige zaligheid. Zij heeft het gewild op haar sterfbed en zij zal haar belofte houden." Zo weet God het kwaad van deze wereld in hemelse vreugde te verkeren. Hij wil de dood van de zondaar niet, maar dat hij zich bekere en leve. Van nu al getuigen de strafgevangenis van Noto en de tombe van Nettuno in onvergankelijke taal, van de eeuwigdurende en troostvolle waarheid: God is barmhartig!

De moeder van een heilige

Heiligen hebben heilige moeders. De heiligste van alle mensenkinderen had de heiligste van alle moeders. Van Haar staat geschreven, dat zij is: vol van genaden en gezegend onder alle vrouwen. Zij is de eerste van een lange rij, vanaf de heilige Paula, de heilige Monica, de heilige Blanca en de vrome moeder van de zalige Henricus Suso, die in liefde-extase stierf op een Goede Vrijdag, tot de heilige moeder van Don Bosco en de moeder van Gemma van Lucca, Aurelia Landi, die op haar sterfbed haar kind toevertrouwde aan de Heilige Geest. In deze lange rij van heilige moeders, moge ook de moeder van Maria Goretti een plaatsje vinden. Van haar immers getuigde Paus Pius XII: „De vrome moeder van de zalige Maria Goretti behoort tot

die zachtmoedige en vreedzame zielen, die in rustige en gestage arbeid getrouw hun dagtaak vervullen; die hun levenskruis dragen vol vertrouwen op Gods Voorzienigheid en vol overgave aan Zijn Heilige Wil. De wereld kent ze niet en toch, die zielen zijn het, die land en volk redden uit de nood der tijden." Op de dag der zaligverklaring bracht de paus openlijk hulde aan deze moeder, toen hij haar, bij het afscheid aan het eind van de audiëntie, met eerbied de hand kuste. Ze was toen twee en tachtig jaar oud. Haar leven was een lange weg vol teleurstelling en verdriet. Maar het kruis had haar ziel gelouterd en geheiligd. Ze was een waardige moeder van een heilige. Toen moeder Goretti, na de begrafenis van Mariëtta, naar Ferriere terugkeerde, moet het haar wel hebben toegeschenen, dat nu de hoop op een betere toekomst voorgoed vervlogen was. Er bleef haar thans niets meer over dan de armoede. Ze weigerde nog langer met Serenelli in hetzelfde huis te wonen.

Ze nam haar intrek bij Theresia Lungarini en kort daarna vertrok ze naar Corinaldo. Te laat werd de dringende vermaning, die haar echtgenoot haar op zijn sterfbed gegeven had, opgevolgd. Welk een tegenstelling deze terugkeer met het vertrek vijf jaar geleden! Toen was er ook armoede geweest. Maar ze waren allen tezamen en gelukkig, vol hoop op een betere toekomst. Er ontbrak niemand in de kleine kring. Als een moeder van smarten, vóór de tijd vergrijsd door kommer en leed, keerde ze naar Corinaldo terug. Twee levens, de dierbaarste die ze bezat, moest ze achterlaten in de moerasgrond van Ferriere.

En nog waren de dagen van haar beproeving niet ten einde. Na enkele jaren vertrokken twee van haar zonen naar Amerika: een afscheid voor het leven. Korte tijd later komt het bericht van de dood van de jongste: Alessandro, een en twintig jaren oud. Ja, waarlijk, het lijden heeft moeder Assunta gelouterd. Aldus droeg

het levensoffer van haar dochter Mariëtta voor de moeder rijke geestelijke vruchten. Doch ook over de stoffelijke aangelegenheden van het huisgezin, bracht de kleine martelares zegen. Van alle kanten ontving Assunta blijken van meeleven en belangstelling. De pastoor van Corinaldo verschafte haar onderdak en rustige arbeid. Ze kreeg een onbezorgd leven. Op kosten van een priester uit Rome, vurig vereerder van Mariëtta, werden de twee jongste dochters op een pensionaat gedaan. De jaren deden de wonden helen. En toen in het jaar 1920 het jongste meisje als Zuster Missionaris van Maria werd geprofest, leek het de oude moeder de schoonste dag van haar leven. Toch was dit nog niet het einde van haar troostvolle dagen. Steeds groeide de devotie en verering voor haar dochter Mariëtta. Tegen wil en dank, kreeg ook de moeder haar aandeel in de algemene waardering.

Aan Maria Goretti's voornaamste biograaf, Pater Aurelio C.P. vertrouwde ze eens toe, dat ze in haar jeugd eenmaal hetzelfde gevaar had doorstaan als haar dochter. Maar God had haar voor het ergste behoed en ongedeerd was ze uit de strijd te voorschijn gekomen. Zulk een moeder is haar dochter waardig. Door haar opofferend en onbaatzuchtig leven werd deze vrouw het voorbeeld, dat de paus in haar bewonderde, en verdiende zij de moeder te worden van een heilige in Gods Kerk. Ze smaakte het geluk de zaligverklaring van haar dochter te mogen bijwonen. Na de moeder van de heilige Aloysius van Gonzaga is dit de tweede maal in de geschiedenis van de Kerk dat een moeder dit voorrecht is ten deel gevallen.

Haar portret

Een echte, oorspronkelijke afbeelding van een heilige is een kostbaar bezit. De waarde van een authentiek portret is moeilijk te overschatten. Van twee heilig verklaarde tijdgenoten van Maria Goretti bezitten wij zulk een portret, namelijk van de heilige

Theresia van het Kindje Jezus en van de heilige Gemma Galgani. Het portret van de heilige Theresia van Lisieux werd door haar eigen zuster, Céline, geschilderd, in dezelfde Karmel van Lisieux waar beiden hun kloostergeloften hadden afgelegd. In zijn werk over de heilige zegt hiervan Pater Petitot: „Men moet Zuster Theresia van het Kindje Jezus van zeer nabij gekend hebben; men moet de geheimnisvolle betekenis van haar vriendelijke en ongedwongen glimlach doorgrond hebben, om haar getrouw te kunnen afbeelden. Daarin is dit portret geslaagd. Het is het enige, dat degenen voldoet, die het gelaat van de heilige gekend en aandachtig beschouwd hebben. Er gaat een weldadige rust uit van dit gelaat, dat schijnbaar zo gewoon is, doch bij nadere beschouwing een buitengewone zielsdiepte verraadt. Talrijke bekeringen en geestelijke vernieuwingen heeft de aanschouwing van dit portret reeds te weeg gebracht."

Ook van de heilige Gemma van Lucca bezitten we een zeldzaam zuivere afbeelding in de foto die, op last van haar geestelijke leidsman, van haar gemaakt werd toen ze in geestverrukking was. Die afbeelding, in al zijn soberheid en eenvoud, maakt een diepe indruk op eenieder die ze aanschouwt. In dat blanke voorhoofd; in die open ogen, klare spiegels van een zuivere ziel, erkennen we de verpersoonlijking van engelachtige onschuld. Er is nog geen schilderstuk gemaakt, dat daarmee, ook maar in de verte, in vergelijking kan komen. Wat de zalige Maria Goretti betreft, zijn we niet zo gelukkig. Tijdens haar leven werd van haar geen enkele foto of afbeelding gemaakt. Wij zijn uitsluitend aangewezen op hetgeen haar huisgenoten en kennissen hierover hebben verklaard in het proces van haar zaligverklaring. Het zijn maar terloopse aanduidingen, maar toch zijn ze in staat ons enig denkbeeld te geven van haar uiterlijk. In het tweede deel van de proces-

stukken, op bladzijde 49, lezen we het volgende getuigenis van moeder Assunta: „Mijn dochter was groot voor haar leeftijd. Ze had kastanjebruin haar dat, volgens de gewoonte van die tijd, vrij op haar schouders afhing. Ze had bruine ogen. Ze was mooi van uiterlijk, zachtaardig van voorkomen, lief en bescheiden. Haar wangen hadden een gezonde blos. Overigens was ze maar tenger en smal van lichaamsbouw. Ze had een open karakter. Ze vertelde me alles, evengoed als aan haar tante Theresia Lungarini." Dat het met Mariëtta's grootte nogal meeviel blijkt echter uit een verklaring van de winkelierster van Conca, Assunta Felice, in hetzelfde proces: „Maria Goretti kwam dikwijls in mijn winkel boodschappen doen. Ik herinner me, dat ze ondanks haar twaalf jaar nog erg klein was, zodat ze op haar tenen moest gaan staan om de boodschappen van de toonbank te nemen." Ook van Alessandro Serenelli bezitten we een getuigenis over Mariëtta. Als achttienjarige jongen had hij begrijpelijkerwijze weinig aandacht voor een kind van twaalf. Nooit had hij er een bijzondere aantrekkelijkheid in ontdekt. Was het niet, dat ze in hetzelfde huis woonden, hij zou haar zelfs niet opgemerkt hebben. Zijn oordeel over Mariëtta's uiterlijk is dan ook tamelijk nuchter. „Ik heb nooit in mijn leven," verklaart hij in het getuigenverhoor, „een bijzondere genegenheid voor Maria Goretti gekoesterd. Niet alleen omdat ze nog klein was, maar ook omdat ik in het kind niets aantrekkelijks vond. Ze heeft in het geheel geen indruk op me gemaakt. Ze deed er ook geen moeite voor. Noch door woorden, noch door blikken heeft ze mij ooit aangemoedigd."

Over het algemeen heeft men de neiging Maria Goretti groter en mooier voor te stellen, dan ze misschien in werkelijkheid was. Deze tendens ligt voor de hand. En dat deze neiging zonder invloed was op de verklaringen der getuigen zowel als op de afbeelding, die we thans van haar bezitten, zou ik niet durven

beweren. Wel kan men met reden aannemen dat, willen we ons een zuiver beeld vormen van de zalige, niemand beter in staat is ons de juiste inlichtingen daartoe te geven, dan haar eigen moeder. Tot ons geluk is dat ook bijtijds gebeurd. Zoals te voorzien was, konden de weinige, schaarse gegevens van de processtukken de vurige vereerders van de Dienaresse Gods allerminst bevredigen. Het beeld, dat men zich van de kleine heilige gevormd had, wilde men ook concreet voor ogen zien. Ontelbaar werden de aanvragen om plaatjes en afbeeldingen van de kleine martelares. Als gevolg daarvan werd de kunstschilder Brovelli-Soffredini aangezocht om, op aanwijzingen van moeder Assunta, een portret van Mariëtta te schilderen dat haar gestalte zo zuiver mogelijk weergaf. Onder het wakend oog van de moeder kwam het schilderij tot stand. Hoe veeleisend zij ten opzichte van dit, voor haar zo belangrijke werk was bleek, toen de schilder de eerste volledige schets klaar had en de moeder verzocht deze in ogenschouw te nemen. Ze bracht de arme man, die slaafs haar aanwijzingen gevolgd had, bijna tot wanhoop met de uitroep: „Neen, Mariëtta was heel anders! Mariëtta was niet zo zwaar, zo vol. Neen, dit is Mariëtta niet!" Opnieuw werd het werk begonnen. Toen eindelijk het portret klaar was en de moeder tevreden, kreeg men heel onverwacht de proef op de som door een onbekende uit de buurt van Ferriere, die een bezoek bracht aan het atelier van de kunstschilder. Nauwelijks had de bezoeker, die Mariëtta persoonlijk gekend had, tussen de vele schilderstukken de bewuste afbeelding ontdekt, of hij riep uit: „Dat is Maria Goretti!" En sindsdien is die afbeelding beschouwd als de echte en onvervalste weergave van de heilige.

Toch is de thans algemeen verbreide afbeelding niet die van Brovelli. Maria Goretti, met lelie en palmtak, werd naar het portret van Brovelli geschilderd door een andere kunstenaar, waarbij

hij aan de heilige die eretekenen gaf, die eenieder die de afbeelding voor ogen kreeg, zouden spreken van Mariëtta's kuisheid en martelaarschap.

Dit schilderij werd bij de zaligverklaring aan de paus aangeboden en ging vandaar zijn triomftocht over de wereld. Moge deze beeltenis van Maria Goretti een apostolische taak vervullen door velen iets te doen begrijpen van de liefde tot de reinheid, welke dit kind bezielde en van de schat, die daarin besloten ligt.

Het boek van haar leven

„Haar lichaam rust in vrede," zegt een schriftuurwoord, „maar haar naam leeft voort van geslacht tot geslacht. Van haar wijsheid zal het volk gewagen en de kerk verkondigt haar lof." Een van de voornaamste werktuigen, om deze Godsspraak in vervulling te brengen, was een eenvoudige Passionistenpater. Ofschoon hij woonde in het klooster te Nettuno, dat met het Mariaheiligdom van de Madonna delle Grazie één gebouwencomplex vormt, had de Pater Maria Goretti nooit gezien. Hij was er niet bij geweest, toen de kleine martelares opgebaard lag in haar sterfkamertje van het ziekenhuis te Nettuno. Hij zag niets van de begrafenisplechtigheden, noch was hij tegenwoordig bij haar teraardebestelling. Wel had hij later dikwijls gebeden op haar graf, met het eenvoudig kruis en de verflenste bloemen.

Meer dan anderen echter, had Pater Aurelio begrepen, dat hier een martelares begraven lag, die eens zou opstaan om, tot meerdere eer van God te getuigen van de heldhaftigheid van haar deugden en daden. Onwrikbaar leefde in hem het visioen van de komende heerlijkheid, die voor dit kind was weggelegd. Hij bedacht, dat dit meisje een uitverkorene was van God, die niet mocht vergeten worden; dat de heiligen als sterren moeten schitteren aan het firmament, tot voorbeeld voor alle geslachten en

ook, dat het goed is Gods wonderwerken te verkondigen. Hij ging op stap naar Ferriere, waar moeder Goretti woonde, en vroeg haar uit omtrent haar kind, alle bijzonderheden van haar leven, heel de geschiedenis van haar jeugd en ontwikkeling, alle feitjes uit haar eerste kinderjaren. Hij liet haar nog eens haarfijn oververtellen, hoe het gegaan was met het onmenselijke drama, en hoe de kleine Mariëtta zich gehouden had. Hij ging ook naar de buurtbewoners die het kind gekend en er mee geleefd hadden, naar de peettante en vriendin van het huisgezin, Theresia Lungarini en naar anderen, waar Mariëtta geregeld boodschappen ging doen. Hij reisde zelfs naar Corinaldo, om er de mensen te spreken, die de familie vroeger goed gekend hadden om nog meer bijzonderheden te ontdekken die van belang zouden zijn om een juist inzicht te krijgen in de levensloop van het kind. Het bleek het dankbaarste werk, dat hij doen kon. Wat hij vernam was zo troostend en beantwoordde zo geheel aan zijn verwachtingen, dat hij er een duidelijke bevestiging in vond van zijn vermoeden, dat God zich in dit meisje op bijzondere wijze openbaarde tot voorbeeld voor geheel de wereld. Hij schreef een boek van haar leven. Het werd over geheel Italië verspreid en maakte grote indruk. Meer dan iets anders heeft dit boek ertoe bijgedragen om de godsvrucht tot de Dienaresse Gods te verspreiden. Alle latere levensbeschrijvers van Maria Goretti, hebben dankbaar gebruik gemaakt van Pater Aurelio's werk, eruit geput en overgenomen. Pater Aurelio werd door de kerkelijke rechtbank opgeroepen als eerste getuige in het proces van Maria Goretti's zaligverklaring. En zo gebeurde het, dat hij over zijn werk het volgende, kostbare getuigenis kon afleggen:

„Als bewoner van het klooster „Maria delle Grazie" te Nettuno, dat zo nauw in betrekking staat met het leven en de marteldood van Maria Goretti, had ik een levendige belangstelling voor de jeugdige martelares. Reeds was er een en ander over de Dienaresse

Gods geschreven, doch geen volledig en verantwoord werk. In 1929, bij gelegenheid van de overbrenging van het gebeente van Maria Goretti naar onze kerk, had ik een onderhoud met de moeder van de Dienaresse Gods, alsook met haar tante Theresia Lungarini en haar broer Mariano. Het bleek toen, dat in de vroegere geschriften over Maria Goretti vele onjuistheden waren ingeslopen, die de toets van de kritiek niet konden doorstaan. Met goedkeuring van mijn geestelijke overheid ben ik toen aan het werk gegaan om een juiste, volledige en verantwoorde levensbeschrijving van de zalige samen te stellen. Met uiterste nauwkeurigheid heb ik de betrokken personen, ooggetuigen en anderen ondervraagd. Om absoluut zeker te zijn van de verkregen antwoorden, kwam ik herhaalde malen op dezelfde zaken terug en ondervroeg na verloop van enkele dagen, op andere manier, die mensen omtrent de dingen die ik reeds genoteerd had. Ik trachtte zelfs, door strikvragen de getuigen met elkaar in tegenspraak te brengen, wat me echter niet gelukte. Al deze getuigenissen werden door mij volledig en ongewijzigd in mijn biografie opgenomen. Ik bevond, dat ze woord voor woord overeenstemden met hetgeen, 28 jaar vroeger, door hen als getuigen was verklaard voor de burgerlijke rechtbank.

Ook werd er in mijn levensbeschrijving verwerkt, alles wat er tot dan toe over Maria Goretti verschenen was; doch slechts in zoverre als ik die gegevens in overeenstemming vond met de persoonlijke getuigenverklaringen, die door mij verzameld waren. Bovendien heb ik mij bediend van een afschrift van het strafproces van het Romeins gerechtshof, dat gevoerd werd tegen de moordenaar. Alles wat op deze wijze verzameld en opgetekend werd, heb ik als biografie uitgegeven onder de titel: Maria Goretti, Martelares der Zuiverheid. — Een Agnes der 20ste eeuw. Ik bied ze hierbij aan het Heilig College aan, als mijn waarachtig en volledig getuigenis, dat ik, van de eerste tot de laatste bladzijde

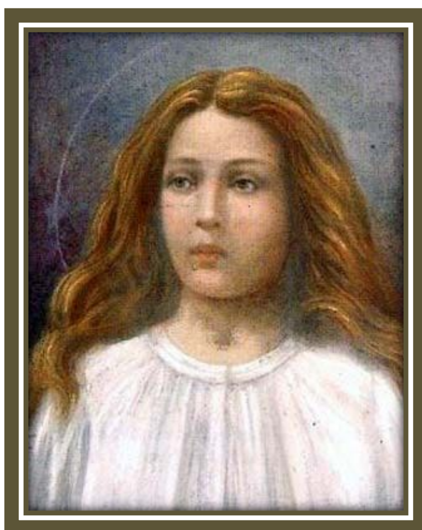
onder ede bevestig." Met dit document als uitgangspunt begon de kerkelijke rechtbank haar werk. Na zestien jaren vinden we de resultaten ervan terug in de Akten van Zaligverklaring van Maria Goretti. Samen met het boek van Pater Aurelio vormen zij de grondslag van deze levensbeschrijving. Met minutieuze nauwkeurigheid hebben we ons gehouden aan de feiten, die ons uit deze bronnen geboden werden. Heel zelden slechts hebben we het gewaagd, in overeenstemming met tijd en omstandigheden, in het kader der gebeurtenissen een vrije toevoeging te maken. De verhaalde gebeurtenissen steunen over het algemeen tot in de kleinste bijzonderheden op de verklaringen der ooggetuigen, aangehaald in de officiële stukken. Het eigen werk ligt hierin, dat we trachtten, met gebruikmaking van het dorre feitenmateriaal, gestalte te geven aan de geschiedenis van een leven. Zonder in psychologisme te vervallen, zochten we naar het natuurlijk menselijke verband der feiten; naar de zielkundige ondergrond van woorden en handelingen, om zodoende de uiterlijke, en meer nog de innerlijke ontwikkeling van Maria Goretti zuiver en onvervalst te achterhalen en weer te geven.

Een kind in ons midden

Met de verheffing van Maria Goretti tot de eer der altaren stelde Paus Pius XII een kind in ons midden tot voorbeeld voor heel de katholieke wereld. Zijn daad was niets anders, dan een navolging van wat eens onze Goddelijke Meester deed tijdens Zijn leven op aarde, toen Hij een kind riep en het te midden van Zijn leerlingen plaatste en zei: „Zo gij u niet bekeert en als kinderen wordt, zult gij het Rijk der Hemelen niet binnengaan" (Matth. 18:3). Hiermee stelde Christus het kind tot het evangelisch ideaal voor alle tijden en alle volken. Twintig eeuwen zijn voorbijgegaan. Wat is er van Christus' ideaal geworden? De wereld is teruggevallen in het heidendom.

Velen leven als vijanden van Christus' kruis. De blijde boodschap lijkt velen een ondragelijke last. De gedachten der mensen zijn nog slechts gericht op het aardse. Het evangelisch ideaal behoeft een nieuwe verwerkelijking. Maria Goretti is de concretisering ervan voor onze tijd, haar leven was een weerspiegeling van Christus' leven. Het was zuiver en eenvoudig, sterk van geloof en brandend van liefde. Voor onze tijd, waarin het zedenbederf en de godsdienstige onverschilligheid zoveel zielen vergiftigd heeft, zal de verheffing van Maria Goretti een herinnering zijn aan de eeuwige waarheden van het geloof, een aansporing tot een diepere beleving van de christelijke deugden, vooral van de deugd, die in onze moderne tijd het meest vertreden wordt: de kuisheid. Maria Goretti stierf als martelares van de kuisheid. De prediking der kuisheid, dat is de zending die God haar opdroeg. De verdediging van de kuisheid, dat is de les van haar dood. Moge deze prediking en deze zending rijke vruchten dragen. Zalige Maria Goretti, bid voor ons!

EINDE

Heilige Maria Goretti,
U hebt, gesterkt door de genade Gods,
onbevreesd op jonge leeftijd Uw bloed vergoten.
Om Uw maagdelijke zuiverheid rein te bewaren,
hebt U vastberaden Uw leven opgeofferd.
Geef Uw hulp aan de arme mensheid,
die zo ver is afgeweken van de wegen van het heil.
Toon allen, vooral de jeugd, met welke moed
en bereidheid alles moet worden opgeofferd uit liefde tot Jezus,
om Hem niet te beledigen en de ziel niet
te verontreinigen met zware zonden!
Verkrijg voor ons van de Heer de overwinning
in bekoring, troost en kracht in het lijden en
help ons zuiver en vroom te leven opdat
we zoals U de *eeuwige heerlijkheid bereiken in de hemel.*
Amen.